

LATVIJAS VALDĪBAS KOMENTĀRI PAR EIROPAS KOMITEJAS SPĪDZINĀŠANAS UN NECILVĒCĪGAS VAI PAZEMOJOŠAS RĪCĪBAS VAI SODA NOVĒRŠANAI ZIŅOJUMU PAR LATVIJU

Izvērtējot Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai (turpmāk – Komiteja) ziņojumu par vizīti Latvijā 2022. gada 10.-20. maijā (turpmāk – Ziņojums), Latvijas valdība sniedz komentārus, papildinformāciju un precizējumus, kā arī informāciju par Komitejas rekomendāciju izpildi. Latvijas valdība pateicas Komitejas ekspertiem par rekomendācijām, jo tie sekmē situācijas uzlabošanu jomās, kas saistītas ar personu brīvības ierobežošanu.

9. un 10. punkts

Atbilstoši Ziņojuma 9. punktā minētajam 2018. gada martā Tiesībsarga birojā tika izveidota Prevencijas daļa. Tās uzdevums ir Tiesībsarga likumā noteikto tiesībsarga uzdevumu izpilde, ievērojot Tiesībsarga biroja stratēģijā noteiktos mērķus un prioritātes, visās biroja kompetencē un pilnvarojumā ietilpstošajās tiesību nodrošināšanas, aizsardzības un veicināšanas jomās ar mērķi novērst spīdzināšanas un citus nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas riskus, veicot regulāras un preventīva rakstura vizītes uz iestādēm, kurās ir vai varētu būt ierobežota personu brīvība. Prevencijas daļas uzdevums ir novērst sliktas apiešanās riskus. Tas tiek darīts ne tikai, dodoties vizītēs, bet arī veicot izglītojošus pasākumus atbilstoši ANO Konvencijas pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem Fakultatīvā protokola mērķim un būtībai. Prevencijas daļā visas darbības pamatā ir vērstas uz sliktas apiešanās risku novēršanu; tas tiek ņemts vērā, plānojot, organizējot un īstenojot visas aktivitātes.

Vizīšu komandās var tikt iekļauti ne tikai pieaicinātie eksperti, bet arī citi Tiesībsarga biroja darbinieki, kuri ikdienā izskata iesniegumus, piedalās dažādās darba grupās, kā arī ir specializējušies konkrētās tēmās. Šādās komandās Prevencijas daļas darbinieki savas kompetences ietvaros arī pievērsīs uzmanību jautājumiem, kas var novest pie sliktas apiešanās aizlieguma pārkāpuma.

12. punkta 1. rindkopa

2020. gada 1. jūlijā stājās spēkā Administratīvās atbildības likums, zaudējot spēku Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksam. **Ziņojumā minētais neatbilst spēkā esošā likuma redakcijai.** Administratīvās aizturēšanas pamatus, administratīvās aizturēšanas ilgumu - ne ilgāk kā uz četrām stundām - un administratīvās aizturēšanas skaitīšanas laiku no atskurbšanas brīža noteic Administratīvās atbildības likuma 71. panta pirmā un piektā daļa.

13. punkta 3. rindkopa

Aizturēto personu turēšanas kārtības likums (turpmāk – APTKL) nosaka, ka meklēšanā esošās apcietinātās personas pēc aizturēšanas var ievietot Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietās (turpmāk – ĪAV) ne ilgāk par septiņām darba dienām līdz to pārvietošanai uz izmeklēšanas cietumu vai brīvības atņemšanas iestādi. Tāpat likums atļauj ĪAV ievietot apcietinātās un notiesātās personas uz procesuālo darbību veikšanas laiku saskaņā ar Kriminālprocesa likumā noteikto kārtību.

Apcietināto un notiesāto personu turēšanas ilgumu ĪAV var ietekmēt tiesu procesu sadale un ieslodzījuma vietu darba organizācija, kas nav VP kompetencē. Papildus minētajiem apstākļiem apcietināto un notiesāto personu turēšanas laiku var ietekmēt konvojēšanas pakārtošanās Starppilsētu konvojēšanas maršrutu grafikam, kas plānots, ņemot vērā brīvības atņemšanas vietu darba organizāciju, VP materiāltehniskos un cilvēkresursus. VP darbības nodrošināšanai tiek iedalīti valsts budžeta līdzekļi, līdz ar to ir svarīgi šos resursus izlietot racionāli. Minētajā kontekstā nav lietderīgi katru apcietināto vai notiesāto personu atsevišķi uzreiz pēc aizturēšanas, procesuālo darbību beigām vai drošības līdzekļa piemērošanas nogādāt uz attiecīgu brīvības atņemšanas vietu.

Saskaņā ar statistikas datiem, apcietināto un notiesāto personu vidējais turēšanas ilgums VP ĪAV ir 2-3 diennaktis, tomēr ir atsevišķi gadījumi, kad minētās kategorijas personas ĪAV tiek uzturētas ilgāk, pamatā tas attiecās uz sievietēm un nepilngadīgajiem, jo viņus var uzturēt tikai specializētajās ieslodzījuma vietās, - attiecīgi Ilģuciema cietumā Rīgā un audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem Cēsīs. Līdz ar to, ņemot vērā ieslodzījuma vietu darba organizāciju un to ģeogrāfisko izvietojumu, kā arī normatīvajos aktos noteikto kārtību, kas jāievēro organizējot personas nogādāšanu brīvības atņemšanas vietā, var būt gadījumi, kad minēto kategoriju personas ĪAV atrodas ilgāk par 2-3 diennaktīm.

2021.gadā salīdzinājumā ar 2019.gadu (pirms Covid) VP ĪAV ievietoto personu skaits bija samazinājies par 50 %, savukārt, personu konvojēšana samazinājusies par ~60 %. Kā galvenie iemesli slodzes samazinājumam konkrētajos procesos minami Administratīvās atbildības likuma stāšanās spēkā, kas būtiski mainīja administratīvo sodu sistēmu, izslēdzot administratīvo arestu, kā arī noteiktie piesardzības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatīšanās ierobežošanai un saistībā ar to valstī vairākkārt izsludinātās ārkārtējās situācijas.

Savukārt 2022.gadā salīdzinājumā ar 2019.gadu VP ĪAV ievietoto personu skaita samazinājums sastāda 43 %, bet personu konvojēšanā samazinājums sastāda ~56 %. Tas parāda, ka neskatoties uz ierobežojumu atcelšanu, kas bija saistīti ar ārkārtas situācijas izsludināšanu, tika saglabāti noteiktie piesardzības pasākumi VP, tiesu, ieslodzījuma vietu, prokuratūras u.c. iestāžu darba organizācijā, ieviešot tajā būtiskas izmaiņas, piemēram, uzdodot virkni funkcijas nodrošināt attālināti.

Īpaši nosacījumi atsevišķu iestāžu funkciju izpildei saistībā ar Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanas pasākumiem sākotnēji tika nostiprināti Ministru kabineta rīkojumos par ārkārtējās situācijas izsludināšanu, vēlāk pakāpeniski iekļaujot Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā.

Attiecībā uz ieslodzīto (apcietinātie, notiesātie) konvojēšanu un pārvietošanu, šobrīd spēkā esošais regulējums (Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10.1 panta otrā daļa, 10.2 pants un 10.3 panta otrā daļa) paredz, ka:

- ieslodzīto dalību tiesas procesā nodrošina, primāri izmantojot videokonferenci, izņemot lietas, kas satur valsts noslēpuma objektu;
- ieslodzīto dalību pirmstiesas kriminālprocesa izmeklēšanas darbībās nodrošina, primāri izmantojot videokonferenci, izņemot lietas, kas satur valsts noslēpuma objektu;
- ieslodzīto konvojēšanu pēc procesa virzītāja pieprasījuma nodrošina tikai gadījumos, kad ir saņemts iestādes vadītāja vai viņa pilnvarotas amatpersonas saskaņojums;

- ieslodzīto konvojēšanai, tai skaitā pēc procesa virzītāja pieprasījuma vai uz tiesas sēdēm, nodrošina pēc iespējas īsāku konvojēšanas maršrutu un ieslodzītā atgriešanos vai nokļūšanu ieslodzījuma vietā tajā pašā dienā, ja vien tas ir iespējams;

- gadījumā, ja ieslodzījuma vietu sistēmā ir izsludināta karantīna, ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieka lēmumu var uz laiku apturēt ieslodzīto pārvietošanu starp ieslodzījuma vietām (izņemot ieslodzīto pārvietošanu drošības apsvērumu dēļ, pārvietošanu uz Latvijas Cietumu slimnīcu Olaines cietumā un atpakaļ, notiesāto pārvietošanu soda izpildes uzsākšanai un gadījumos, kad notiesātajam soda izpildes laikā tiek piemērots drošības līdzeklis – apcietinājums – citā krimināllietā).

Saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma Pārejas noteikumu 10.punktu, šobrīd likums ir spēkā tik ilgi, kamēr pastāv epidemioloģiskās drošības draudi saistībā ar Covid-19 infekcijas izplatību. Ministru kabinets vismaz reizi trijos mēnešos sniedz Saeimai ziņojumu par epidemioloģiskās drošības draudiem saistībā ar Covid-19 infekcijas izplatību.

VP vērsa uzmanību arī turpmāk saglabāt šobrīd Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā noteiktos ieslodzīto fiziskās konvojēšanas ierobežojošos pasākumus un nostiprināt tos citos normatīvajos aktos pastāvīgai piemērošanai. Minētā jautājuma kontekstā VP 2022.gada 24.februārī nosūtīja Tieslietu ministrijas Kriminālprocesa likuma pilnveidošanas darba grupai vēstuli, iniciējot diskusijai apspriest jautājumu, attiecībā uz ieslodzīto (apcietinātie, notiesātie) konvojēšanu un pārvietošanu, atbalstot turpināt šobrīd ar Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 101. panta otro daļu, 102. pantu un 103. panta otro daļu noteikto kārtību arī pēc tam, kad Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums būs zaudējis spēku.

14. punkta 3., 4. un 5. rindkopa

Iekšējās drošības birojam (turpmāk - IDB) nepieciešama identificējoša informācija par ieslodzītajiem un aizturētajiem.

14. punkta 6. rindkopa

VP 2020. gada 5. februāra iekšējie noteikumi Nr. 3 “Valsts policijas ētikas kodekss” (turpmāk – Ētikas kodekss) noteic policijas darbinieku vispārējos uzvedības noteikumus, piemēram, konfliktsituācijas gadījumā risināt ar cieņpilnu attieksmi, sapratni, godīgi, atklāti, laipni un pieklājīgi. Policijas darbinieks cenšas novērst prettiesisku vai neētisku rīcību un nepieļauj tādas rīcības slēpšanu, noklusēšanu vai atbalstīšanu. Policijas darbinieka tiešais priekšnieks (vadītājs) un amatā augstāka amatpersona nekavējoties reaģē uz konstatēto pārkāpumu un veic pasākumus apstākļu noskaidrošanai, atbildības izvērtēšanai un radītā kaitējuma novēršanai.

Ja VP saņemts iesniegums, sūdzība vai ziņojums par Ētikas kodeksa normu pārkāpumu, kas satur ziņas par iespējamu disciplinārpārkāpumu – to attiecīgi izskata saskaņā ar Iekšlietu ministrijas (turpmāk - IeM) sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes (turpmāk – IeVP) amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm disciplināratbildības likumu (turpmāk – Disciplināratbildības likums). Amatpersonas saukšana pie disciplināratbildības neizslēdz tās civiltiesisko atbildību, administratīvo atbildību vai kriminālatbildību. Saskaņā ar Krimināllikuma (turpmāk – KL) 31. pantu persona, kura, izdarot aizturēšanu, ir pārkāpusi aizturēšanas nosacījumus, t.i., pieļāvusi aizturamai personai radītā kaitējuma acīmredzamu neatbilstību nodarījuma, nepakļaušanās vai pretošanās raksturam, atbild par šo nosacījumu pārkāpšanu. Ja

darbības, ar kurām aizturamai personai rada kaitējumu, nav bijušas nepieciešamas tās aizturēšanai, atbildība par radīto kaitējumu iestājas uz vispārējiem pamatiem.

Ētikas kodeksa noteikumu ievērošanu nodrošina attiecīgās struktūrvienības priekšnieks (vadītājs), kurš ar savu uzvedību un rīcību veicina policijas darbinieku izpratni par ētikas vērtībām, pamatprincipiem un ētisku rīcību un ir paraugs ētikas vērtību, pamatprincipu un uzvedības normu ievērošanā. Lai veicinātu Ētikas kodeksa normu īstenošanu un ievērošanu, VP ir izveidota Ētikas komisija.

KPL 266. pants noteic aizturēšanas procesuālo noformēšanu: aizturēšanas vietā vai pēc nogādāšanas aizturēšanas telpās amatpersona, kura izdarīja aizturēšanu, nekavējoties raksta aizturēšanas protokolu. Aizturēto iepazīstina ar protokolu, izskaidro aizturētās personas tiesības, par ko aizturētā persona parakstās protokolā. Izmeklēšanas iestāde aizturēšanas protokolu nekavējoties nodod procesa virzītājam, bet aizturēšanas protokola kopiju 24 stundu laikā nosūta prokuroram. Saskaņā ar KPL 63. pantu aizturētajam ir tiesības iesniegt sūdzību par amatpersonas rīcību.

Saskaņā ar Disciplinārbildības likuma 2.1. pantu amatpersona, kurai padotas citas amatpersonas (augstāka amatpersona), atbilstoši kompetencei nodrošina kontroli pār dienesta disciplīnas ievērošanu iestādē (struktūrvienībā), kā arī attiecīgu pasākumu veikšanu, lai novērstu dienestā tos trūkumus, kuri ir bijuši vai var būt par padoto amatpersonu dienesta disciplīnas pārkāpumu cēloni. Augstāka amatpersona ir saucama pie disciplinārbildības, ja tā nav nodrošinājusi kontroli pār dienesta disciplīnas ievērošanu sev padotajā iestādē (struktūrvienībā), kā arī savā kompetencē ietilpstošu pasākumu veikšanu, lai novērstu dienestā tos trūkumus, kuri ir bijuši vai var būt par padoto amatpersonu dienesta disciplīnas pārkāpumu cēloni iestādē (struktūrvienībā).

Spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības nepieļaujamības un spēka lietošanas tēmas ir ietvertas Valsts policijas koledžas (turpmāk – VPK) programmās. Papildus mācību programmām un pamatojoties uz VP 2019. gada 11. marta iekšējiem noteikumiem Nr. 3 “Kārtība, kādā organizē amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm profesionālās izglītības ieguvī Valsts policijas koledžā, amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm un darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanu un dienesta suņu apmācību”, VPK saskaņā ar apmācību grafiku īsteno amatpersonu profesionālās apmācības dienesta vietās.

VP īsteno regulāras profilaktiskas pārrunas/instruktāžas VP nodarbinātajiem par vardarbīgas izturēšanās pret ieslodzītajiem nepieļaujamību, fiziskā spēka piemērošanas samērīgumu, kā arī disciplinārbildību par Ētikas kodeksa normu pārkāpšanu, gadījumos, ja pielietotais fiziskais spēks būs atzīts par pārmērīgu.

IDB katru gadu sagatavo preventīvo pasākumu plānu, kurā ietverti:

- 1) informatīvi izglītojošie pasākumi, kas vērsti uz sabiedrību un/vai uz Iekšējās drošības biroja likuma 4. pantā minēto iestāžu nodarbinātajiem;
- 2) iestāžu nodarbināto darbības kontroles pasākumi;
- 3) iestāžu iekšējās kontroles sistēmas izvērtēšanas un konstatēto risku novēršanas pasākumi;
- 4) sabiedrības informēšana un iesaiste preventīvās funkcijas izpildē;
- 5) IDB iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošana un iekšējās drošības risku izvērtējums.

IDB katru gadu kopš tā izveidošanas [2015. gadā] organizē konferences, lai aktualizētu jautājumu par amatpersonu nepieļaujamu rīcību, kas saistīta ar fiziska spēka pielietošanu. 2023. gada 19. aprīlī tika organizēta konference “Amatpersonu rīcība, kas

saistīta ar fiziska spēka pielietošanu – riski, cēloņi un veicinošie apstākļi”. IDB publicē ne tikai savas darbības publiskos pārskatus, bet arī rezultatīvos rādītājus, tādējādi informējot sabiedrību un iesaistītās institūcijas par nepieļaujamu krimināli sodāmu rīcību un soda neizbēgamību.

IDB īstenoja IeM 2021. gada darba plānā iekļauto uzdevumu “Veikt IeM padotības iestāžu darbībā radušos būtisko pretlikumīgas rīcības risku identificēšanas un pārvaldīšanas sistēmas novērtējumu”, kura mērķis bija novērtēt IeM padotības iestāžu nodarbināto pretlikumīgas rīcības risku identificēšanas un pārvaldīšanas mehānismu, lai identificētu iekšējās kontroles sistēmas vājos punktus, kas traucē pretlikumīgas rīcības risku mazināšanu, un vienlaikus izvērtēt iestrādātos pretlikumīgas rīcības novēršanas mehānismus, to efektivitāti, analizējot IDB rīcībā esošo informāciju par pretlikumīgas rīcības gadījumiem. Minētā uzdevuma realizācija noslēdzās 28.02.2022., IDB prezentēja iegūtos rezultātus un vājos punktus IeM un IeM padotības iestādēm.

2022. gadā veikti dažādi pasākumi potenciālo risku novēršanai - IDB ir informējis VP un Valsts robežsardzi (turpmāk - VRS) par konstatētajiem riskiem robežšķērsošanas jomā un migrācijā. Vienlaikus aktualizēta problemātika, kas saistīta ar iespējamu pierādījumu trūkumu nākotnē (sūdzību izskatīšana Eiropas Cilvēktiesību tiesā (turpmāk – ECT)), aicinot nodrošināt faktisko apstākļu fiksāciju ar tehniskajiem līdzekļiem (video novērošana, ķermeņa kameras, audio ieraksti). Tāpat IDB ir informējis VRS par vardarbīgas rīcības risku vadību, apstākļu fiksāciju ar tehniskajiem līdzekļiem un ciešāku sadarbību ar nevalstiskajām organizācijām. 2022.gadā IDB arī saņēma VPK lūgumu sniegt atbalstu mācību filmas tapšanā. IDB ir aicinājis filmas scenāriju pilnveidot, uzsverot policijas darbinieka:

- 1) tiesības lietot fizisku spēku un speciālo līdzekļu nepieciešamību, pieļaujamību un samērību;
- 2) disciplināratbildības un kriminālatbildības nošķiršanas aspektus.

IDB norādīja uz identificētajiem riskiem, kas apzināti, veicot pirmstiesas izmeklēšanu par amatpersonu fiziska spēka un speciālo līdzekļu lietošanas gadījumiem un vērtējot policijas amatpersonas psiholoģiskos aspektus:

- policijas darbinieka neprofesionalitāte, piemēram, aizturēšanas laikā persona noguldīta uz zemes un, uzliekot roku dzelžus nemākulīgi, aizturētā persona tiek papildus piespiesta ar celi pie zemes, kā rezultātā tiek nodarīti miesas bojājumi (ribu lūzumi);
- policijas darbinieka nesavaldība (provokācija), piemēram, aizturamā persona izprovocē (izsaka nepiedienīgus, aizskarošus vai apvainojošus vārdus, uzspļauj), un policijas darbinieks zaudē savaldību, nenoturas un iesit;
- nevajadzīga, pārmērīga fiziska spēka lietošana aizturēšanas laikā, piemēram, aizturamā persona noguldīta uz zemes un roku dzelžu uzlikšanas laikā, nepastāvot pretošanās riskiem, policijas darbinieks vēl nevajadzīgi iesit aizturētajai personai;
- fiziska spēka lietošana jau pēc aizturēšanas, piemēram, policijas darbinieka atriebība, kas izpaužas sišanā (izvēloties tūlītēju sodīšanu).

14. punkta 7. rindkopa

Katra šāda veida sūdzība tiek uzskaitīta (nodrošināta statistika), un tiek veikta dienesta pārbaude, kas rezultējas ar disciplinārsoda piemērošanu (ja ir atzīts, ka

disciplīnas pārkāpums ir noticis) gan amatpersonai/-ām, kas pieļāva sliktu izturēšanos, gan arī tiek vērtēta viņu tiešās vadības atbildība.

Attiecībā uz Daugavpils gadījumu sūdzība tika saņemta un izskatīta VP Iekšējās kontroles birojā (2022. gada maijā), un pārbaudes rezultātā tika konstatēts, ka fiziskais spēks no policijas amatpersonu puses bija pielietots atbilstoši un samērīgi esošajai situācijai, tādēļ nebija pamata saukt VP amatpersonas pie disciplināratbildības.

IDB šī gada darba plānā ir iekļāvusi uzdevumu izstrādāt tehnisko uzdevumu, un noteiktas izmaksas digitāli aizpildāmās iesnieguma veidnes izstrādei, kas atvieglotu strukturētas un pilnvērtīgas informācijas sniegšanu IDB un padarītu efektīvāku iesniegumā iekļautās informācijas izvērtēšanu. IDB mājaslapā ir ieviests informācijas iesniegšanas (iesnieguma) risinājums – elektroniskā ziņošana (2 opcijas – iesniedzējam palikt anonīmam vai identificēt sevi) –, nodrošinot, ka informāciju iesniedzējs var saglabāt un izdrukāt (pēc iesniedzēja vēlmes – parakstīt) kā oficiālu iesniegumu IDB.

14. punkta 8. rindkopa

VP piekrīt, ka ķermeņa kameru nēsāšana ir būtiska kā papildu aizsardzības līdzeklis, it īpaši tas ir svarīgs aizsardzības līdzeklis aizturēšanas brīdī. Kameras ir jālieto visiem, kas iesaistīti sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanā, arī reaģējošiem spēkiem.

Kārtību par sistemātisku (visos gadījumos) individuālo kompakto videokameru lietošanu (arī ieraksta režīmā) noteic VP 2020. gada 29. decembra iekšējie noteikumi Nr. 18 “Dienesta pienākumu izpildes organizācija un kontrole sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanas, satiksmes uzraudzības un autopārvadājumu uzraudzības jomā”, papildus tiem VP priekšnieks 2023. gada 18. janvārī izdeva apkārtrakstu (cirkulāru), ar kuru tika uzsvērtas un papildus paskaidrotas Noteikumu normas, proti, tika norādīts uz Noteikumu prasību stingru ievērošanu, kā arī tika uzsvērtā obligāta individuālo kompakto videokameru izmantošana.

15. punkts

2011. gada 27. decembra MK noteikumi Nr. 1025 “Noteikumi par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un arestēto mantu” noteic glabāšanas vietu un kārtību lietiskajiem pierādījumiem, kurus nevar atdot īpašniekam vai likumīgajam valdītājam un kurus nevar uzglabāt kopā ar pārējiem krimināllietas materiāliem. Saskaņā ar noteikumu 7.7. apakšpunktu neliela apjoma lietisko pierādījumu, kura glabāšanai nav nepieciešamas īpaši aprīkotas telpas, glabā izmeklēšanas, prokuratūras vai tiesu iestādes lietisko pierādījumu glabātavā.

2015. gada 18. februāra VP noteikumi Nr. 8 “Valsts policijas glabātavās, glabātavu seifos un deponēto līdzekļu kontos glabājamo lietisko pierādījumu, arestētās mantas un administratīvā pārkāpuma lietā izņemtās mantas pieņemšanas, glabāšanas, izsniegšanas, uzskaites, pārbaudes un iznīcināšanas kārtība” noteic, ka VP teritoriālās pārvaldes, Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes, Galvenās kārtības policijas pārvaldes priekšnieks organizē glabātavas ierīkošanu struktūrvienībās, nosaka atbildīgo personu, kura pieņem, uzskaita, glabā, izsniedz, pārbauda un iznīcina kriminālprocesā esošos lietiskos pierādījumus un arestēto mantu un administratīvā pārkāpuma ietvaros izņemtās mantas un dokumentus.

Atbildīgais policijas darbinieks pieņem glabāšanā lietisko pierādījumu vai arestēto mantu, pamatojoties uz procesa virzītāja lēmumu par lietiskā pierādījuma vai

arestētās mantas nodošanu glabāšanā, kuram pievienota apskates protokola kopija. Glabātavā pieņemto lietisko pierādījumu, arestēto vai izņemto mantu iesaiņo, norāda reģistrācijas numuru, kriminālprocesa vai administratīvā procesa numuru, iesaiņojuma saturu, kā arī procesa virzītāja vai administratīvā procesa amatpersonas amatu, vārdu, uzvārdu un kontaktinformāciju. Amatpersona aizzīmogoto iesaiņojumu paraksta.

18. punkta 2. rindkopa

Piekrītam, ka policijas pratināšana ar audiovizuālu tehnisku palīdzību ir svarīgs papildu aizsardzības līdzeklis arī pret nepamatotiem apgalvojumiem par sliktu izturēšanos, tomēr sākotnēji nepieciešams telpu atbilstošs tehnisko līdzekļu aprīkojums. Pašlaik ir apsektas pratināšanas telpas VP, par ko sastādīti apsekošanas akti un sagatavots ziņojums par aprīkojuma nepieciešamību.

Divdesmit VP iecirkņos izveidotas pratināšanas telpas īpaši aizsargājamajiem cietušajiem, t.sk. personām, kas cietušas no noziedzīgiem nodarījumiem pret tikumību un dzimumneaizkaramību, telpas tika aprīkotas ar datortehniku un audio-video ieraksta sistēmām. Pratināšanas telpu aprīkošana ar tehniskajiem līdzekļiem tiek plānota arī Iekšējā drošības fonda plānošanas perioda 2021.-2027. gadam ietvaros aktivitātē “Noziedzīgos nodarījumos cietušo personu - īpaši aizsargājamo cietušo (jo īpaši bērnu) atbalsta veicināšana kriminālprocesa ietvaros”.

Izmeklēšanas kabinetī atrodas katrā ĪAV un pratināšanas/izmeklēšanas kabinetos notiek arī ievietoto personu tikšanās ar aizstāvi, līdz ar ko VP jānodrošina arī KPL 86. panta trešās daļas prasības ievērošana: aizstāvim ir tiesības bez īpašas procesa virzītāja atļaujas tikt ar aizturēto vai apcietināto aizstāvamo personu konfidencialitāti nodrošinošos apstākļos bez tikšanās reižu un ilguma ierobežojumiem, ja nepieciešams, pieaicinot tulku. Tādas tikšanās var notikt pilnvarotas amatpersonas vizuālās kontroles apstākļos, *bet ārpus dzirdamības robežām*.

VPK formālās izglītības programmā iekļautas tēmas par cilvēktiesībām, ētiku un nopratināšanu. Savukārt neformālās izglītības programmās policijas amatpersonas tiek apmācītas par nopratināšanas tiesiskajiem un psiholoģiskajiem aspektiem.

21. punkta 2. un 3. rindkopa

KPL 60.² pants noteic personas, kurai ir tiesības uz aizstāvību, pamattiesības, cita starpā, tiesības nekavējoties uzaicināt aizstāvi un noslēgt ar viņu vienošanos vai izmantot valsts nodrošināto juridisko palīdzību, ja šī persona pati par saviem līdzekļiem nevar noslēgt vienošanos ar aizstāvi; tikt ar aizstāvi sarunas konfidencialitāti nodrošinošos apstākļos bez īpašas procesa virzītāja atļaujas un bez laika ierobežojumiem; pieprasīt advokāta piedalīšanos atsevišķā procesuālajā darbībā aizstāvības nodrošināšanai, ja vēl nav noslēgta vienošanās par aizstāvību ar konkrētu advokātu vai šis aizstāvis nav varējis ierasties; saņemt no procesa virzītāja attiecīgajā tiesas apgabalā praktizējošo advokātu sarakstu, kā arī bez maksas izmantot telefonu aizstāvja uzaicināšanai; lūgt, lai nomaina aizstāvi, ja pastāv likumā noteiktie šķēršļi viņa līdzdalībai; klusēt, sniegt liecību vai atteikties liecināt. Liecības nesniegšana nav vērtējama kā traucēšana noskaidrot patiesību lietā un izvairīšanās no pirmstiesas procesa un tiesas.

KPL 83. panta pirmā daļa noteic aizstāvja obligātu piedalīšanos kriminālprocesā:

- 1) ja tiesības uz aizstāvību ir nepilngadīgai vai ierobežoti pieskaitāmai personai;
- 2) par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu;

- 3) ja tas tiek turpināts sakarā ar pieteikumu par mirušas personas rehabilitāciju;
- 4) ja tiesības uz aizstāvību ir personai, kura garīga rakstura vai cita veselības traucējuma dēļ pati nespēj pilnībā izmantot savas procesuālās tiesības;
- 5) ja tiesības uz aizstāvību ir analfabētam vai personai ar tik zemu izglītības līmeni, ka tā nevar pilnvērtīgi izmantot savas procesuālās tiesības.

KPL 88. pants noteic, ka persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, ir tiesīga atteikties no aizstāvja, bet no aizstāvja nevar atteikties KPL 83. panta pirmajā daļā minētās personas. Tieslietu ministrija (turpmāk – TM) ir izstrādājusi likumprojektu “Grozījumi Kriminālprocesa likumā”, kas paredz papildināt KPL 83. pantu ar 2.¹ daļu, paredzot vēl vienu gadījumu, kad aizstāvja piedalīšanās ir obligāta, proti, veicot aizturētā pirmo pratināšanu kriminālprocesos par smagu vai sevišķi smagu noziegumu.

Kā likumprojekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā (anotācijā) norādīts – ja pirmajā pratināšanā piedalās aizstāvis, šaubas par personas piespiešanu sniegt izmeklēšanai ērtākās liecības samazinās, turklāt tiek nodrošināta pilnvērtīga tiesību uz aizstāvību nodrošināšana.

Ņemot vērā, ka obligātās aizstāvības nodrošināšana pirmās pratināšanas laikā lielā mērā ietekmēs arī valsts budžeta līdzekļus, KPL pilnveidošanas darba grupa, izstrādājot likumprojektu, nonāca pie secinājuma, ka obligāta aizstāvības nodrošināšana pie pirmās pratināšanas ir ieviešama pakāpeniski, proti, nosakot atsevišķus gadījumus, kad tā būtu nodrošināma. Nosakot personu loku, kurām būtu nodrošināma obligātā aizstāvība pie pratināšanas, tika ņemta vērā noziedzīgo nodarījumu klasifikācija, paredzot, ka obligātā aizstāvība ir nodrošināma tikai kriminālprocesos par smagu vai sevišķi smagu noziegumu. Šādas lietu kategorijas tika izvēlētas, ņemot vērā šādu noziegumu raksturu, kā arī piemērojamo soda sankciju smagumu.

22. punkts

KPL 266. panta pirmās daļas 4. punkts nosaka, ka aizturēšanas protokolā norāda kādā stāvoklī ir aizturētais, kāds ir viņa ārējais izskats un kādas ir viņa sūdzības par veselību.

Ievietojot personu ĪAV, saskaņā ar VP ĪAV darba organizāciju (VP iekšējie noteikumi), personai izsakot sūdzības par veselības stāvokli, tiek pieaicināta ārstniecības persona vai izsaukts Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests (turpmāk – NMPD), kuru ieteikumus, kas radušies personas apskates rezultātā, ĪAV darbinieks fiksē Medicīnas apskates žurnālā. Saskaņā ar APTKL policijas amatpersonai ir tiesības pieprasīt izrakstu par ĪAV ievietotās personas veselības aprūpes veikšanu un veselības stāvokli, kurā papildus norāda vai persona var atrasties ĪAV un piedalīties procesuālajās darbībās, vai arī personai nepieciešama ārstēšana ārstniecības iestādē.

Saskaņā ar APTKL, izrakstu par veselības aprūpes veikšanu un aizturētā veselības stāvokli pievieno krimināllietas materiāliem. Izrakstu glabā un ar to var iepazīties saskaņā ar Kriminālprocesa likumā noteikto kārtību.

Valsts policija plāno papildināt iekšējos noteikumus, kas reglamentē ĪAV darba organizāciju, ieviešot “ķermeņa diagrammas” veidlapas, kuras tiks aizpildītas, ievietojot personu ĪAV.

Papildus jānorāda, ka ārstniecības personas ir tikai vienā ĪAV Rīgā, tas ir viens ārsts un četri ārsta palīgi (feldšeri). Šis medicīnas personāls darbojas saskaņā ar Ārstniecības likumu un uz likuma pamata izdotajiem MK noteikumiem, un viņu

darbību uzrauga Veselības ministrijas (turpmāk - VM) iestādes, līdz ar ko VP nav tiesību noteikt papildu pienākumus ārstniecības personām. Šo ārstniecības personu profesionālā darbība reģistrēta "Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrā". Viņiem ir ārstniecības personas sertifikāts, kurš apliecina, ka ārstniecības persona ir pierādījusī teorētiskas un praktiskas iemaņas un tam ir tiesības praktizēt kā medicīnas ārsta palīgam vai ārstam. Sertifikāta esamība liecina par augstu profesionālo līmeni, regulārām apmācībām, zināšanu papildināšanu un atjaunošanu un dod likumīgas tiesības praktizēt. Saskaņā ar 2012. gada 18. decembra MK noteikumiem Nr. 943 "Ārstniecības personu sertifikācijas kārtība" sertifikāta atjaunošana notiek reizi 5 gados un pieprasa obligāto apmācību ne mazāk kā 150 stundas dažādās jomās: neatliekamā palīdzība, iekšējās slimības, ķirurģija u.c.

Jānorāda, ka pārējās VP ĪAV vajadzības gadījumā tiek izsaukts NMPD, kura darbības uzraudzība arī ir Veselības ministrijas resora kompetencē.

Ārstniecības likuma 56.1 pants noteic ārstniecības iestādes pienākumu sniegt informāciju VP pēc savas iniciatīvas, t.i., ja ārstniecības iestāde sniedz palīdzību pacientam un ir pamats uzskatīt, ka pacients cietis no vardarbības, ārstniecības iestāde nekavējoties, bet ne vēlāk kā 12 stundu laikā paziņo par to VP.

23. punkts

APTKL nosaka - veselības aprūpi aizturētais saņem tajā laikā un vietā, kad un kur tā ir nepieciešama un kad un kur to ir iespējams sniegt, vai tās ir ĪAV telpās, vai arī ārstniecības iestādē. Tāpat likums nosaka, ka policijas amatpersonas nodrošina aizturētā apsardzību un ārstniecības personu drošību. Līdz ar to, policijas amatpersonai tiesības atrasties personas medicīniskās apskates laikā ir noteiktas ar likumu. Gadījumā, ja aizturētā persona izsaka vēlmi pakļaut sevi medicīniskai apskatei tikai ārstniecības personas klātbūtnē, tad tas arī tiek izpildīts, ja vien tam piekrīt ārstniecības persona.

24. punkta 2. rindkopa

KPL 60.² panta ceturrtā daļa noteic, ka personai, tiklīdz tā ieguvusi tiesības uz aizstāvību, nekavējoties rakstveidā izsniedz un, ja nepieciešams, izskaidro informāciju par tās tiesībām. To, ka informācija ir izsniegta un, ja nepieciešams, tiesības izskaidrotas, persona apliecina ar savu parakstu. Tiklīdz persona tiek aizturēta vai tiek iesaistīta kriminālprocesā kā persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, personai vienmēr tiek izsniegts izraksts no KPL ar tās tiesībām un pienākumiem tai saprotamā valodā, kā arī papildus tie tiek izskaidroti mutiski.

25. punkts

Saskaņā ar APTKL, kurā tiek reglamentēti aizturēto personu sadzīves apstākļi atrodoties ĪAV, signālpogu policijas amatpersonas izsaukšanai kamerā ierīko, ja kamera atrodas ārpus policijas amatpersonas redzesloka. Līdz ar to signālpogas ierīkošana kamerā nav obligāts nosacījums, bet to ierīkošana jāvērtē saskaņā ar likumā noteikto.

26. punkts

VP ĪAV uzkopšanu veic komersants saskaņā ar noslēgto līgumu un ņemot vērā attiecīgās ĪAV dienas kārtību un darba organizāciju. Līguma nosacījumi tiek sagatavoti, ievērojot MK noteikumus "Higiēnas prasības īslaicīgās aizturēšanas

vietā”. Saskaņā ar līgumu “Par inženierkomunikāciju apkopes un remonta pakalpojumiem” komersants pēc IeM Nodrošinājuma valsts aģentūras uzdevuma, kas apsaimnieko IeM un tās padotībā esošo iestāžu (tai skaitā VP) nekustamos īpašumus, veic gaisa plūsmas ātruma mērījumus un to atbilstību MK noteikumu prasībām.

Saskaņā ar būvju atjaunošanas, pārbūves, restaurācijas un nojaukšanas darbu plānu 2023. gadam 2023. gadā tika paredzēti uzlabošanas darbi Jēkabpils ĪAV.

30. punkta 2. rindkopa

Lai nodrošinātu direktīvas 2013/33/ES un citu Eiropas Savienības (ES) tiesību aktu nosacījumu pārņemšanu starptautiskās aizsardzības jomā, 19.01.2016. stājās spēkā jauns Patvēruma likums. Tajā atbilstoši Direktīvas 2013/32/ES un Direktīvas 2013/33/ES definīcijām ir ieviests termins „patvēruma meklētājs, kuram ir īpašas procesuālās vai uzņemšanas vajadzības” – nepilngadīga persona, persona ar invaliditāti, persona vecumā, kuru sasniedzot Latvijas Republikā piešķir vecuma pensiju, grūtniece, vecāks ar nepilngadīgu bērnu, cilvēktirdzniecības upuris, persona, kurai veselības stāvokļa dēļ nepieciešama īpaša aprūpe, persona ar garīgiem traucējumiem, persona, kas pārcietusi spīdzināšanu, izvarošanu vai cita veida nopietnu psiholoģisku, fizisku vai seksuālu vardarbību, vai cita īpaši aizsargājama persona, kuras spējas izmantot tiesības un pildīt pienākumus patvēruma procedūras laikā ir ierobežotas. Saņemot patvēruma meklētāja iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijā, VRS izvērtē, vai patvēruma meklētājam ir īpašas uzņemšanas vai procesuālās vajadzības.

Patvēruma meklētāju aizturēšanas laikā izmitina VRS struktūrvienībā speciāli šim nolūkam iekārtotās telpās (turpmāk — VRS patvēruma meklētāju izmitināšanas telpas), pamatojoties uz Patvēruma likuma 17. pantā minētajā kārtībā sastādītu aizturēšanas protokolu. Aizturēto patvēruma meklētāju izmitina, ievērojot personas pamattiesības un drošību, personiskās īpašības un psiholoģisko saderību, kā arī ievērojot Patvēruma likuma 22. panta 3. daļā esošos nosacījumus, proti, nepilngadīgai personai bez pavadības nodrošina izmitināšanu VRS patvēruma meklētāju izmitināšanas telpās, kurās ir tās vecumam atbilstošs aprīkojums, kā arī personāls.

Aizturētos patvēruma meklētājus izmitina VRS Daugavpils pārvaldes Aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrā „Daugavpils” vai VRS Rīgas pārvaldes Aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrā „Mucenieki” atsevišķās patvēruma meklētāju izmitināšanas telpās (turpmāk – AĀIC), šķirti no aizturētajiem ārzemniekiem. Aizturēto patvēruma meklētāju ģimenes, tai skaitā kopā ar vecākiem esošas nepilngadīgās personas, tiek izmitinātas kopā, atsevišķi no citām aizturētajām personām speciāli aprīkotā ģimenes blokā. Ar vecākiem esošas nepilngadīgās personas AĀIC ir izmitinātas, pamatojoties uz vecāku iesniegumu par bērnu izmitināšanu kopā ar vecākiem, un pēc bērna labāko interešu izvērtēšanas. Tādējādi bērni ir nevis aizturēti, bet gan izmitināti kopā ar vecākiem, kuri ir aizturēti. Savukārt aizturētās nepilngadīgās personas bez pavadības tiek izmitinātas AĀIC telpās, kurās ir personāls un aprīkojums, lai ņemtu vērā viņu vecuma vajadzības. AĀIC telpās izmitinātajām nepilngadīgajām personām tiek nodrošināta iespēja izglītoties, iesaistīties brīvā laika pavadīšanas pasākumos, tai skaitā rotaļās un atpūtas pasākumos, kas atbilst to vecumam.

Secināms, ka Patvēruma likumā ietvertie nosacījumi patvēruma meklētāju, tai skaitā nepilngadīgo, aizturēšanai atbilst ES tiesību normām par mazāk aizsargātu personu un pieteikuma iesniedzēju ar īpašām uzņemšanas vajadzībām aizturēšanu.

Saskaņā ar MK 21.06.2011. noteikumiem Nr. 454 nepilngadīgais ārzemnieks bez pavadības ir uzskatāms par mazāk aizsargātu personu, līdz ar to, lemjot par aizturēšanu, priekšroka tiks dota aizturēšanai alternatīviem līdzekļiem.

Latvijā nav specializēta atklāta (vai daļēji atklāta) tipa centra, kas ir paredzēts tieši nepilngadīgam izraidāmajam ārzemniekam vai patvēruma meklētājam bez pavadības, un šādu centru nav plānots veidot, jo nepilngadīgo bez pavadības skaits ir mazs un šāda centra atvēršana neattaisnotu sevi. Nepilngadīgo bez pavadības, kurš nav aizturēts, izmitina bērnu aprūpes iestādē, pamatojoties uz bāriņtiesas lēmumu. Bērnu aprūpes iestāde ir iestāde, kurā tiek nodrošināta sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija bāreņiem vai bez vecāku gādības palikušiem bērniem, kā arī bērniem, kuriem nepieciešama sociālā rehabilitācija vai īpaša aprūpe veselības stāvokļa dēļ.

Nemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

Par izglītības nodrošināšanu patvēruma meklētājiem - saskaņā ar MK 2016. gada 26. jūlija noteikumiem Nr. 488 “Kārtība, kādā nepilngadīgam patvēruma meklētājam nodrošina izglītības ieguves iespējas” patvēruma meklētājam nodrošina sagatavošanu pamatizglītības ieguvei no piecu gadu vecuma, iespēju iegūt pamatizglītību un vispārējo vidējo izglītību saskaņā ar normatīvo aktu par kārtību, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās un atskaitīti no tām, kā arī obligātajām prasībām izglītojamo pārcelšanai nākamajā klasē.

33. punkts

VRS robežkontrolē un imigrācijas kontrolē ievēro MK 18.01.2011. noteikumos Nr. 55¹, VRS 14.04.2014. iekšējos noteikumos Nr. 11² un VRS 20.12.2017. pavēlē Nr. 1928³ noteikto kārtību. Ārkārtējās situācijas laikā papildus jau minētajam normatīvajam regulējumam tika ievērota MK 10.08.2020. rīkojumā Nr. 518⁴ noteiktā kārtība. VRS dienesta pienākumu izpildes papildu kontroles pasākumi regulāri tiek veikti saskaņā ar VRS 03.12.2020. iekšējos noteikumos Nr. 18⁵ noteikto kārtību.

Pret personām nav nācies pielietot fizisku spēku un speciālos līdzekļus, jo nav bijuši gadījumi, kad tās nav pakļāvušās robežsargu likumīgiem rīkojumiem. Lai nepieļautu valsts robežas šķērsošanu vai tās mēģinājumu ārpus likumīgai ieceļošanai noteiktajām robežšķērsošanas vietām un kārtības, personas tiek informētas, ka valsts robežas šķērsošana ir nelikumīga un par tās šķērsošanu draud kriminālatbildība, un aicinot nešķērsot valsts robežu vai attiecīgi aicinot atgriezties Baltkrievijā. Turklāt šajā brīdī personas arī vizuāli redz bruņotus robežsargus un zemessargus, viņu gatavību aktīvai rīcībai, novēršot nelikumīgas valsts robežas šķērsošanas iespējas. Pēc šādām darbībām un informācijas sniegšanas pārsvarā personas neriskē doties Latvijas virzienā vai arī, ja ir šķērsojušas robežu, atgriežas Baltkrievijā.

VRS speciālīdzekļu uzskaitījumā ir iekļautas elektrošoka ierīces, ko amatpersonas, pamatojoties uz MK 18.01.2011. noteikumiem Nr. 55, ir tiesīgas izmantot tām uzlikto

¹ MK 18.01.2011. noteikumi Nr. 55 „Par Noteikumi par speciālo līdzekļu veidiem un to lietošanas kārtību”

² VRS 14.04.2014. iekšējie noteikumi Nr. 11 „Dienesta organizācijas kārtība Valsts robežsardzes teritoriālo pārvalžu struktūrvienībās, kas veic robežkontroli un imigrācijas kontroli”

³ VRS 20.12.2017. pavēle Nr. 1928 „Par robežkontroles un imigrācijas kontroles organizēšanu”

⁴ MK 10.08.2020. rīkojums Nr. 518 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu”

⁵ VRS 03.12.2020. iekšējie noteikumi Nr. 18 „Kārtība, kādā Valsts robežsardzē un Valsts robežsardzes koledžā organizē un veic plānotās un neplānotās pārbaudes”

funkciju izpildei. Pašlaik robežas uzraudzībai netiek izmantotas nekāda veida elektrošoka ierīces (tai skaitā TAYSER) saistībā ar to skaitlisko trūkumu, izlietojuma termiņa beigšanos un nepieciešamību izmantot tās citu VRS dienestu vajadzībām (Imigrācijas kontrolei, robežpārbaudēm). **Līdz ar to VRS informē, ka nebija iespējams pielietot speciālo līdzekli (elektrošoku), kā tas norādīts Ziņojumā.**

Nemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

34. punkta 3. rindkopa

Atbilstoši MK 03.05.2017. noteikumu Nr. 231 12. punktam minimālā platība uz vienu personu nedrīkst būt mazāka par 4 m² (neskaitot tualetes telpas).

Ziņojumā aprakstītais attiecībā uz iespējamo šaurību gadījumā, ja visas AĀIC istabā izvietotās gultas būtu aizņemtas, proti, aptuveni 11 m² lielā istabā četras gultas, 17 līdz 18 m² istabās piecas gultas, un aptuveni 22 m² istabā septiņas gultas (neskaitot sanitāro mezglu), bija situācijā, kad, pamatojoties uz MK 10.08.2021. rīkojumu Nr. 518, ņemot vērā Latvijas – Baltkrievijas valsts robežas nelikumīgās šķērsošanas gadījumu skaita straujo pieaugumu, kā arī ievērojot Lietuvā fiksēto lielo Lietuvas – Baltkrievijas valsts robežas nelikumīgās šķērsošanas gadījumu skaitu, noteiktās administratīvajās teritorijās no 2021. gada 11. augusta tika izsludināta ārkārtējā situācija. Minētajā laika periodā AĀIC preventīvi tika palielināta izmitināšanas kapacitāte gadījumam, ja rastos nepieciešamība nodrošināt liela aizturēto personu skaita izmitināšanu. **Praksē šāda nepieciešamība neradās, un aizturēto personu izmitināšana notika, ievērojot visas normatīvajos aktos noteiktās prasības.**

Nemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

35. punkta 3. rindkopa

AĀIC ir aprīkots atbilstoši MK 03.05.2017. noteikumiem Nr. 231, kur atbilstoši 5. punktam AĀIC koplietošanas telpas ir mācību telpa, bērnu rotaļu telpa, tikšanās telpa, trenāžieru telpa, reliģisko rituālu telpa, atpūtas telpa, ēdamtelpa ar virtuvi, veļas mazgātava un smēķētava. Iekārtojot centru, attiecīgo kategoriju personu izmitināšanas blokā iekārto bērnu rotaļu telpu (sieviešu vai ģimeņu izmitināšanai paredzētajā telpu blokā), atpūtas telpu, ēdamtelpu ar virtuvi, veļas mazgātavu un smēķētavu.

VRS nodrošina AĀIC izmitināto personu apsardzību, taču neiesaistās to brīvā laika pavadīšanas plānošanā. Taču VRS ir aktīva sadarbība ar Latvijas NVO, kā piemēram biedrību “Gribu palīdzēt bēgļiem”, kuri iespēju robežās nodrošina dažādu brīvā laika pavadīšanas aktivitāšu norisi VRS AĀIC kā bērniem, tā arī pieaugušajiem.

Atbilstoši Patvēruma likuma 9. panta septītajai daļai nepilngadīgam patvēruma meklētājam tiek nodrošinātas iespējas iegūt izglītību valsts valodā valsts vai pašvaldības izglītības iestādē. Kārtība, kādā nepilngadīgam patvēruma meklētājam nodrošina izglītības ieguves iespējas, noteikta MK 26.07.2016. noteikumos Nr. 488.

Latvija ir izstrādājusi arī Rīcības plānu personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai, un tajā ir paredzēta Latvijas apstākļiem piemērotas sistēmas izveide patvēruma meklētāju uzņemšanai, kā arī bēgļu un alternatīvo statusu ieguvušo personu sociālekonomiskās iekļaušanas pasākumi. Rīcības plāna 3. rīcības virziena “Sociālekonomiskā iekļaušana” 3.14. punkts nosaka – vispārējās izglītības ieguve nodrošināma tajās izglītības iestādēs, kas īsteno izglītības

programmu valsts valodā, paredzot pedagogu atalgojumu atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Rīcības plāns paredz, ka latviešu valodas apguvi, pirms tiek uzsākta izglītības ieguve izglītības iestādē, nodrošina Latviešu valodas aģentūra izmitināšanas centros.

Tā kā ārzemnieku kategorijai nav noteikumu, kā nodrošināt izglītības apguvi, VRS vadās pēc analogijas ar patvēruma meklētājiem - iegūst no vecākiem iesniegumu par vēlmi nodrošināt bērniem izglītību un pārsūta to Izglītības un zinātnes ministrijai (turpmāk - IZM). Lai atvieglotu vecākiem iespēju pieteikt bērnu izglītības nodrošināšanai, izstrādāta veidlapa "Bērna ārzemnieka tiesības uz izglītību", kurā vecāki īsumā tiek informēti par bērna tiesībām iegūt pamatizglītību un var atzīmēt vēlmi, lai tiktu nodrošināta pamatizglītība. Veidlapa ir pārtulkota svešvalodās. Līdzīga satura veidlapa ir izstrādāta arī patvēruma meklētājiem.

2013. gadā VRS un biedrība "Latvijas Sarkanais Krusts" (turpmāk - LKS) parakstīja vienošanos par sadarbību, pamatojoties ar ko LKS, cita starpā, apņēmas iespēju robežās AĀIC izmitinātajām personām organizēt psiholoģiska atbalsta un izglītojošus pasākumus vai citus pasākumus, kas uzlabotu sadzīves apstākļus, kā arī sniegt sociālā darba speciālistu pakalpojumus un citus socializāciju un integrāciju veicinošus pasākumus, tai skaitā, ja nepieciešams organizēt latviešu valodas apmācības.

Ir atbalstāmi ieteikumi par mērķtiecīgu aktivitāšu nodrošināšanu (tai skaitā latviešu valodas apguves nodarbības) ārzemniekiem patvēruma meklētāju izmitināšanas centros, kā arī par valodas barjeras mazināšanas pasākumiem starp veselības aprūpes personālu un uzņēmtajiem ārvalstu pilsoņiem, nodrošinot tulkošanas/mutvārdu tulkošanas pakalpojumus.

Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda 2014.–2020. gada plānošanas periodā laikā no 2016. gada līdz 2022. gadam ir nodrošināti latviešu valodas kursi trešo valstu pilsoņiem. Ir izvērtējamas iespējas turpināt minētos atbalsta pasākumus Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda aktivitātēs 2021.–2027. gada plānošanas perioda ietvaros (īsteno IeM un Kultūras ministrija).

36. punkts

Atbilstoši MK 16.05.2017. noteikumu Nr. 254 21. punktam izmitināšanas telpu dienas kārtībā ietver ikdienas pastaigu laiku svaigā gaisā – ne mazāk kā divas stundas. Savukārt MK 16.05.2017. noteikumu Nr. 254 18. punkts paredz, ka, ja aizturētais atsakās no kādu tiesību izmantošanas (piemēram, no pastaigas svaigā gaisā), izmitināšanas telpu amatpersona var pieprasīt to apliecināt ar rakstisku iesniegumu. Ievērojot AĀIC "Daugavpils" un AĀIC "Mucenieki" uzbūvi, nav iespējams nodrošināt aizturēto personu brīvu piekļuvi āra teritorijai visas dienas garumā.

Nemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai attiecībā uz pastaigām svaigā gaisā nav nepieciešami.

Par pagalma iekārtojumu VRS vēlas norādīt, ka VRS AĀIC tika uzbūvēts un iekārtots atbilstoši Latvijas būvnormatīvu prasībām, bet papildus VRS ir uzsākusi sarunas ar NVO par iespēju tuvākajā laikā, iesaistot AĀIC izmitinātās personas, pastaigu laukumu sienas padarīt krāsainākas, veicot uz tām dažādus zīmējumus.

38. punkts

Pirmā palīdzība ir palīdzība, ko cietušajiem (saslimušajiem) dzīvībai vai veselībai kritiskā stāvoklī savu zināšanu un iespēju apjomā sniedz personas ar kvalifikāciju medicīnā vai bez tās neatkarīgi no sagatavotības un ekipējuma. Katrs robežsargs ir

apmācīts sniegt personai pirmo palīdzību. Papildus tam gandrīz visiem robežsargiem ir autovadītāja tiesības - lai iegūtu tās, nepieciešams nokārtot ieskaiti par pirmās palīdzības sniegšanu.

Šobrīd VRS AĀIC "Daugavpils" ir izveidota trešā ārsta palīga amata vieta, kas ļaus efektīvāk nodrošināt veselības aprūpes nodrošināšanu AĀIC. VRS ieskatā nav lietderīgi organizēt medicīniskā personāla klātbūtni AĀIC 24/7 režīmā, bet ar trešā ārsta palīga amata ieviešanu plānots nodrošināt medicīniskā personāla atrašanos AĀIC no 8.00 līdz naktsmieram. Citā laikā pirmo palīdzību nodrošinās robežsargi, un nepieciešamības gadījumā tiks izsaukta NMPD brigāde.

Nemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

40. punkts

Pieaugot personu, kas valsts robežu šķērso vai mēģina to šķērsot nelikumīgi, un patvēruma meklētāju skaitam, attiecīgi arī pieaug izcelsmes valstu dažādība. Ņemot vērā to, ka mūsdienu tehniskie risinājumi pieļauj tulkojuma veikšanu, ne tikai tulkam atrodoties klātienē, bet izmantojot dažādus tehniskos palīglīdzekļus (telefonu, videokonferences, speciālās tulkošanas ierīces), VRS informē, ka, izmantojot līdzekļus, kas ar projekta palīdzību tiks piesaistīti no Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda, ir plānots iegādāties portatīvas tulkošanas ierīces, kuras tiks izmantotas ne tikai VRS amatpersonu saziņai ar aizturētajām un VRS AĀIC izmitinātajām personām, bet arī minēto aizturēto personu saziņai ar VRS AĀIC medicīnas personālu.

41. punkts

Atbilstoši MK 03.05.2017. noteikumiem Nr. 231 VRS AĀIC ir internista kabinets, kurā ir arī ambu maiss (elpināšanas maiss), par kura esamību, iespējams, kļūdas dēļ VRS AĀIC ārsta palīgs nesniedza informāciju Komitejai. Papildus - AĀIC medicīnas punkti ir sertificēti Latvijas ārstniecības iestāžu reģistrā. VRS AĀIC ārsta palīgs sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību cietušajam dzīvībai bīstamā, kritiskā stāvoklī, veicot diagnostiku un ārstēšanu, kā arī primāro veselības aprūpi. **Secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.**

43. punkta 1. rekomendācija

VRS informē, ka, izmantojot līdzekļus, kas ar projekta palīdzību tiks piesaistīti no Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda, ir plānots turpināt segt izdevumus, lai nodrošinātu ārzemniekus ar medicīnas pakalpojumiem (tai skaitā, kas nav iekļauti valsts apmaksātajos pakalpojumos, bet nepieciešami akūtos gadījumos), un segt izdevumus, t.sk. medicīniskos pakalpojumus, piemēram, ambulatorā un stacionārā ārstēšana, COVID-19, HIV, B un C hepatītu testi. Ar augstāk minētā projekta palīdzību ir plānots arī iegādāties portatīvas tulkošanas ierīces, kuras tiks izmantotas ne tikai VRS amatpersonu saziņai ar aizturētajām un VRS AĀIC izmitinātajām personām, bet arī minēto aizturēto personu saziņai ar VRS AĀIC medicīnas personālu.

Nemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

43. punkta 2. rekomendācija

Patvēruma likums paredz, ka viens no patvēruma meklētāja pienākumiem ir

sabiedrības veselības interesēs veikt veselības pārbaudi.

MK 16.05.2017. noteikumi Nr. 254 3.2. apakšpunkts noteic, ka pirms izmitināšanas AĀIC katrai personai tiek veikta personas un viņas mantu apskate, sastādot apskates un izņemšanas protokolu, kura oriģināls pievienots aizturētā lietai, gadījumos, ja personas apskates laikā tiktu konstatēti miesas bojājumi, tie tiek fiksēti.

MK 21.11.2017. noteikumi Nr. 686 noteic, ka ārstniecības persona veic patvēruma meklētāja veselības stāvokļa pārbaudi, kas sevī ietver personas aptauju, vispārējo apskati, antropometriju. Rezultāti tiek fiksēti patvēruma meklētāja veselības stāvokļa pārbaudes veidlapā, kura tiek ievietota pacienta ambulatorajā kartē. Nepieciešamības gadījumā nozīmē izmeklējumus, ņemot vērā valsti, no kuras patvēruma meklētājs ieradies vai caur kurām ceļojis, pastāvošos iespējamās infekciju riskus. Slimību profilakses un kontroles centrs (turpmāk – SPKC) tīmekļa vietnē ievieto informāciju par poliomiēlīta skartajām valstīm, kā arī Pasaules veselības organizācijas un Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra aktuālo informāciju par infekcijas slimību uzliesmojumiem citās valstīs.

Ievērojot MK 16.05.2017. noteikumu Nr. 255 2. punkta prasības, pirms personas ieviešanas izmitināšanas centrā ārstniecības persona veic personas veselības stāvokļa pārbaudi un izdara par to ierakstu personas ambulatorā pacienta medicīniskajā kartē. Pamatojoties uz MK 16.05.2017. Nr. 255 7. punktā minēto, medicīniskajā kartē tiek veikti ieraksti arī par AĀIC izmitinātajām personām izsniegtajiem medikamentiem, kurus persona lieto tikai izmitināšanas centra amatpersonas vai ārstniecības personas klātbūtnē, izņemot gadījumu, ja ir saņemts izmitināšanas centra ārstniecības personas īpašs rakstisks norādījums.

Veselības stāvokļa pasliktināšanās vai akūtu saslimšanu gadījumā uz AĀIC tiek izsauktas NMPD brigādes, kuras veic personu veselības stāvokļa pārbaudi un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību. Miesas bojājumu vai veselības problēmu gadījumā NMPD veic šo datu fiksāciju.

Atbilstoši VRS 2019. gada 25. novembra iekšējos noteikumos Nr. 21 “Kārtība, kādā Valsts robežsardze organizē ārzemnieku izraidīšanas pasākumus” noteiktajam pirms ārzemnieka piespiedu izraidīšanas īstenošanas ar mērķi noskaidrot, vai personas veselības stāvoklis pieļauj personas ceļošanu izraidīšanas nolūkā, VRS AĀIC ārstniecības persona iekļauj attiecīgo informāciju paziņojumā par gatavību veikt ārzemnieka izraidīšanu “Paziņojums par gatavību veikt ārzemnieka izraidīšanu” (turpmāk - Paziņojums), aizpildot Paziņojuma II sadaļu “Medicīniskā informācija par izraidāmā ārzemnieka veselības stāvokli un vērtējums par iespēju veikt viņa izraidīšanu”. Tiek norādīta informācija par to, vai ārzemniekam ir kādas slimības, nespējas (aklums, kurlums, paralīze u.c.), citi veselības traucējumi, kā arī ārstniecības personai ir iespēja iekļaut novērojumus, komentārus un secinājumus attiecībā uz izraidāmā ārzemnieka veselības stāvokli.

Ņemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

43. punkta 3. rekomendācija

Ārstniecības likuma 56.¹ pants noteic ārstniecības iestādes pienākumu sniegt informāciju VP pēc savas iniciatīvas, t.i., ja ārstniecības iestāde sniedz palīdzību pacientam un ir pamats uzskatīt, ka pacients cietis no vardarbības, ārstniecības iestāde nekavējoties, bet ne vēlāk kā 12 stundu laikā paziņo par to VP.

VRS AĀIC "Daugavpils" un "Mucenieki" telpas, izņemot dzīvojamās istabas, ir aprīkotas ar videonovērošanas sistēmu, kas veic ierakstu 24/7 režīmā. Turklāt 2022. gadā IDB veica pārbaudi un cilvēktiesību pārkāpumi, kas liecinātu par spīdzināšanu vai vardarbību VRS AĀIC, netika konstatēti.

VRS AĀIC izmitinātajām aizturētajām personām ir tiesības izmantot savus mobilos tālruņus, kas arī tiek darīts, un ir bijuši jau vairāki gadījumi, kad telefonu lietošanas laikā aizturētās personas izsauc VP. VP izsaukšana tiek pamatota ar pret personu veiktām noziedzīgām darbībām. Pašlaik no VP nav saņemta informācija par to, ka būtu uzsākta/ierosināta lieta ar mērķi noskaidrot lietas apstākļus.

Ņemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

43. punkta 4. rekomendācija

VRS pēc iespējas vienmēr nodrošina privātumu ārstniecības personas apskates laikā. Izņēmumi ir gadījumi, kad ārzemnieks agresīvi uzvedas un par apsardzes klātbūtni apskates laikā šādos gadījumos prasību ir izteikusi ārstniecības persona.

Ņemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

44. punkts

Pamatojoties uz starptautiskās nevalstiskās organizācijas "Ārsti bez robežām" izteikto piedāvājumu, laika periodā no 2022. gada jūlija līdz 31. decembrim AĀIC "Daugavpils" un AĀIC "Mucenieki" regulāri apmeklēja starptautiskās nevalstiskās organizācijas "Ārsti bez robežām" pārstāvji un sniedza psiholoģisko atbalstu VRS AĀIC izmitinātajiem aizturētajiem ārzemniekiem un patvēruma meklētājiem.

Izmantojot līdzekļus, kas ar projekta palīdzību tiek piesaistīti no Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda, lai mazinātu mērķa grupas psihiskās ciešanas vai pārdzīvojumus ikdienā, ir paredzēts piesaistīt psihologus un segt izdevumus par psihologa pakalpojumiem centros izmitinātajiem ārzemniekiem.

Papildus tam, kā jau tika minēts, 2013. gadā VRS un LKS parakstīja vienošanos par sadarbību, pamatojoties uz kuru, LKS, cita starpā, apņēmas iespēju robežās VRS AĀIC izmitinātajām personām organizēt psiholoģiska atbalsta, izglītojošus pasākumus vai citus LKS pasākumus, kas uzlabotu minēto personu sadzīves apstākļus, kā arī sniegt sociālā darba speciālistu pakalpojumus un citus socializāciju un integrāciju veicinošus pasākumus, tai skaitā, ja nepieciešams organizēt latviešu valodas apmācības.

Ņemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

48. punkta 2. rindkopa

Valsts iestādes (IDB, IeM, VRS, PMLP, Tiesībsarga birojs) sadarbojas ar Latvijas Cilvēktiesību centru (turpmāk - LCC), kā arī ANO Bēgļu aģentūru par imigrāciju, hibrido apdraudējumu, neizraidīšanas principu (*non-refoulement*), tiesībām uz aizsardzību Latvijas Republikā, normatīvā regulējumaaktualitātēm, patvēruma meklētāju izmitināšanu, tās apstākļu atbilstību starptautiskajām un nacionālajām normām, labākajiem prakses standartiem un tiesu praksi ārkārtējās situācijas atsevišķās administratīvajās teritorijās laikā.

IDB ir notikusi tikšanās ar biedrību “Gribu palīdzēt bēgļiem”, lai pārrunātu jautājumus, kas saistīti ar IeM iestāžu pārstāvju iespējami pretlikumīgu rīcību pret migrantiem uz Latvijas-Baltkrievijas robežas. Biedrības “Gribu palīdzēt bēgļiem” pārstāvji informēja par bēgļu situāciju uz robežas, savukārt IDB skaidroja savu kompetenci un ziņošanas iespējas.

Pašlaik ārkārtas situācija administratīvajās teritorijās pie Latvijas-Baltkrievijas robežas nepieļauj nekontrolētu cilvēku plūsmu pāri valsts robežai tam neparedzētās vietās un vienlaicīgi neierobežo personu tiesības piekļūt patvēruma procedūrai, jo Patvēruma likumā noteiktās tiesības iesniegt iesniegumu robežšķērsošanas vietā netiek ierobežotas. Minētais regulējums tika balstīts uz starptautiski atzītām valstu tiesībām kontrolēt savas valsts robežu un nepieļaut nelikumīgu tās šķērsošanu (sk. ECT 2020. gada 13. februāra spriedumu lietā *N.D. and N.T. v. Spain* un ECT 2022. gada 5. aprīļa spriedumu lietā *A.A. and others v. North Macedonia*).

Ņemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

50. punkta 5. rindkopa

Saskaņā ar Imigrācijas likumu un Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu ārzemniekam ir tiesības uz valsts nodrošināto juridisko palīdzību (bezmaksas) atgriešanas lēmuma pārsūdzības stadijā, kad nepieciešams sastādīt motivēto pieteikumu tiesai. Papildus ārzemniekam ir tiesības saņemt juridisko palīdzību par saviem līdzekļiem, kā arī biedrības un nodibinājumi sniedz izraidāmajiem ārzemniekiem juridisko palīdzību.

Ārzemniekam lēmuma par piespiedu izraidīšanu apstrīdēšanas stadijā nepienākas valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība, bet viņš var to saņemt par saviem līdzekļiem, vai izmantot juridisko palīdzību, kuru bezmaksas sniedz biedrības un nodibinājumi. IDB ir vērsies IeM, akcentējot IeM sistēmas iestāžu sadarbības ar nevalstiskajām organizācijām stiprināšanu un pilnveidošanu, veidojot kvalitatīvu un uz rezultātu vērstu savstarpējo komunikāciju, veicinot sabiedrības iesaisti noziedzīgas rīcības mazināšanā.

Pašlaik Saeimā ir iesniegts jauns likumprojekts “Imigrācijas likums”, kurš paredz paplašināt ārzemnieka tiesības saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību (bezmaksas) un nosaka tiesības ārzemniekam saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību (bezmaksas), arī pārsūdzot savu aizturēšanu.

51. punkts

Gan aizturētie ārzemnieki, gan aizturētie patvēruma meklētāji pie aizturēšanas tiek iepazīstināti ar tiesībām un pienākumiem, kā arī tiek skaidrots viņu tiesiskais statuss. Lietas virzītājs personu informē par lietas gaitu reizi divās nedēļās. Tikko lietā ir jauni apstākļi, par to tiek informēta persona arī pirms iepriekš minētā termiņa. Pašlaik VRS notiek darbs pie atgriešanas un patvēruma procedūras uzskates materiāla izstrādes, kurā būs iekļauta pamatinformācija par atgriešanas un patvēruma procedūrām, to stadijām, lēmumiem, pārsūdzību u.c. noderīga informācija. Minēto informāciju plānots noformēt kā bukletu ar tulkojumu vairākās svešvalodās.

Ņemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

53. punkts

Latvija, ieviešot Atgriešanas direktīvu nacionālajos normatīvajos aktos, vērtēja aizturēšanai alternatīvo līdzekļu klāstu, lai izvēlētos piemērotākos Latvijai. Rezultātā nacionālajos normatīvajos aktos iekļauti tikai divi aizturēšanai alternatīvi līdzekļi (reģistrēšanās un ceļošanas dokumenta nodošana). Vērtējot tādu alternatīvo līdzekli kā drošības nauda, secināts, ka, pirmkārt, izraidāmie ārzemnieki nav tāda personu kategorija, kurai ir daudz finanšu līdzekļu, lai iemaksātu drošības naudu, kā arī nepieciešams izveidot atmaksas kārtību uz ārzemēm (īpaši gadījumos, ja ārzemniekam nav bankas konta, dokumenta utt.). Secināts, ka nav lietderīgi veidot drošības naudas iemaksas un atmaksas kārtību tikai dažiem izraidāmajiem ārzemniekiem.

Tika vērtēta iespēja noteikt tādu aizturēšanai alternatīvu līdzekli kā uzturēšanās noteiktajā adresē, bet to nolēma nepiemērot, jo tas ir saistīts ar nepieciešamību iegūt dzīvojamo telpu īpašnieka atļauju izraidāmajam ārzemniekam uzturēties viņa īpašumā (īpaši gadījumā, ja persona nevar samaksāt par īri). Elektroniskā uzraudzība netiek piemērota, jo galvenokārt ārzemniekiem nav pastāvīgas dzīvesvietas. Pēc statistikas datiem 2020. gadā aizturēšanai alternatīvus līdzekļus piemēroja 19 gadījumos, 2021. gadā – 13, 2022. gadā – 21, kas pagaidām ir neliels personu skaits, lai veidotu elektroniskās uzraudzības sistēmu attiecībā uz ārzemniekiem.

Ņemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

55. punkta 2. rindkopa

Atbilstoši MK noteikumiem Nr. 254, lai nodrošinātu izmitināšanas telpu drošības pasākumus, aizturētajam ir noteikti konkrēti ierobežojumi, tajā skaitā ir aizliegts glabāt jebkuras sakaru un informācijas apmaiņas, fiksēšanas un glabāšanas ierīces (piemēram, mobilais tālrunis, dators, fotoaparāts). Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 254 20. punktu konkrētās VRS teritoriālās pārvaldes (attiecīgi Rīgas vai Daugavpils) priekšnieks nosaka izmitināšanas telpu dienas kārtību, kurā arī tiek norādīts laika periods, kurā aizturētajiem ir tiesības lietot savus mobilos telefonus, kā arī noteikts telefona lietošanas ilgums.

Jautājumā par tālruņa izmantošanu jāatzīmē ECT 2002. gada 29. janvāra spriedums lietā *A.B. v. the Netherlands*, kur secināts, ka tiesības uz privāto dzīvi nevar interpretēt tādējādi, ka būtu jāgarantē ieslodzīto tiesības uz telefonsarunām. Ja cietuma administrācija esot nodrošinājusi telefonsarunu iespējas, tad, ņemot vērā parastos un saprātīgos cietuma dzīves nosacījumus, tās varot pakļaut likumīgiem ierobežojumiem, piemēram, sakarā ar nepieciešamību nodrošināt attiecīgā aprīkojuma pieejamību visiem ieslodzītajiem un nepieciešamību novērst nekārtības vai noziegumus. Arī Eiropas Cietumu noteikumu 24.1. un 24.2. punkts paredz, ka ieslodzītajiem atļauj satikties ar ģimenes locekļiem un citām personām, kā arī sazināties ar šīm personām tik bieži, cik vien tas iespējams – sarakstoties un izmantojot telefonu vai citus saziņas veidus. Noteikumi vienlaikus paredz arī ierobežošanas un kontroles iespējas.

Nosakot tālruņa izmantošanas kārtību AĀIC, tika ņemtas vērā VRS iespējas nodrošināt telefonsarunas. Viens no galvenajiem apsvērumiem ir tas, ka AĀIC ir nepieciešams nodrošināt aizturētās personas pavadīšanu līdz telpai, kurā ir iespēja izmantot telefonu, un apsardzība tajās. Nosakot lielāku telefonsarunu skaitu, jāreķinās ar to, ka proporcionāli pieaugs arī minētās apsardzības funkcijas īstenošanai nepieciešamie papildu resursi. Turklāt nepieciešams respektēt un līdzsvarot visu

aizturēto tiesības izmantot telefonsarunas.

Ņemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

57. punkta 1. rindkopa

Atbilstoši Patvēruma likuma 22. panta trešās daļas 8. punktam aizturēto patvēruma meklētāju, kas ir pārkāpis VRS patvēruma meklētāju izmitināšanas telpu iekšējās kārtības noteikumus vai apdraud VRS patvēruma meklētāju izmitināšanas telpās esošo personu drošību, ar VRS priekšnieka pilnvarotas amatpersonas lēmumu var ievietot atsevišķi speciāli šim nolūkam aprīkotās telpās uz laiku līdz 10 diennaktīm. Savukārt MK 16.05.2017. noteikumu Nr. 254 51. punkts noteic, ka VRS priekšnieka pilnvarota amatpersona lēmumu par aizturētā ievietošanu speciāli aprīkotā telpā (Patvēruma likumā vai Imigrācijas likumā noteiktajos gadījumos) noformē rakstveidā, sastādot Lēmumu par aizturētā ievietošanu speciāli aprīkotā telpā. Lēmumā, cita starpā, tiek norādīts pamatojums aizturētā ievietošanai speciāli aprīkotā telpā un lēmuma apstrīdēšanas kārtība. Aizturētais ar parakstu apliecina, ka ar lēmumu ir iepazinies, lēmuma būtība viņam ir izskaidrota, ka ar savām tiesībām ir iepazīstināts un lēmuma eksemplāru ir saņēmis. Gadījumā, ja aizturētā persona atsakās parakstīties un saņemt lēmuma eksemplāru, par to divu liecinieku klātbūtnē tiek izdarīta atzīme lēmumā, ko ar parakstiem apliecina liecinieki. Tāpat arī lēmumā ir paredzēta aile, kur persona, kura veica tulkojumu, norāda savu vārdu un uzvārdu un parakstās.

Ņemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

57. punkta 2. rindkopa

Atbilstoši MK 16.05.2017. noteikumiem Nr. 254 "Aizturēto ārzemnieku un patvēruma meklētāju izmitināšanas telpu iekšējās kārtības noteikumi" VRS AĀIC dienas kārtība ietver ikdienas pastaigu laiku svaigā gaisā – ne mazāk kā 2 stundas. Šis punkts attiecas arī uz personām, kas pārkāpušas VRS patvēruma meklētāju izmitināšanas telpu iekšējās kārtības noteikumus vai apdraud patvēruma meklētāju izmitināšanas telpās esošo personu drošību un ar VRS priekšnieka pilnvarotas amatpersonas lēmumu ievietotas atsevišķi speciāli šim nolūkam aprīkotās telpās.

Savukārt ārstniecības personas ik dienas uzrauga visas personas, kas ievietotas AĀIC, tai skaitā iepriekš minētajās telpās.

Ņemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

58. punkta 3. rindkopa

Atbilstoši MK 16.05.2017. noteikumu Nr. 254 VII sadaļas "Drošības pasākumi" 44. punktam aizturētajam un viņa mantām var veikt daļēju apskati bez aizturētā izģērbšanās vai pilnīgu apskati ar aizturētā pilnu vai daļēju izģērbšanos. Atbilstoši noteikumu 46. punktam, ja, veicot aizturētā daļēju apskati un viņa mantu apskati, aizturētā uzvedība izraisa aizdomas, ka viņš pie sevis glabā aizliegtus priekšmetus vai aizliegtas vielas, kā arī ir aizdomas, ka pie aizturētā varētu atrasties tādi priekšmeti vai vielas, kuras var izmantot noziedzīga nodarījuma izdarīšanai vai bēgšanas mēģinājumam, jāveic pilnīga aizturētā un viņa mantu apskate. Noteikumu 47. punkts noteic, ka aizturētā un viņa mantu pilnīgu apskati veic speciāli šim nolūkam paredzētā

telpā, nodrošinot aizturētā tiesības uz privātumu.

Nemot vērā iepriekšminēto, ir secināms, ka papildu pasākumi rekomendācijas ieviešanai nav nepieciešami.

63. punkts

2022. gada 22. novembrī SIA “Tiesu namu aģentūra” un iepirkuma uzvarētājs SIA “Citrus Solutions” parakstīja līgumu par jauna cietuma kompleksa Liepājā projektēšanu, autoruzraudzību un būvdarbiem. Pamatojoties uz iepirkuma komisijas lēmumu, noslēgts līgums par kopējo summu 125 874 569,87 EUR, neskaitot PVN. Jaunā cietuma būvniecību paredzēts pabeigt 34 mēnešu laikā.

Jaunajā cietumā paredzētas vietas 1200 ieslodzītajiem (pieaugušiem vīriešiem), un tajā būs visi ieslodzījuma izpildes režīmi, t.sk. izmeklēšanas cietuma nodaļa un atklātā cietuma nodaļa. Pēc jaunā cietuma darbības uzsākšanas tiks slēgtas vairākas viskritiskākajā stāvoklī esošās ieslodzījuma vietas. TM ir uzsākts darbs pie attiecīga plāna izstrādes, un to paredzēts izstrādāt 2023. gada laikā un virzīt apstiprināšanai valdībā.

66. punkts

Par šo rekomendāciju ir nepieciešama plašāka diskusija, un tāpēc par to 2023. gadā pēc Komitejas Ziņojuma publiskošanas plānots diskutēt TM Kriminālsodu izpildes politikas pastāvīgajā darba grupā. Jau šobrīd ir skaidrs, ka lielāka individuālo lēmumu pieņemšana attiecībā uz notiesāto prasa cita veida personāla organizāciju ieslodzījuma vietās, tāpēc tiek plānots pakāpeniski ieviest kontaktpersonu sistēmu.

Ar MK 2022. gada 13. jūnija rīkojumu Nr. 413 tika apstiprinātas Resocializācijas politikas pamatnostādnes 2022.-2027. gadam (turpmāk – Pamatnostādnes). Pamatnostādņu 2. rīcības virziena 3. uzdevums paredz kontaktpersonu sistēmas ieviešanas uzsākšanu atsevišķās brīvības atņemšanas iestādēs, t.sk. jaunajā Liepājas cietumā (2023.-2026. gadā). Savukārt šī virziena 4. uzdevums nosaka individuālā izvērtējuma ieviešanas uzsākšanu (2023. – 2027. gads).

68. punkts

Atbilstoši IeVP sniegtajai informācijai par minēto gadījumu tika veikta dienesta pārbaude, kura tika pabeigta 2022. gada 12. augustā (reģ. Nr. P-1-2022-02110). Dienesta pārbaudes ietvaros tika konstatēta vardarbība pret ieslodzīto no Daugavgrīvas cietuma nodarbināto puses, kā rezultātā vienam no Daugavgrīvas cietuma darbiniekiem 2022. gada 16. augustā tika izteikta rakstveida piezīme (IeVP 2022. gada 16. augusta rīkojums Nr. P-1-2022-02126), savukārt Daugavgrīvas cietuma amatpersonai 2022. gada 7. decembrī tika piemērots disciplinārsods – rājiens (IeVP 2022. gada 7. decembra lēmums Nr. N-1-2022-19514). IeVP 2022. gada 31. augustā dienesta pārbaudes materiālus nosūtīja IDB (reģ. Nr. N-1-2022-14238). Atbilstoši kompetencei IDB izmeklē ieslodzījuma vietu darbinieku fizisku vardarbību pret ieslodzītajiem.

IDB tika saņemta ieslodzītā 16.05.2022 sūdzība, kas IDB reģistrēta 23.05.2022. Nr. 2391, par Daugavgrīvas cietuma amatpersonu iespējamu dienesta pilnvaru pārsniegšanu, kas saistīta ar fiziska spēka pielietošanu pret ieslodzīto 02.05.2022. Daugavgrīvas cietumā. Izvērtējot pārbaudes laikā iegūtos materiālus, pamatojoties uz KPL 373. p. 1. un 5. d. un 377. p. 2. d., 15.11.2022. tika pieņemts lēmums Nr. 223/2022 par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu.

69. punkts

IeVP Izmeklēšanas daļai nav informācijas par Ziņojumā minēto gadījumu, tāpēc konkrētā gadījuma izmeklēšana nav notikusi. Turklāt, pārbaudot ieslodzījuma vietas notikumu žurnālu un Ieslodzīto informācijas sistēmu (turpmāk – IIS2), IeVP nekonstatēja informāciju, kas liecinātu par Ziņojuma 69. punktā aprakstīto gadījumu. Ja ieslodzījuma vietā notiek spēka pielietošana pret ieslodzīto no ieslodzījuma vietas amatpersonu puses, šis fakts tiek reģistrēts notikumu žurnālā. Turklāt visi ieslodzīto iesniegumi tiek reģistrēti IIS2, un šos iesniegumus nav iespējams izdzēst no sistēmas.

Arī IDB pēc savas iniciatīvas veica pārbaudi par Rīgas Centrālcietuma amatpersonu iespējamu dienesta pilnvaru pārsniegšanu, kas saistīta ar vardarbību, pielietojot fizisku spēku pret ieslodzīto A.K., 2022. gada 19. aprīlī Rīgas Centrālcietumā. IDB nav konstatējis faktus un apstākļus, kas apliecinātu Komitejas ziņojuma 69. punktā norādītās ziņas, jo laika posmā no 2022. gada aprīļa līdz 2023. gada jūnijam šī persona nav atradusies IeVP ieslodzījuma vietās, kā arī pārbaudes laikā netika konstatēti Komitejas ziņojuma 69. punktā minētie notikumi.

IDB regulāri saņem informāciju no IeVP par visiem gadījumiem, kad ieslodzītie ir guvuši traumas vai miesas bojājumus, t.sk. informāciju, kas tiek konstatēta ieslodzītā ierašanās brīdī ieslodzījumu vietā. Saņemtā informācija vienmēr tiek objektīvi un vispusīgi pārbaudīta. 2021. un 2022. gadā IDB saņēma 73 sūdzības par iespējamiem vardarbības gadījumiem pret ieslodzītajiem ieslodzījuma vietā. Pārbaūžu rezultātā tikai 2 gadījumos tika konstatēts pietiekams pamats kriminālprocesa uzsākšanai par iespējamu pretlikumīgu amatpersonu rīcību, kas saistīta ar vardarbību.

70. punkts

IDB ir ticies ar IeVP, lai apzinātu ieslodzīto sūdzības, kas adresētas IeVP, par iespējamu vardarbību, noskaidrotu risku apzināšanas un mazināšanas pasākumus un veicinātu IDB un IeVP sadarbību. IDB ir aicinājis IeVP novērtēt vardarbīgas rīcības riskus un sniegt ziņas par risku pārvaldības procesiem, ņemot IDB risku matricu kā paraugu (materiāls par risku identificēšanu, novērtēšanu un rīcības plāna risku mazināšanai izstrādi). IDB ir apmeklējis LCS un Olaines cietuma Atkarīgo centru, lai klātienē iepazītos ar kārtību, kādā ieslodzījuma vietā tiek fiksēta informācija par ieslodzītajiem konstatētajiem miesas bojājumiem un traumām, to rašanās iemesliem.

IeVP neatbalsta amatpersonu sliktu izturēšanos pret ieslodzītajiem, katrs gadījums tiek vērtēts dienesta pārbaudē. Laikā no 2021. gada 1. maija līdz 2022. gada 31. decembrim tika veiktas trīs dienesta pārbaudes saistībā ar fiziska spēka un speciālo līdzekļu pielietošanu pret ieslodzītajiem. Dienesta pārbaūžu veikšana ir viens no veidiem, kas nodrošina, ka ieslodzījuma vietas amatpersonas saņem skaidru vēstījumu par to, ka pārmērīga spēka lietošana, nepamatota speciālo līdzekļu izmantošana soda nolūkā, verbāla vardarbība un draudi, kā arī citu veidu necieņas vai provokatīvas uzvedības izpausmes pret ieslodzītajiem nav pieņemamas un tiks attiecīgi izvērtētas:

- 2022. gada 13. aprīļa dienesta pārbaudes atzinums Nr. P-1-2022-01051 – noskaidrots, ka ieslodzījuma vietas amatpersonas pamatoti pret ieslodzīto pielietoja fizisku spēku un speciālos līdzekļus;
- 2021. gada 13. septembra dienesta pārbaudes atzinums Nr. IP-1.9-89D – vienai no iesaistītajām ieslodzījuma vietas amatpersonām izteikts aizrādījums par to, ka pēc otrās speciālo līdzekļu pielietošanas reizes ieslodzītajam netika nodrošināta medicīniskā apskate, otras iesaistītās amatpersonas rīcībā netika

saskatītas disciplinārpārkāpuma pazīmes. Ieslodzījuma vietas priekšniekam uzdots veikt attiecīgus pasākumus, lai turpmāk vairs nepieļautu līdzīgus gadījumus. Informācija sniegta arī IDB;

- 04.08.2021. dienesta pārbaudes atzinums Nr. IP-1.9-65D – pret divām ieslodzījuma vietas amatpersonām ierosinātas disciplinārlietas. Ieslodzījuma vietas priekšniekam uzdots veikt pasākumus, lai līdzīgas situācijas neatkārtotos. Vienā gadījumā amatpersonai piemērots disciplinārsods – piezīme par nepamatotu steka pielietošanu, otrā gadījumā disciplinārlieta izbeigta, izsakot amatpersonai aizrādījumu sakarā ar nekorektu dokumentu noformēšanu.

IeVP Mācību centrs īsteno profesionālās tālākizglītības programmu "Ieslodzījuma vietu apsardze" 966 kontaktstundu apjomā, kuras mērķauditorija ir ieslodzījuma vietu instruktoru sastāva amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm. Izglītības programmā ietverti tādi mācību priekšmeti kā "Profesionālā fiziskā sagatavotība", "Speciālo līdzekļu pielietošanas kārtība ieslodzījuma vietās", "Profesionālā ētika", "Penitenciārās psiholoģijas pamati", "Personāla tiesiskās attiecības" u.c. Mācību priekšmetos, apmācot amatpersonas darbam ieslodzījuma vietā, īpaša uzmanība, cita starpā, tiek pievērsta efektīvas komunikācijas prasmēm (verbālām un neverbālām), ētikas jautājumiem, tiek attīstīta analītiskā domāšana, taktiskā plānošana, dinamiskās drošības principu pielietošana, atbilstošas dokumentācijas noformēšana. Lai galējās nepieciešamības situācijās amatpersonas spētu aizstāvēt sevi un citas personas, tās tiek apmācītas arī, kā izvērtēt situācijas, pieņemt lēmumus un pareizi un profesionāli pielietot spēku, speciālos cīņas paņēmienus un speciālos līdzekļus.

Mācību centrs īsteno arī pieaugušo neformālās izglītības programmu "Ieslodzījuma vietu pārvaldes un ieslodzījuma vietas speciālo līdzekļu un speciālo cīņas paņēmieni pielietošanas instruktors" (40 kontaktstundas), kurā tiek sagatavoti instruktori, kuri organizē un vada teorētiskās un praktiskās nodarbības ieslodzījuma vietu amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm par speciālo līdzekļu un speciālo cīņas paņēmieni pielietošanu ieslodzījuma vietās. Speciālo līdzekļu un speciālo cīņas paņēmieni instruktoriem notiek arī regulāri kvalifikācijas pilnveidošanas pasākumi.

Izvērtējot Komitejas ieteikumu nodrošināt, lai visām IeVP amatpersonām tiktu izsniegta pie ķermeņa nēsājamās videokameras, kuras būtu jānēsā un jāieslēdz visiem ieslodzījuma vietas nodarbinātajiem, kuriem saskarsmē ar ieslodzītajiem var nākties pielietot spēku, IeVP norāda, ka **ir apsvērusi un kopumā atbalsta ieteikumu ieslodzījuma vietu amatpersonas nodrošināt ar individuālām videokamerām ar attēla un skaņas ierakstu**. Individuālās videonovērošanas kameras sniegtu neapšaubāmu ieguvumu, lai gūtu pārredzamu, objektīvu un neatkarīgu pārskatu par:

1. strīdus situācijām, kas radušās disciplinārajā vai tiesvedības gaitā;
2. amatpersonas rīcības atbilstību normatīvo aktu prasībām, piemēram, lai pārliecinātos par amatpersonas rīcības tiesiskumu, precīzu, godprātīgu un atbildīgu dienesta vai darba pienākumu izpildi un videokameru izmantošanu notikuma vietā;
3. dažāda rakstura konfliktsituācijām, kurās iesaistītas amatpersonas un personas, kurām ieslodzījuma vietā ir atņemta brīvība, faktiskās rīcības fiksēšanai, kas ļautu pasargāt amatpersonas no nepatiesiem un nepamatotiem apvainojumiem strīda situācijās;

4. amatpersonu dienesta disciplīnu ieslodzījuma vietās;
5. nepieciešamajiem uzlabojumiem pēc konkrētā notikumā iesaistīto amatpersonu rīcības izvērtēšanas;
6. jauno amatpersonu apmācībās iekļaujamajiem vai papildus iekļaujamajām/pilnveidojamajām jomām, video ierakstus izmantojot kā analītisku metodiska rakstura mācību videomateriālu.

Lai nodrošinātu ieslodzīto uzraudzības veikšanu un iekšējās kārtības nodrošināšanu, ieslodzījuma vietās jau šobrīd tiek veikta video novērošana, un ar šādu mērķi ir arī reģistrēta fizisko personu datu apstrāde Valsts datu inspekcijā un izsniegta atļauja datu apstrādei.

Ja esošās videonovērošanas sistēmas garantē pietiekami augstu iekšējās kārtības noteikumu ievērošanu prevencijas līmenī, tad šāds līdzeklis ir attaisnojams, jo, ieviešot vienu ierobežojumu personas privātajai dzīvei, tiek atviegloti citi pastāvošie ierobežojumi, taču, ja papildus esošajām stacionārajām videonovērošanas sistēmām ieslodzījuma vietās tiek ieviestas individuālās videonovērošanas kameras, kas rada papildu privātās dzīves ierobežojumus, sekmīgai Komitejas ieteikuma ieviešanai ir nepieciešams izstrādāt un/vai precizēt ārējās tiesību normas, kas ne tikai pieļauj šādu iejaukšanos personas privātajā dzīvē, bet arī šajā ārējā tiesību normā ir jāizvirza noteikti kvalitātes kritēriji - šo ierobežojumu pamatojošajā tiesību normā jāietver skaidri un precīzi noteikumi par tiesību ierobežojuma nepieciešamību, mērķi un samērīgumu.

Individuālo videonovērošanas kameru iegāde ir saistīta ar fiskālu ietekmi uz valsts budžetu, tādēļ IeVP vērtēs iespēju tās iegādāties.

71. punkta 1. rindkopa

Ieslodzījuma vietas veic visus iespējamus preventīvos pasākumus ieslodzīto savstarpējās vardarbības mazināšanai, taču šo pasākumu realizēšana ir atkarīga arī no ieslodzījuma vietas personāla skaita un infrastruktūras kvalitātes. Pie tam vardarbības mazināšana ieslodzīto starpā ir nenoliedzami svarīga pašai ieslodzījuma vietai, lai varētu garantēt kārtību un drošību ieslodzījuma vietā.

Daļēji ieslodzīto savstarpējo vardarbību var mazināt ar resocializācijas programmām, kas attīsta sociālās, komunikācijas un saskarsmes prasmes, atklāj un labo domāšanas kļūdas. Šim mērķim Eiropas Sociālā fonda projekta "Resocializācijas sistēmas efektivitātes paaugstināšana" ietvaros (turpmāk – Projekts) tiek izstrādāta resocializācijas programma "Es un citi", kuras mērķis ir veicināt notiesāto sociālās kompetences un to veidojošo psihosociālo prasmju attīstību un pilnveidi, veicināt sevis izzināšanu, savu vērtību apzināšanos, morālas kompetences attīstību un jaunu sociāli pieņemamu uzvedības modeļu apgūšanu, t.sk. konfliktsituāciju risināšanu, nepielietojot vardarbību. Ir pārņemta "Vardarbības mazināšanas programma" ar mērķi samazināt agresīvas uzvedības biežumu un intensitāti, samazināt vai novērst antisociālas pārliecības un attieksmes, kas atbalsta agresiju un vardarbību, un veicināt atbilstošu starppersonu prasmju pielietošanu, kas var samazināt nākotnes vardarbības risku.

Tāpat notiek darbs pie 3 specializētu programmu pārņemšanas un ieviešanas:

1. "R&R2" – programmas saīsinātā versija darbam ar pieaugušajiem (*Reasoning and Rehabilitation 2 Short version for Adults*). Programmas mērķis ir pilnīgot dalībnieku domāšanu un vērtības, lai varētu izvēlēties prosociālāku dzīves ceļu.

2. "R&R2 ADHD" – spriestspējas un rehabilitācijas programma nepilngadīgajiem un pieaugušajiem ar uzmanības deficīta un hiperaktivitātes sindromu (*Reasoning & Rehabilitation 2 for Youths and Adults with ADHD*). Mērķi: uzlabot vadības disfunkcijas simptomus, t.i., uzmanības kontroli, plānošanas un organizatoriskās prasmes; samazināt impulsīvu reakciju; uzlabot emociju kontroles spējas; veicināt prosociālu attieksmi; mazināt agresīvu uzvedību.
3. "R&R2 MHP" – spriestspējas un rehabilitācijas programma nepilngadīgajiem un pieaugušajiem ar psihiskās veselības traucējumiem (*R&R2 for Youth and Adults with Mental Health Problems*). Programmas mērķi: uzlabot vadības disfunkcijas simptomus, t.i., uzmanības kontroli, plānošanas un organizatoriskās prasmes; samazināt impulsīvu reakciju; uzlabot emociju kontroles spējas; veicināt prosociālu attieksmi; mazināt agresīvu uzvedību.

Visas iepriekš minētās resocializācijas programmas plānots ieviest 2023. gadā.

72. punkts

IeVP centrālā aparāta Izmeklēšanas daļas amatpersona par ziņojuma 72. punktā minēto gadījumu 2022. gada 14. martā uzsāka kriminālprocesu. Savukārt IeVP centrālā aparāta Izmeklēšanas daļas amatpersona 2022. gada 20. oktobrī pieņēma lēmumu, pamatojoties uz KPL 377. panta otro daļu, izbeigt kriminālprocesu Nr. 13800009322, jo nebija konstatējams noziedzīga nodarījuma sastāvs.

73. punkts

Tika veikta resoriskā pārbaude, kā rezultātā netika iegūti pierādījumi vardarbībai no citu ieslodzīto puses. Ieslodzītā medicīnas kartē nav ierakstu par nodarītajiem miesas bojājumiem, tai skaitā par iespējamu ribu lūzumu. Ziņojuma 73. punktā norādītajā situācijā ieslodzītais tika aizvests uz apskati uz slimnīcu un, atgriežoties atpakaļ, ieslodzītais negribēja pāriet uz citu kameru. Fakts, ka ieslodzītā medicīnas kartē nav nekādu ierakstu par ieslodzītā sūdzībām par viņa ietekmēšanu no citu ieslodzīto puses, un tas, ka no slimnīcas nav atsūtīti nekādi dokumenti par iespējamiem ribu lūzumiem, pilnībā atspēko ieslodzīto teikto. Ja tiek saņemta informācija par miesas bojājumu nodarīšanu, tad tiek uzsākta izmeklēšana, kā arī tiek informēts IDB.

80. punkts

IeVP aņņemas rīkoties, lai novērstu trūkumus, kas izklāstīti Ziņojumā un iepriekšējos ziņojumos, ņemot vērā piezīmes no 71. līdz 79. punktam.

IeVP regulāri informē Nodarbinātības valsts aģentūru (NVA) un iekļauj datu bāzē publicēšanai (katru mēnesi) vakanto amatu sarakstus, kā arī ir izmantojusi vakanču izsludināšanu darba sludinājumu portālā "CV-Online" un vakanto ārstu amatu izsludināšanu Latvijas Ārstu biedrības mājaslapā. IeVP mājaslapā (pastāvīgi) ir publicēti vakanto amatu saraksti. IeVP piedalījās TM kampaņā "Kļūdiēties ir cilvēcīgi. Palīdzēt arī." un NVA pasākuma "Karjeras nedēļa 2023" ietvaros tiešsaistes diskusijās ar mērķi piesaistīt IeVP nodarbinātos, kā arī vairoē sabiedrības un iestādēs nodarbināto izpratni par iestāžu darbības mērķiem, ikdienas darbu un tā specifiku un ieguvumiem.

81. punkts

No 2019. gada janvāra līdz 2022. gada decembrim Atkarīgo centrā atkarību mazināšanas programmu apguva 270 notiesātie. Normatīvie akti neparedz noteikumu, ka šī programma būtu jāiziet kādā noteiktā soda izpildes posmā, piemēram, tuvojoties soda termiņa beigām vai nosacītai pirmstermiņa atbrīvošanai.

Minētajā periodā soda režīms notiesātajiem ir ticis mīkstināts 1551 gadījumos::

- Valmieras cietumā: 12;
- Daugavgrīvas cietumā: 84;
- Jēkabpils cietumā: 158;
- Ilģuciema cietumā: 399;
- Jelgavas cietumā: 178;
- Olaines cietumā: 25;
- Rīgas Centrālcietumā: 612;
- Liepājas cietumā: 83.

Notiesāto skaits, kuriem mīkstināts soda režīms, nav tieši saistīts ar piedalīšanos atkarību mazināšanas programmā. Lemjot par režīma mīkstināšanu, tiek ņemti vērā vairāki kritēriji un, izvērtējot notiesātā resocializācijas rezultātus, tiek ņemta vērā notiesātā dalība nodarbinātības, izglītības, psiholoģiskās palīdzības, sociālo problēmu risināšanas, brīvā laika pavadīšanas un citos resocializācijas pasākumos, tai skaitā arī pasākumos, kas ir vērsti uz atkarību mazināšanu. Turklāt jāņem vērā, ka notiesātie līdz 2022. gada 1. jūlijam slēgtajā cietumā sodu izcieta trijās soda izciešanas režīma pakāpēs – zemākajā, vidējā un augstākajā (pēc tam – zemākajā un augstākajā pakāpē).

Pārvietojot no zemākās soda izciešanas režīma pakāpes uz vidējo pakāpi, ja notiesātajam resocializācijas plānā bija paredzēta piedalīšanās atkarību mazināšanas programmā, bet šis kritērijs uz izvērtēšanas komisijas sēdes dienu nebija izpildīts, tas nebija šķērslis notiesātā pārvietošanai, jo atrodoties vidējā pakāpē, ņemot vērā atlikušo termiņu, notiesātajam vēl ir iespēja pieteikties un piedalīties atkarību mazināšanas programmā. Nepiedalīšanās programmā striktāk tiek vērtēta, pārvietojot no vidējās soda izciešanas režīma pakāpes uz soda izciešanas režīma augstāko pakāpi. Resocializācijas plānā noteiktā piedalīšanās atkarību mazināšanas programmā ir svarīgs kritērijs, izskatot notiesātā nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu, jo sniedz informāciju par to, vai notiesātais ir risinājis konstatētos riskus, kas izriet no atkarības fakta.

Par Komitejas ieteikumu izveidot pārējos cietumos nodaļas, kur izvietot notiesātos pēc atkarību mazināšanas programmas - šādas nodaļas vai atsevišķas telpas jau ir izveidotas vairākos cietumos (Ilģuciema, Liepājas, Daugavgrīvas un Jēkabpils cietums). Atsevišķas nodaļas izveidošana teorētiski ir iespējama arī Valmieras cietumā un Olaines cietuma Atkarīgo centrā. Jelgavas cietumā un Rīgas Centrālcietumā šādas nodaļas izveidošana varētu būt sarežģīta infrastruktūras dēļ. Cēsu AIE netiek izskatīta iespēja izveidot atsevišķu nodaļu notiesātajiem, kas apguvuši atkarību mazināšanas programmu, jo nepilngadīgie netiek iesaistīti šajā programmā.

82. punkta 1. rindkopa

Latvijas Soduzpildes kodeksā un Apcietinājumā turēšanas kārtības likumā ir noteikts, ka dzīvojamās platības norma 1 notiesātajam nevar būt mazāka par 4 m², bet vienieslodzījuma kamerās – par 9 m² –, un dzīvojamās platības norma 1 apcietinātajam

nevar būt mazāka par 4 m². Tomēr vēl pirms attiecīgo likumu spēkā stāšanās Rīgas Centrālcietuma kameras lielākoties tika aprīkotas ar divstāvīgam metāla gultām. Līdz ar to kamerās ar pieļaujamo ieslodzīto nepāra skaitli pastāvīgi ir brīvs vienas divstāvīgas gultas otrais stāvs, kuru ieslodzītie izmanto kā papildu plauktu. Lai arī ieslodzītie kamerās tiek izvietoti atbilstoši normatīvajiem aktiem - netiek izvietoti "liekajās" gultasvietās - Komitejas pārstāvjiem ir radies maldīgs priekšstats par dzīvojamās platības neatbilstību prasībām.

Lai novērstu šādu pārpratumu rašanos arī nākotnē, IeVP nolēma uzdot ieslodzījuma vietas atbildīgajām personām nodrošināt gultu skaitu atbilstību pieļaujamajam ieslodzīto skaitam katrā kamerā, noņemot (nogriežot) gultu otros stāvus vai apmainot divstāvīgās gultas pret vienstāvīgām.

82. punkta 2. rindkopa

Lai ieslodzījuma vietās tiktu ievērotas sanitārās un epidemioloģiskās normas atbilstoši MK 2010. gada 6. jūlija noteikumiem Nr. 618 "Dezinfekcijas, dezinfekcijas un deratizācijas noteikumi" un nepieļautu grauzēju un kukaiņu izplatību, saskaņā ar līgumiem ar komersantiem ieslodzījuma vietās regulāri tiek veikta dezinfekcija, tai skaitā ņemot vērā komersantu sniegtos ieteikumus, lai sasniegtu vēlamos rezultātus un maksimāli izskaustu insektu klātbūtni ieslodzījuma vietu ēkās un teritorijās.

Dezinfekcijas (blakšu, utu, blusu, tarakānu) apkarošanas un mīkstā inventāra dezinfekcijas (termiskā apstrāde) pasākumus sadarbībā ar komersantu regulāri nodrošina ieslodzījuma vietu administrācijas, pamatojoties uz ieslodzīto rakstiskajiem un mutiskajiem iesniegumiem, kā arī nodarbināto sniegto informāciju. Dezinfekcijas veikšanu plašākās ieslodzījuma vietu teritorijās traucē ieslodzīto lielāka skaita objektīvi ierobežotas pārvietošanas iespējas uz citām (brīvām) telpām vai kamerām.

Papildus tika nolemts visās ieslodzījuma vietās pakāpeniski nodrošināt matračus ar lina šķiedras pildījumu un mitrumnecaurlaidīgiem pārvalkiem. 2022. gadā IeVP izsludināja konkursu "Mīkstā inventāra iegāde ar piegādi Latvijas ieslodzījuma vietām". Iepirkuma 1. daļā tika paredzēta šādu matraču un matraču pārvalku iegāde. Matračī tika iegādāti Ilģuciema cietumā (40), LCS (30), Jelgavas cietumā (62), Jēkabpils cietumā (60), Daugavgrīvas cietumā (150), Liepājas cietumā (30), Rīgas Centrālcietumā (150) un matraču pārvalki Rīgas Centrālcietumam (80) un LCS (20). No ieslodzītajiem, kuri izmitināti telpās, kuras tika nodrošinātas ar minētajiem matračiem, sūdzības par insektu klātbūtni gultās vairs netika saņemtas. Nodrošinot ieslodzīto gultas vietas ar mitrumnecaurlaidīgajiem matraču pārvalkiem, ir iespējams likvidēt vienu no insektu izplatīšanas avotiem. 2022. gadā tika iegādāti 522 matračī. IeVP vērtēs iespēju rast līdzekļus un nodrošināt šo iespēju visiem ieslodzītajiem.

Tajā pašā laikā jāņem vērā apstākli, ka insektu izplatīšanās apkarošanas pasākumu kompleksa efektivitāte ir ļoti zema, ja netiek ierobežota kukaiņu invāzija ieslodzījuma vietās ar no jauna ievietoto ieslodzīto apģērbiem un personīgajām mantām. Piemēram, Rīgas Centrālcietumā gada laikā tiek ievietoti vairāki simti ieslodzīto (2021. gada laikā tika pieņemtas ap 1300 jaunievietotās personas).

Apcietinātie (arī no jauna ievietotie) ir tiesīgi valkāt personisko veļu, apģērbu un apavus. Ieslodzītajiem ir tiesības glabāt pie sevis individuālai lietošanai atļautās mantas. Nevienam normatīvais akts neparedz ieslodzījuma vietas administrācijai tiesības atsavināt apģērbu vai personīgās mantas dezinfekcijas veikšanai nedz ievietošanas brīdī, nedz vēlāk. Ieslodzījuma vieta ir tiesīga veikt un līdz ar to veic ieslodzīto apģērbu un mantu termisko apstrādi, ja saņemta rakstveida piekrišana no ieslodzītā. Ieslodzītie pārsvarā atsakās mantas nodot termiskai apstrādei, jo pēc šādas apstrādes personīgās mantas var tikt atgrieztas sabojātas, jo ne visi audumi ir izturīgi pret augstu temperatūru.

No tā izriet, ka pastāv arī objektīvi šķēršļi kukaiņu invāzijas ieslodzījuma vietās un to izplatīšanās ar ieslodzīto apģērbiem un personīgajām mantām ierobežošanai.

83. punkts

Drīzumā tiks vērtēta Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļas 3. korpusa un 1. korpusa uzņemšanas telpu renovācijas iespēja. IeVP var veikt remontdarbus tikai budžeta ietvaros, ja pietiek līdzekļu. Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļas 3. korpusa slēgšanas rezultātā par 269 vietām samazinātos kapacitāte notiesāto izvietošanai slēgtā cietuma zemākajā pakāpē. Šobrīd šīs pakāpes kapacitāte Daugavgrīvas cietumā ir 651 notiesātais (notiesāto skaits 2023. gada 27. februārī bija 637 notiesātie). Ņemot vērā ilgstošus remontdarbus Valmieras cietumā un Rīgas Centrālcietumā, nevienā citā brīvības atņemšanas iestādē slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē notiesātos no Daugavgrīvas cietuma 3. korpusa izvietot nebūs iespējams.

Komitejas izteiktajai rekomendācijai būs nozīme arī, lemjot par slēdzamajiem cietumiem pēc tam, kad darbību uzsāks jaunais Liepājas cietums.

84. punkts

IeVP piekrīt rekomendācijā minētajam un meklēs iespējas turpināt darbu pie lielas ietilpības telpu mazināšanas, tomēr tam nepieciešams laiks un valsts budžeta līdzekļi. IeVP arī plāno noteikt telpas, kuras iespējams sadalīt, samazinot ietilpību. Pēc pasākumu realizēšanas tiks samazināts gultas vietu skaits – samazinot gultas vietu skaitu telpās, kuru pārbūve nav iespējama, vai sadalot telpu (papildu sanitārā mezgla ierīkošana utt.). Pārbūves iespējas jāizvērtē arī no katras ieslodzījuma vietas drošības apsvērumiem.

85. punkts

IeVP centīsies novērst problēmas, kas minētas Ziņojuma 85. punktā.

Par sporta pasākumiem - Jelgavas cietumā 2023. gada 1. martā sodu izcieš seši uz mūžu notiesātie un divi apcietinātie. Ieslodzīto skaits Jelgavas cietumā 2023. gada 1. martā bija 301, no kuriem 162 ir zemākajā režīma pakāpē. No sešiem uz mūžu notiesātajiem tikai viens rakstura un īpašību dēļ spēj sadzīvot un iekļauties ieslodzīto kolektīvā, un piedalīties pasākumos kopā ar citiem ieslodzītajiem, neizraisot konfliktsituācijas. Pārējiem pieciem ar mūža ieslodzījumu notiesātajiem ir nopietnas saskarsmes problēmas, agresīvs raksturs, viņu rīcība un uzvedība nav prognozējama, viņiem ir regulāri savstarpējie konflikti citam ar citu, viņi raksta sūdzības cits par citu, līdz ar to sodu izcieš atsevišķās kamerās pa vienam un kopā nav izvietojami.

Iesaistot kādu no šīm personām resocializācijas pasākumos kopā ar pārējiem, ir augsts vardarbīgu konfliktsituāciju risks, tāpēc Jelgavas cietumam atliek organizēt jebkuru resocializācijas aktivitāti šīm personām individuāli vai piesaistīt papildu personālu, nodrošinot pastiprinātu kontroli. Pašreiz Jelgavas cietuma personāla resursi nav pietiekami, lai spētu ikreiz nodrošināt pastiprinātu resocializācijas pasākumu kontroli, līdz ar to minētās ar mūža ieslodzījumu notiesātās personas resocializācijas pasākumos iespēju robežās tiek iesaistītas atsevišķi no citiem notiesātajiem.

No sešiem uz mūžu notiesātajiem un diviem apcietinātajiem Jelgavas cietuma organizētajās sporta aktivitātēs parasti piedalās trīs uz mūžu notiesātie un viens apcietinātais. Pārējiem aktīvu sportošanu neatļauj viņu veselības stāvoklis, fiziskā sagatavotība, kā arī viņiem šādas aktivitātes neinteresē, un viņi tajās nevēlas piedalīties.

Pastaigu laukumi Jelgavas cietumā ir aprīkoti ar nepieciešamo inventāru – pievilksnās stieni, līdztekām un atspiešanās balstiem, kur var veikt plašu vingrinājumu klāstu. Uz mūžu notiesātajiem un apcietinātajiem ikdienas pastaiga ilgst 1.5 stundu. Šo laiku minētā ieslodzīto kategorija var pavadīt ārpus kameras, nodarbojoties ar sportu. Papildus šai ieslodzīto kategorijai reizi dienā 1-2 stundas ir nodrošināts atpūtas telpas apmeklējums. Telpa ir aprīkota ar vingrošanas solu, tur var nodarboties ar dažādiem vingrinājumiem un citām fiziskām aktivitātēm, kā arī izvietoti informatīvi materiāli ar dažādu vingrinājumu piemēriem un to aprakstiem.

Viens uz mūžu notiesātais tiek izvietots un iesaistās kolektīvajos resocializācijas pasākumos kopā ar pārējiem notiesātajiem, un atpūtas telpas apmeklējuma grafikā viņš netiek iekļauts. Atpūtas telpu regulāri apmeklē viens apcietinātais un trīs uz mūžu notiesātie. Pārējie divi uz mūžu notiesātie un viens apcietinātais to apmeklē periodiski.

Tāpat minētajai ieslodzīto kategorijai kopējais ārpus kameras pavadītais laiks, kad ir nodrošināta faktiskā iespēja nodarboties ar fiziskām aktivitātēm un sportošanu, ir aptuveni trīs stundas dienā. Lai paplašinātu un dažādotu pieejamo sporta aktivitāšu klāstu, pašreiz Jelgavas cietumā tiek izvērtēta iespēja nodrošināt visiem ieslodzītajiem zemākajā pakāpē un apcietinātajiem arī sporta zāles apmeklējumu.

Šobrīd reizi mēnesī (vakaros pēc plkst. 17.00) zemākajā režīma pakāpē esošajiem notiesātajiem organizē ārpuskameru sporta aktivitātes – galda tenisa, novusa, šaha, dambretes un galda futbola spēļu turnīrus. Aktivitātēs piedalās apmēram trīsdesmit līdz četrdesmit notiesāto, kas ir 18,5%-24,7% no visiem zemākajā režīma pakāpē esošajiem ieslodzītajiem. Vasaras sezonās labvēlīgos laikapstākļos Jelgavas cietuma administrācija zemākajā režīma pakāpē esošajiem ieslodzītajiem (izņemot ar mūža ieslodzījumu notiesātos un apcietinātos) periodiski organizē arī volejbola turnīrus (apmeklējums līdzīgs iepriekš minētajam). Par citām cietumā iespējamajām sporta aktivitātēm (vingrošana, aerobika, joga, badmintons) ieslodzītie nav izrādījuši interesi.

87.-90. punkts

Saskaņā ar MK 2022. gada 13. jūnija rīkojumā Nr. 413 “Par Resocializācijas politikas pamatnostādņem 2022.–2027. gadam” noteikto, personas, kas atrodas ieslodzījuma vietā, izglītošana ir resocializācijas būtiska sastāvdaļa, kur viens no uzdevumiem ir nodrošināt izglītības vai profesijas apguvi brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā.

Profesionālās izglītības likums paredz, ka modulārās profesionālās izglītības programmas profesionālo saturu atkarībā no izglītības programmai izvirzītā mērķa

veido moduļu kopums. Tās apguves rezultātā ir iespēja iegūt noteiktas izglītības pakāpes profesionālo izglītību, profesionālo kvalifikāciju, zemāka profesionālā līmeņa profesionālo kvalifikāciju vai profesionālās kvalifikācijas daļu, proti, modulārās profesionālās izglītības programmas saturs ir veidots tā, ka izglītojamajam tiek nodrošināta secīga profesionālās izglītības satura apguve, tādējādi nodrošinot izglītojamajam iespēju apgūt profesionālās izglītības programmu un iegūt profesionālo kvalifikāciju atbilstoši spējām – ir iespēja novērtēt izglītojamā visus mācību procesā sasniegtos mācīšanās rezultātus, kuros izglītojamajam ir pietiekami mācību sasniegumi. Tādējādi tiek veidota elastīga, uz indivīda vajadzībām un spējām orientēta profesionālās izglītības sistēma un mazināts to priekšlaicīgi mācības pārtraukušo izglītojamo skaits, kuru zināšanu, t.sk. iepriekš iegūtu prasmju trūkuma vai cita iemesla dēļ nebija iespējas apgūt visu profesionālās izglītības programmas saturu pilnā apjomā. Profesionālās izglītības satura reforma paredz profesionālo kvalifikāciju apgūt pa moduļiem, tādējādi pēctecīgi novērtēt izglītojamā visus mācību procesā sasniegtos mācīšanās rezultātus.

Profesionālās izglītības apguvi un profesijas ieguvu piedāvā vairākas IZM padotības izglītības iestādes vairākās ieslodzījumu vietās. Ņemot vērā ieslodzījuma vietu specifiku un IeVP iesniegtos priekšlikumus rast iespēju profesiju apgūt pēc iespējas īsākā laikā, profesionālās izglītības programmas ieslodzījumu vietās tiek īstenotas ar īstenošanas ilgumu līdz vienam gadam.

Valsts finansējums profesionālās izglītības programmu īstenošanai ieslodzījuma vietās tiek plānots atbilstoši kārtībai, kādā no valsts budžeta sedzami izdevumi profesionālās izglītības un profesionālās kvalifikācijas ieguvei notiesātajiem, ja viņi atrodas brīvības atņemšanas vietā, un IeVP iesniegtajiem priekšlikumiem. Atbilstoši normatīvajiem aktiem par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo tiek segta pedagogu darba samaksa, valsts obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas, izmaksas par izglītojamo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem mācību prakses laikā un inventāra, materiālu, mācību līdzekļu un kancelejas preču iegāde.

90. punkts

Vispārējās izglītības iespējas ieslodzījuma tiek nodrošinātas no pašvaldību izglītības iestāžu puses (pārsvārā neklātienes programmas). Sociālās korekcijas izglītības iestāde “Naukšēni” bija vienīgā sociālās korekcijas izglītības iestāde Latvijā. Iestādes primārais darbības mērķis bija tiesas piemērotā audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa – ievietošanas sociālās korekcijas izglītības iestādē – izpilde, kas ar likuma “Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem” Pārejas noteikumu 6. punktu ir izbeigta 2022. gada 1. jūlijā, un to nepiemēro no 2022. gada 1. jūlija līdz 2024. gada 31. decembrim. Ievērojot minēto, ar MK 2022. gada 14. jūlija rīkojumu Nr. 528 tika likvidēta sociālās korekcijas izglītības iestāde “Naukšēni”.

2022. gada 23. jūnijā spēkā stājušies grozījumi likumā "Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem", kas paredz jauna audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa - probācijas novērošana - piemērošanu no 2023. gada 1. janvāra. Savukārt pārejas noteikumu 8. punkts paredz, ka MK līdz 2023. gada 31. decembrim izstrādā un Saeimai iesniedz nepieciešamos šā likuma grozījumus attiecībā uz audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa — ievietošana sociālās korekcijas izglītības iestādē — piemērošanu un izpildi.

Atbilstoši Sporta likuma 6. panta 4. daļai TM sadarbībā ar IZM izstrādā sporta programmas un nodrošina to īstenošanu ieslodzījuma vietās, tai skaitā attiecībā uz sporta aktivitāšu daudzveidību un pieejamību. IZM var sniegt atbalstu, ja tādi pieprasījumi rodas.

Plašāka informācija par resocializācijas pasākumiem pielikumā.

92. punkts

Skatīt sniegto informāciju pie 85. un 90. punkta.

Jelgavas cietums: no 2023. gada sākuma Jelgavas cietums plāno piedāvāt zemākajā pakāpē esošajiem notiesātajiem iespēju piedalīties lietderīga laika pavadīšanai veltītās ārpuskameru sporta aktivitātēs apmēram reizi mēnesī. Jelgavas cietums atbalsta personāla un ieslodzīto iniciatīvas un priekšlikumus attiecībā uz sporta aktivitāšu dažādošanu, bet saskaras ar vairākiem ierobežojumiem, tostarp infrastruktūras un personāla resursu ierobežojumiem un normatīvajos aktos noteiktajiem drošības apsvērumiem. Sešas ar mūža ieslodzījumu notiesātas personas tiek izolētas, tādējādi sporta aktivitātes ir iespējamās tikai individuāli. Cietuma administrācija nodrošina dažādus individuālos sporta veidus. Cietumā nav piemērotu telpu basketbolam vai futbolam, un nav finanšu līdzekļu šādu objektu izveidošanai.

Tā kā pieciem no sešiem uz mūžu ieslodzītajiem ir ļoti augsts konfliktsituāciju risks, tas neļauj viņiem piedalīties kolektīvā formā notiekošos resocializācijas pasākumos, piemēram, profesionālās izglītības apgūvē vai darbā. Ar viņiem tiek veikts individuālais darbs, kā arī iespēju robežās viņi periodiski tiek iesaistīti ārpuskameru resocializācijas pasākumos, kas tiek organizēti atsevišķi no pārējiem notiesātajiem.

Tāpat tiek vērtēta iespēja piedāvāt plašākus sporta veidus notiesātajiem zemākajā pakāpē (tostarp uz mūžu notiesātajiem) nākotnē, organizējot ikdienas pastaigu teritorijā starp dzīvojamajiem korpusiem Nr. 1 un Nr. 4. Vēl viens risinājums, lai paplašinātu sporta aktivitāšu iespējas zemākās pakāpes notiesātajiem (tostarp uz mūžu notiesātajiem), ņemot vērā ieslodzījuma vietas infrastruktūras ierobežojumus, ir finansējums sporta laukumu iekārtošanai cietuma teritorijā.

Iļģuciema cietums: ieslodzītajām (tostarp uz mūžu notiesātajām) ik dienu ir pieejama iespēja apmeklēt sporta zāli, kurā ir pieejami trenāžieri, stepa soli, hanteles un vingrošanas riņķi. Sporta zāles apmeklēšanas laiki saskaņā ar dienas režīmu ir paredzēti trīs reizes dienā, un tie ir pielāgoti tā, lai šī iespēja būtu pieejama ieslodzītajām, it īpaši tām, kuras ir iesaistītas nodarbinātībā vai izglītības apguves procesā. Vasaras laikā zemākās pakāpes ieslodzītajām, kā arī uz mūžu notiesātajām papildus minētajām aktivitātēm, ir iespēja spēlēt volejbolu un novusu. Šīs aktivitātes tiek plānotas un tiks plānotas katru dienu.

Rīgas Centrālcietums: tuvākajā laikā nav plānots paplašināt zemākā režīma pakāpē esošajiem ieslodzītajiem (tostarp uz mūžu notiesātajiem) pieejamo sporta pasākumu klāstu. Cietumā nepastāv ierobežojumi zemākā režīma pakāpē esošo ieslodzīto (tostarp uz mūžu notiesāto) iesaistīšanai sporta pasākumos. Notiesātā soda izciešanas režīma pakāpe netiek vērtēta kā kritērijs, izvērtējot notiesātā iesaistīšanu sporta pasākumos. Pamata kritērijs iesaistīšanai ir notiesātā vēlme jēgpilni pavadīt laiku, nodarbojoties ar fiziskajām aktivitātēm.

Daugavgrīvas cietums: lai ieslodzītie uzturētu fizisko un emocionālo labsajūtu, Cietuma administrācija pēc iespējas pastaigu laukumus aprīko ar sporta inventāru (svarcelšanas inventārs, sporta trenāžieri, vingrošanas inventārs). Katrā dzīvojamajā

korpusā (tostarp mūža ieslodzījuma blokā) atpūtas telpas ir aprīkotas ar spēļu galdiem (novusa galdi, tenisa galdi), tāpat var būt izvietots vingrošanas sporta inventārs.

Cietumā pieejamais sporta inventārs tiek izmantots ieslodzīto iesaistei sporta aktivitātēs un lietderīgā laika pavadīšanai. Lai paplašinātu sporta aktivitāšu klāstu, ir nepieciešams attiecīgs finansējums sporta inventāra iegādei un sporta laukuma vai sporta zāles aprīkošanai. Cita starpā, 2022. gadā ir noslēdzies Cietuma Grīvas nodaļas 2. korpusa remonts, un šobrīd 44. kamera ir pielāgota sporta zālei, kuru nepieciešams papildināt ar mūsdienīgiem funkcionāliem sporta trenāžieriem vispārējai fiziskai aktivitātei, veselības stiprināšanai, samazinot mazkustīgu dzīves vidi.

Cietumā visiem notiesātajiem neatkarīgi no brīvības atņemšanas soda izciešanas izpildes režīma atbilstoši normatīvajam regulējumam tiek piedāvāti visi resocializācijas līdzekļi, tostarp iesaistīšana darbā ar atlīdzību un bez atlīdzības, arodizglītība, neformālā izglītība, vispārējā izglītība, sporta aktivitātes, ģimenes dienas, brīvā laika pavadīšana atpūtas telpās, apmeklējums kapelās, resocializācijas programmas un atkarību mazināšanas pasākumi. Lai novērtētu notiesātā vajadzības, tiek veikts tā risku un vajadzību izvērtējums, pēc kura tiek sastādīts resocializācijas pasākumu kopums. Slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākās pakāpes notiesātajiem (tostarp uz mūžu notiesātajiem) tiek plānots īstenot ģimenes dienas pasākumus.

93. punkts

TM ir izstrādājusi likumprojektu "Grozījumi Latvijas Sodų izpildes kodeksā", kas, cita starpā, paredz likvidēt atsevišķās nodaļas uz mūžu notiesātajiem, kurās atbilstoši šobrīd spēkā esošajam Kodeksa 50.8 pantam soda izciešanu uzsāka uz mūžu notiesātas personas. Tādējādi vēl vairāk tiks paplašinātas uz mūžu notiesāto iespējas izciest sodu kopā ar pārējiem notiesātajiem.

Likumprojekts provizoriski varētu stāties spēkā 2024. gada 1. janvārī.

95. punkts

Kopš 2022. gada 1. novembra Daugavgrīvas cietumā strādā psihiatrs (0,5 slodze). Papildus sniedzam šādu aktuālo informāciju par Daugavgrīvas cietuma Medicīnas daļas personāla resursiem uz 2023. gada 27. februāri:

1. pilna slodze – Medicīnas daļas vadītājs (sertificēts veselības aprūpes vadības ārsta pamatspecialitātē);
2. 0,5 slodzes – psihiatrs (no 2022. gada 1. novembra);
3. 0,5 slodzes – ģimenes ārsts;
4. 1,5 slodzes – ārsts (internists);
5. 0,75 slodzes – ķirurgs;
6. 1,5 slodzes – narkologs;
7. 4 slodzes – ārsta palīgi;
8. 1 slodze – vecākā māsa;
9. 6 slodzes – māsas.

Daugavgrīvas cietuma Medicīnas daļā ir 0,75 slodzes ārsta (internista) vakance.

96. punkts

Sniedzam šādu aktuālu informāciju par Jelgavas cietuma Medicīnas daļas personāla resursiem uz 2023. gada 27. februāri:

1. 0,5 slodzes – psihiatrs;
2. 1 slodze – ārsta palīgs;
3. 1 slodze – vecākā māsa;
4. 2 slodzes – māsas.

Vakances uz 2023. gada 27. februāri Jelgavas cietuma Medicīnas daļā:

1. pilna slodze – Medicīnas daļas vadītājs (vakants no 2023. gada 1. februāra);
2. 0,75 slodzes – ģimenes ārsts;
3. 0,5 slodzes – narkologs;
4. 0,25 slodzes – dermatologs-venerologs;
5. 0,25 slodzes – radiologa asistents.

98. punkts

Atbilstoši atbalstīto prioritāro pasākumu sarakstam 2022.–2024. gadam medicīniskā personāla atalgojuma palielināšanai ik gadu ir piešķirts finansējums, līdz ar to medicīniskā personāla atalgojums tiek palielināts ik gadu. Tāpat IeVP informē, ka jau 2022. gada rudenī tika palielināts atalgojums ieslodzījuma vietu medicīnas personālam – ārstiem vidēji par 18% un māsām par 10% –, kā arī jāņem vērā, ka ieslodzījuma vietu medicīnas personālam tiek maksātas piemaksas par darbu ieslodzījuma vietā un speciālās piemaksas atbilstoši darba stāžam ārstniecības jomā.

Attiecībā uz ārstu amata vietām ieslodzījuma vietās norādām, ka Daugavgrīvas cietumā strādā 0,5 slodzes ģimenes ārsts un 0,5 slodzes psihiatrs, Rīgas Centrālcietumā strādā 0,5 slodzes ģimenes ārsts, 2 slodzes psihiatri, 0,75 slodzes zobārsts, kā arī pilnas slodzes galvenais ārsts, ārsts (internists), ķirurgs, 0,75 slodzes dermatologs-venerologs un 5 slodzes ārsta palīgi.

Par māsu amata vietām ieslodzījuma vietās - Daugavgrīvas cietumā ir 1 slodzes vecākā māsa un 6 slodzes māsas, Jelgavas cietumā 1 slodzes vecākā māsa un 2 slodzes māsas, bet Rīgas Centrālcietumā – 1 slodzes vecākā māsa un 6 slodzes māsas.

IeVP regulāri informē NVA par vakantajām amata vietām, kā arī ir izmantojusi iespēju izsludināt vakantos ārsta amatus Latvijas Ārstu biedrības mājaslapā. IeVP pastāvīgi publicē vakanto amatu sarakstu IeVP mājaslapā. Diemžēl līdz šim veiktās darbības nav devušas pozitīvu un noturīgu rezultātu. IeVP un ieslodzījuma vietu Medicīnas daļas daudzkārt ir vērsušās pie medicīnas iestāžu ārstiem ar darba piedāvājumiem, tomēr līdz šim nav pozitīva rezultāta. 2023. gadā ir plānots izsludināt iepirkumu "Medicīnas speciālistu pakalpojumu sniegšana Latvijas ieslodzījuma vietās" kā ārpakalpojumu, lai piesaistītu medicīnas personālu darbam ar ieslodzītājiem, tajā skaitā pievēršot uzmanību tiem speciālistiem, kuru amati ilgstoši ir vakanti.

99. punkts

LCS veica pārrunas ar ieslodzījuma vietas Medicīnas daļas vadītājiem un ārstiem par jauno psihiatrijas preparātu izmantošanas un nozīmēšanas vadlīnijām.

100. punkts

IeVP, pamatojoties uz MK 2018. gada 17. jūlija noteikumu Nr. 421 "Kārtība, kādā veic gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktās apropriācijas izmaiņas" 4. nodaļu un TM 2014. gada 3. jūnija iekšējo noteikumu Nr. 1-2/9 "Tieslietu ministrijas apropriācijas izmaiņu pieprasījumu un budžeta izlietojama kontroles kārtība" 7. nodaļu, 2023. gada 13. februārī iesniedza priekšlikumus apropriācijas rezerves izmantošanai 2023. gadā (reģ. Nr. N-1-2023-02401), tai skaitā medicīnas aprīkojuma iegādei.

101. punkts

13.10.2022. IDB vizītē LCS galvenais ārsts iepazīstināja ar pacienta (ieslodzītā) uzņemšanas kārtību, t.sk. miesas bojājumu fiksācijas un reģistrācijas kārtību, parādot miesas bojājumu fiksācijas un reģistrācijas žurnālu un miesas bojājumu foto fiksāciju. Žurnālā tiek fiksēti visi miesas bojājumi neatkarīgi no to rašanās apstākļiem un ieslodzītā mutiski norādītā. IDB iepazīnās ar telpām, t.sk. dežūrdaļas telpu, uzraugu kabinetu, dušas telpu, apskates kabinetu, pārsiešanas telpu, kamerām (palātām) un soda vai disciplināro izolatoru, kā arī videonovērošanas sistēmu (gaitenī un trepēs kameras nav). Dežūrdaļas telpā nonāk visa informācija, kas saistīta ar miesas bojājumu konstatāciju un speciālo līdzekļu piemērošanas gadījumiem. Salīdzinošā pārbaude IeVP elektroniskajā sistēmā, t.sk. elektronisko notikumu žurnālā, parāda datu atbilstību (pārbaude veikta izlases kārtībā). IDB apzināja problēmas un potenciālos riskus.

Personai, iestājoties ieslodzījuma vietā, tiek fiksēti visi miesas bojājumi (arī tie, kuri iegūti vairākas dienas iepriekš, lai ārsti nepieciešamības gadījumā orientētos periodos, kad trauma gūta). Tiek ievākta anamnēze, kur ietver traumas gūšanas veidu, apstākļus u.c. informāciju, bet ne vienmēr pacients atbild uz visiem jautājumiem un pastāsta par apstākļiem, kā tika iegūta trauma, tāpēc ir gadījumi, kad traumu kartē nav fiksēti apstākļi vai pacienta skatījums, kā tika iegūta trauma. Aizpildot traumas lapu, tiek fiksēts arī objektīvais veselības stāvoklis un lokālais statuss. Ārsti apraksta bojājuma lokalizāciju, veidu, pazīmes, lielumu un citas detaļas, veic foto fiksāciju un atzīmē traumas ķermeņa kartē, kas ir traumu lapas daļa. Visas traumas tiek fiksētas arī traumu žurnālā, un tiek noformēts ieslodzījuma vietas priekšniekam adresēts ziņojums par miesas bojājumu fiksēšanu. Visa dokumentācija ir pieejama pacientam, kuram ir tiesības iepazīties ar savu medicīnisko dokumentāciju un pieprasīt tās kopijas. Savukārt advokāti drīkst saņemt medicīniska rakstura informāciju par savu klientu tikai ar rakstisku pacienta atļauju, pamatojoties uz Pacienta tiesību likuma 10. pantu.

102. punkts

IDB nevar piekrist šim apgalvojumam,"[...] ka par šādiem miesas bojājumiem cietuma administrācija kompetentajai izmeklēšanas iestādei (tas ir, Iekšējās drošības birojam) neziņo", jo IDB regulāri saņem informāciju par notikumiem gan no IeVP, gan no ieslodzījuma vietām. Ieslodzījuma vietas informē par katru gadījumu, kad tiek konstatēti miesas bojājumi, t.sk. miesas bojājumi, kas tiek konstatēti ieslodzītā ierašanās brīdī ieslodzījumu vietā. Ieslodzījuma vietas pārsūta pēc piekritības IDB materiālu par miesas bojājumu konstatācijas faktu, pievienojot amatpersonas ziņojumu par notikumu, medicīnas daļas izziņu, traumu aprakstu un ieslodzītā paskaidrojumu.

Par katru miesas bojājumu ieslodzītajam tiek ziņots cietuma priekšnieka dežurējošajam palīgam, iesniedzot ziņojumu, kuru adresē ieslodzījuma vietas priekšniekam. Ja ieslodzītais miesas bojājumus guvis pirms ierašanās ieslodzījuma vietā, miesas bojājumus fiksē ieslodzījuma vietas Medicīnas daļa, ieslodzītajam ierodoties ieslodzījuma vietā. IeVP centrālā aparāta Izmeklēšanas daļa, saņemot

informāciju par ieslodzītā miesas bojājumiem, kuri tiek konstatēti ieslodzītā ierašanās brīdī, pārsūta šo informāciju pēc teritoriālās piekritības VP vai IDB (ja miesas bojājumus nodarījusi amatpersona). Līdz ar to, ja ieslodzītais miesas bojājumus guvis ārpus ieslodzījuma vietas, tad šāda notikuma izmeklēšana nav IeVP kompetencē.

103. punkts

LCS no 2021. gada ir nodibināta Kvalitātes un attīstības kontroles vadības nodaļa, kuras viena no pamatfunkcijām ir ieslodzīto iesniegumu izskatīšana saistībā ar veselības aprūpi. Līdz ar to lielāko daļu ieslodzīto iesniegumu par veselības aprūpi, atrodies ieslodzījuma vietā, izskata LCS Kvalitātes un attīstības kontroles vadības daļa. Turklāt, ja ieslodzītā iesniegums tiek pārsūtīts ieslodzījuma vietas Medicīnas daļai izskatīšanai, atbildi uz šāda veida iesniegumu noformē ieslodzījuma vietas Medicīnas daļas ārsts. Papildus IeVP informē, ka iestādē ir ieviesta prakse, ka dokumentus, kuri satur medicīniska rakstura informāciju, diagnozes vai cita veida informāciju par ieslodzītā veselības aprūpi, tiek klasificēti kā ierobežotas pieejamības informācija.

104. punkts

Saskaņā ar Pacientu tiesību likuma 6. panta pirmo daļu ārstniecība ir pieļaujama, ja pacients devis tai informētu piekrišanu, savukārt minētā panta ceturrtā daļa noteic, ka pacientam ir tiesības atteikties no ārstniecības pirms tās uzsākšanas, no ārstniecībā izmantojamās metodes, neatsakoties no ārstniecības kopumā, vai atteikties no ārstniecības tās laikā. No iepriekš minētā izriet, ka pacientam ir tiesības piekrist vai atteikties no ārstniecības, bet persona, atsakoties no ārstniecības, nedrīkst pakļaut saslimšanas riskam citu cilvēku. Vēršam uzmanību, ka ieslodzītie ieslodzījuma vietās atrodas slēgtā vidē, kur ātrāk izplatās baktērijas un infekcijas, tādējādi gadījumā, ja persona ar infekciozu saslimšanu atsakās no ārstēšanas, saslimšanas riskam tiek pakļautas arī citas personas. Līdz ar to, ja rodas aizdomas, ka ieslodzītais ir saslimis ar kādu lipīgu slimību, piemēram, ar tuberkulozi, tad pēc iespējas īsākā laikā nepieciešams veikt izmeklējumus, lai nepieļautu, ka inficētie ieslodzītie apdraud gan citu ieslodzīto, gan ieslodzījuma vietu nodarbināto un, iespējams, arī apmeklētāju veselību.

105. punkts

Ieslodzīto veselības aprūpes modelis ir noteikts pēc vairākus gadus ilgušām diskusijām ar VM. Šobrīd tas ir optimāls, jo nodrošina ieslodzītajiem pakalpojumu saņemšanu gan ieslodzījuma vietu sistēmā, gan ārstniecības iestādēs ārpus ieslodzījuma vietām, un nosacījumi šāda pakalpojuma apmaksai ir identiski ar sabiedrībā pastāvošajiem. Turklāt ieslodzītie saņem lielāku no valsts budžeta finansētās veselības aprūpes pakalpojumu apjomu, nekā tas noteikts sabiedrībā esošām personām. Ieslodzījuma vietās strādājošie ārsti ir pakļauti tādām pat kvalitātes un apmācību prasībām kā jebkura ārstniecības persona Latvijā.

107. un 108. punkts

Personāla mainības mazināšanai ilgtermiņā IeVP vadība pastāvīgi veic uzlabojumus cilvēkresursu vadības stratēģijas attīstības ietvaros - ievieš mūsdienīgus risinājumus tādās personāla vadības funkcijās kā atlase, apmācība, attīstība, darba snieguma vadība un motivēšana. 2022. gadā tika ieviesta jauna darba samaksas sistēma visiem nodarbinātajiem, kas nākotnē stiprinās IeVP personāla kapacitāti un konkurētspēju darba tirgū, ņemot vērā individuālo kvalifikācijas, kompetenču, darba

snieguma un regulārā darba apjoma vērtējumu. Tāpat IeVP informē, ka saskaņā ar IeVP priekšnieka rīkojumu, sākot ar 2022. gada 1. oktobri, tika nodrošināta atbildības palielināšana nodarbinātajiem, kas nodrošina valsts iekšējās drošības stiprināšanas pasākumu īstenošanu, pamatojoties uz MK sēdes protokola Nr. 22 38.§ 4. punktu, 2023. gadam un turpmākiem gadiem piešķirtā finansējuma ietvaros.

Lai pieņemtu objektīvus lēmumus par amatpersonu pieņemšanu dienestā vai paaugstināšanu amatā, IeVP tiek nodrošināts personāla atlases atklātums, uzraugot un pārbaudot personāla atlases procedūras. Turklāt amatpersonu atlases process IeVP pastāvīgi tiek aktualizēts un pilnveidots, ņemot vērā darba tirgus tendences.

109. punkts

Speciālo līdzekļu veidus un kārtību, kādā tos lieto, noteic MK 2015. gada 9. jūnija noteikumi Nr. 283 "Kārtība, kādā Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonas lieto speciālos līdzekļus" (turpmāk – Noteikumi Nr. 283). Saskaņā ar Noteikumu Nr. 283 2.4. apakšpunktu IeVP amatpersonai atļauts lietot speciālo līdzekli – stekus (nūja ar papildu rokturi vai bez tā). Speciālā līdzekļa veidu un tā lietošanas intensitāti saskaņā ar Noteikumu Nr. 283 8. punktu noteic amatpersona, izvērtējot konkrētās situācijas raksturu, apdraudējumu, sekas, ieslodzītā vai citas personas individuālās pazīmes, kā arī ierobežojot speciālā līdzekļa nodarīto iespējamo kaitējumu.

Saskaņā ar Noteikumu Nr. 283 21. punktu steku IeVP amatpersona ir tiesīga lietot, ja nepieciešams atvairīt dzīvnieka, ieslodzītā vai citas personas uzbrukumu vai pārtraukt ieslodzītā vai citas personas nepakļaušanos amatpersonas likumīgajām prasībām. IeVP amatpersonām aizliegts lietot steku, ja ieslodzītā vai citas personas nepakļaušanās amatpersonas likumīgajām prasībām izpaužas kā bezdarbība.

Ieslodzījuma vietām ir jādarbojas saskaņā ar zināmu normu un noteikumu kopumu, nodrošinot drošu vidi personām, kurām atņemta brīvība, un nodarbinātajiem, kuri strādā ieslodzījuma vietā. Tāpat vienlīdz svarīgi ir izmantot visas dinamiskās drošības sniegtās iespējas, sekmējot pozitīvu mijiedarbību starp personām, kurām ir atņemta brīvība, un ieslodzījuma vietas nodarbinātajiem, tādēļ 2019. gadā ir uzsākta pakāpeniska amatpersonām lietošanā nodoto gumijas steku nomaiņa uz teleskopiskajiem stekiem, kas nodrošina iespēju tos nēsāt slēpti no ieslodzīto skata. Gumijas steku nomaiņa uz teleskopiskajiem stekiem IeVP tiek organizēta pakāpeniski, ņemot vērā IeVP kā valsts iestādes finansiālās iespējas, proti, kārtējā gadā piešķirto valsts budžeta līdzekļu apjomu, to sadalījumu un izlietojumu.

2019. gadā IeVP tika iegādāti 80 teleskopiskie steki. 2019. gada 5. decembrī Rīgas Centrālcietumam izsniegti 13 teleskopiskie steki, Daugavgrīvas cietumam – 13, Jēkabpils cietumam – 8, Valmieras cietumam – 8, Jelgavas cietumam – 8, Liepājas cietumam – 8, Olaines cietumam (LCS) – 8, Ilģuciema cietumam – 3, Cēsu AieN – 2 un IeVP centrālā aparāta amatpersonām – 9. 2020., 2021. un 2022. gadā IeVP centrālā aparāta Apsardzes daļa budžeta pieprasījumā bija iekļāvusi finanšu līdzekļu apjomu teleskopisko steku iegādei, tomēr IeVP piešķirtie finanšu līdzekļi tika izlietoti citiem prioritāriem pasākumiem.

110. punkts

Par minēto jautājumu ir nepieciešama plašāka diskusija, un tāpēc to 2023. gadā pēc Komitejas Ziņojuma publiskošanas plānots diskutēt TM Kriminālsodu izpildes politikas pastāvīgajā darba grupā.

111. punkts

Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 13.3 panta 1. daļa noteic, ka apcietinātais var sazināties ar personām ārpus izmeklēšanas cietuma telefonsarunu veidā vismaz reizi nedēļā, un atļautais sarunas ilgums ir vismaz piecas minūtes. Izdevumus par telefonsarunām sedz apcietinātais vai persona, ar kuru viņš sazinās. Taču jānorāda, ka apcietinātā saziņu ar personām ārpus izmeklēšanas cietuma telefonsarunu veidā atbilstoši Likuma 13. panta pirmās daļas 5. punktam var ierobežot procesa virzītāja noteikti ierobežojumi attiecībā uz saziņu. Attiecīgi izriet, ka apcietinājuma piemērošana ir pamats personas tiesību ierobežošanai (KPL 271. pants) un gan telefonsarunu skaits, gan laiks ir stingri reglamentēti. Ievērojot minēto, kriminālprocesuālās intereses konkrētā gadījumā tiek nostatītas augstāk par tiesību ierobežošanas radītām iespējamām sekām.

Komitejas ieteikums nodrošināt apcietinātajām personām tiesības uz neierobežotu skaitu telefonsarunu ir jāvērtē kopsakarā ar šobrīd spēkā esošo normatīvo aktu tvērumu un ieslodzījuma vietu kapacitāti (satikšanās telpu skaitu, uzraugu noslodzi ieslodzījuma vietās; ņemot vērā arī citus režīma pasākumus, kā, piemēram, telefonsarunu nodrošināšana, izvešana uz dušu, brīvā laika pasākumi u.tml.).

IeVP 2019. gada 28. novembrī noslēdza līgumu Nr. 1/16/2019/339 "Telefonsarunas nodrošināšana Latvijas ieslodzījuma vietās" ar SIA "CSC TELECOM". Saskaņā ar līgumu komersantam jānodrošina vismaz 124 taksofonu un pārnēsājamo telefona aparātu ierīkošana. Pašlaik cietumos ir uzstādīti 85 taksofoni. Nepieciešamo telefona aparātu skaitu un veidu nosaka katras ieslodzījuma vietas administrācija, balstoties uz ieslodzīto pieprasījumu pēc telefona zvaniem un amatpersonu noslogotību, kurām telefona zvana laikā ir jānodrošina notiesāto uzraudzība, izvērtējumu un, nepieciešamības gadījumā piesaka papildu taksofonu vai pārnēsājamo telefona aparātu uzstādīšanu.

112. punkts

Par minēto jautājumu ir nepieciešama plašāka diskusija, un tāpēc to 2023.gadā pēc Komitejas Ziņojuma publiskošanas plānots diskutēt TM Kriminālsodu izpildes politikas pastāvīgajā darba grupā.

113. punkts

Laika periodā no 2022. gada 4. jūlija līdz 2022. gada 30. decembrim Daugavgrīvas un Ilģuciema cietumos papildus Kodeksā noteiktajām notiesāto tiesībām uz telefonsarunu pilotprojekta veidā tika ieviests jauns telekomunikāciju pakalpojums – telefonzvans (ar video zvana funkciju). Noslēdzoties pilotprojekta testēšanas periodam, IeVP apkopoja tā norisi Daugavgrīvas un Ilģuciema cietumos un atbalstīja šāda tiesību apjoma paplašināšanu notiesātajām personām Latvijas ieslodzījuma vietās. Līdz ar to ir plānots izstrādāt attiecīgus grozījumus normatīvajos aktos un vērtēt šādas iespējas ieviešanu.

114. punkts

Par minēto jautājumu ir nepieciešama plašāka diskusija, un tāpēc to 2023.gadā pēc Komitejas Ziņojuma publiskošanas plānots diskutēt TM Kriminālsodu izpildes politikas pastāvīgajā darba grupā.

Cēsu AIEŅ sods – ievietot disciplinārajā/soda izolatorā – tiek piemērots, ja tiek pieļauts rupjš soda izciešanas režīma pārkāpums, kā, piemēram, citu ieslodzīto fiziska iespaidošana vai citāda veida pazemošana, vai klaja iekšējās kārtības noteikumu ignorēšana un vairākkārtēja to neievērošana. Atrodoties disciplinārajā izolatorā, jauniešiem, ievērojot jaunieša labākās intereses, tiek saglabāta iespēja šī soda izciešanas laikā, ja jauniešiem iesnieguma veidā izsaka vēlmi, piedalīties grupas nodarbībās, izglītības procesā, saņemt psihologa un sociālā darbinieka konsultācijas un iespēju satikties ar kapelānu, kas ir jēgpilns cilvēcisks kontakts.

Cēsu AIEŅ informēja, ka no 13 gadījumiem, kad 2022. gadā tika piemērots sods – ievietot disciplinārajā/soda izolatorā –, septiņi no tiem bija par fiziskas vardarbības pielietošanu pret citu ieslodzīto un seši par rupju, sistemātisku pārkāpumu izdarīšanu – tādu kā likumīgu prasību nepildīšana, kuras tiek izteiktas, lai nodrošinātu vispārējo kārtību vai pārtrauktu pārkāpuma veikšanu, lamuvārdu lietošanu pret iestādes darbiniekiem un pretošanos iestādes amatpersonām.

Cēsu AIEŅ jaunieši atrodas izolētā vidē, kas nozīmē to, ka cietušais un pāridarītājs turpina atrasties kopējā teritorijā arī pēc vardarbības pielietošanas. Cietušā jaunieša interesēm vienmēr ir jābūt svarīgākām. Ja pāridarītājs netiek nošķirts no cietušā, pāridarītāja/varmākas intereses tiek stādītas augstāk par cietušā jaunieša interesēm un tiek pieļauta cietušā tiesību ierobežošana – neapmeklēt piedāvātos pasākumus, nodarbības, jo cietušais izjūt bailes atrasties ar pāridarītāju vienā telpā. Iespēja, ka cietušais satiekas ar varmāku, rada cietušajai personai iekšēju nedrošības sajūtu un trauksmi un palielina neaizsargātības sajūtu, neuzticēšanos citiem, tajā skaitā ieslodzījuma vietas administrācijai. Ja notiek atkārtota vardarbība pret cietušo, fiziska vai emocionāla, vai tiek izteikti draudi, tas var cietušajam radīt retraumatizāciju. Laikā, kad cietušais ir pasargāts no kontakta ar pāridarītāju un jūtas droši, ar viņu var tikt veikts efektīvāks terapeitiskais darbs.

Cēsu AIEŅ atsevišķu sarežģīto gadījumu risināšanā ir izmantota iespēja nošķirt pāridarītāju, pamatojoties uz Latvijas Soduzpildes kodeksa 18. panta pirmās daļas 2. teikumu, kas nosaka, ka šķirti tur arī tos notiesātos, kuru personiskās īpašības un kriminālā pieredze negatīvi iespaido citus notiesātos vai arī kuri apspiež un izmanto pārējos, kā arī ņemot vērā Bērnu tiesību aizsardzības likuma tiesību normas un Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas skaidrojumus par bērnu tiesībām un pienākumiem, kas paredz, ka bērnu tiesības var tikt ierobežotas, ja tas nepieciešams sabiedriskās kārtības nodrošināšanai, citu personu tiesību un brīvības aizsardzībai.

Šajos gadījumos jauniešiem tiek nošķirts no citiem jauniešiem, bet par viņu vajadzībām rūpējas, proti, tiek nodrošināta resocializācijas procesa nepārtrauktība un veikts darbs ar konkrēto uzvedības grūtību izzināšanu un mazināšanu. Tiek nodrošināta iespēja piedalīties izglītības apgūvē, piedalīties individuālajās konsultācijās ar psihologu un sociālo darbinieku, vecāko inspektoru un citiem iestādē esošajiem speciālistiem. Kā arī ir iespēja ar cietušo veikt pilnvērtīgu darbu, vienlaicīgi, meklējot citus risinājumus radušos grūtību risināšanā.

115. punkts

Par minēto jautājumu ir nepieciešama plašāka diskusija, un tāpēc to 2023. gadā pēc Komitejas Ziņojuma publiskošanas plānots diskutēt TM Kriminālsodu izpildes politikas pastāvīgajā darba grupā.

Likumprojektā “Grozījumi Latvijas Soduzpildes kodeksā” ir iekļautas normas,

ar kurām tiek samazināts periods, kurā darbojas sekas, kas izriet no soda par soda režīma noteikumu pārkāpumu piemērošanas.

116. punkts

Bieži rodas situācijas, kad paškaitējuma izdarīšana no ieslodzīto puses nav psihisku slimību simptoms vai izpaušanās, bet gan autoagresiju ieslodzītie izmanto kā manipulāciju, lai izdarītu spiedienu konflikta situācijās. Tāpat, fiksējot autoagresijas epizodes, pacienti paši uzsver, ka šīs epizodes nav saistītas ar veselību vai ārstiem un domas par pašnāvību nav. Rekomendācijā minētais tiks padziļināti diskutēts un izvērtēts 2023. gadā.

117. punkts

Apskatot ieslodzītos pirms ievietošanas soda izolatorā, ārsts novērtē ieslodzītā vispārējo veselības stāvokli apskates brīdī un sniedz atzinumu – vai veselības stāvoklis ir apmierinošs, vai ir kādi veselības traucējumi, vai ir nepieciešams ieslodzītajam atļaut uz soda izolatoru līdzīgi paņemt kādus medikamentus, vai veselības stāvoklis atļauj ieslodzītajam atrasties vienam soda izolatorā (piemēram, ieslodzītais ar biežām epileptiskām lēkmēm). IeVP vērš uzmanību, ka ārsti nepiedalās lēmuma pieņemšanā par ieslodzītā sodīšanu, kā arī neliek apliecinājumu "piemērots sodīšanai". Tāpat ieslodzītajam, atrodoties soda izolatorā, tiek nodrošināta ārstniecības personu apskate, nepieciešamā ārstēšana un izmeklējumi.

118. punkts

Informējam, ka 2022. gada 13. decembrī MK tika pieņemts "Psihiskās veselības aprūpes organizēšanas uzlabošanas plāns 2023.-2025. gadam" (turpmāk – Plāns). Plānā iekļautie pasākumi paredz nodrošināt sabiedrībā balstītu pakalpojumu pieejamību pusaudžiem ar psihiskās veselības un uzvedības traucējumiem, bērniem ar autiskā spektra traucējumiem un pacientiem ar hroniskām psihiskās veselības saslimšanām, kā arī medikamentozās terapijas pieejamības uzlabošanu pacientiem ar šizofrēniju, terapeitiski rezistentu depresiju, demenci un citiem psihiskās veselības traucējumiem. Plānā iekļauto pasākumu īstenošanai nepieciešams valsts budžeta finansējums, kas diemžēl Plāna īstenošanai netika piešķirts. Tomēr, lai nodrošinātu pusaudžiem ar psihiskās veselības un uzvedības traucējumiem pieejamību garastāvokļa traucējumu programmai, arī 2023. gadā ir veikta līdzekļu pārdale resora ietvaros. Papildus 2023. gadā plānots uzsākt īstenot vienu no Plāna pasākumiem, kas paredz pilnveidot pacientiem ar ilgstošiem psihiskās veselības traucējumiem pāreju no bērnu profila ārstniecības iestādes uz pieaugušo ārstniecības iestādi. Pasākuma īstenošana tiks nodrošināta divgades līguma ietvaros sadarbībā ar Pasaules Veselības organizāciju.

119. un 121. punkts

Slimnīcas struktūrvienībā Aknīstē ārstējās ilgstoši slimojoši pacienti no visas Latvijas, kuriem ir hroniskās, terapeitiski rezistentās psihiskās slimības. Parasti pacienti tiek pārvesti ārstēšanas turpināšanai no citām psihoneiroloģiskajām slimnīcām (PNS). Slimnīcā pastāvīgi notiek slimnieku veselības stāvokļa novērtējums, un gadījumā, ja pacienta veselības stāvoklis uzlabojas, viņu izraksta, tai skaitā uz sociālās aprūpes centru. Taču jāņem vērā, ka uzņemšana ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā ir saistīta ar pieejamo brīvo vietu skaitu.

Atsaucoties uz Komitejas rekomendāciju slimnīcas vadībai pielikt papildu pūles, lai labāk sagatavotu pacientus atgriezties ģimenē un sabiedrībā, **tika palielināts rehabilitācijas pakalpojumu pieejamības darba laiks** no 9.00 līdz 18.00. Slimnīcas struktūrvienībā Aknīstē ir ieviestas jaunas aktivitātes un rehabilitācijas tehnoloģijas (individuālās rehabilitācijas metodes: darbs ar koku, māla terapija; fizisko aktivitāšu tehnoloģijas: nūjošana, fiziskās aktivitātes svaigā gaisā; palielināts funkcionālo speciālistu skaits) un programmas (pašaprūpes prasmes un personīgās higiēnas attīstības programma; sociālā un sadzīves prasmju attīstības programma).

Veselības aprūpes pakalpojumu programmā *SmartMedical* izveidots stacionāro pacientu rehabilitācijas un ikdienas aktivitāšu plānošanas un reģistrācijas modulis. Slimnīcas veiktie pasākumi ir nodrošinājuši būtiskus uzlabojumus rehabilitācijas pakalpojumu pieejamībai. Rehabilitācijas pakalpojumu un ikdienas aktivitāšu aptvere stacionāra pacientiem ir ne mazāka kā 95%. Multiprofesionālās komandas rehabilitācijas pasākumus saņem ne mazāk kā 60% no stacionārā esošajiem pacientiem.

121. punkts

Informējam, ka ES 2014. - 2020. gada strukturālo fondu plānošanas periodā iekļautās aktivitātes „Personu ar garīga rakstura traucējumiem pāreja no ilgstošas sociālās aprūpes institūcijām uz dzīvi sabiedrībā” ietvaros ir piesaistīts finansējums gan deinstitucionalizācijas (turpmāk – DI) pasākumu ieviešanai, gan sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstībai. Pamatā finansējuma piesaistes mehānisms ir veidots, lai atvieglotu sabiedrībā balstīto sociālo pakalpojumu izveidi un sniegšanu noteiktām sociālo pakalpojumu saņēmēju grupām, tai skaitā personām ar garīga rakstura traucējumiem. Šobrīd pakāpeniski noslēdzas plānošanas reģionu DI plānu īstenošana, un līdz ar to būtiski pieaug mūsdienīgu, sabiedrībā balstītu un ģimeniskai videi pietuvinātu sociālo pakalpojumu pieejamība. Līdz 2023. gada 2. ceturkšņa beigām ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi ir sniegti 1428 cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, 2505 bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un 1276 to likumiskajiem pārstāvjiem, t.sk. 154 cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, kuri DI īstenošanas laikā ir “izgājuši” no dzīves valsts finansētā ilgstošas sociālās aprūpes institūcijā. Papildus tam 39 pašvaldībās tiek īstenoti 70 projekti sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu infrastruktūras izveidei, paredzot ieguldījumus 146 sociālo pakalpojumu sniegšanas vietu izveidei cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, no tām 2023. gada marta beigās bija izveidotas 89 (31 grupu dzīvoklis, 34 dienas aprūpes centri, 20 specializētās darbnīcas un 4 atelpas brīža pakalpojumi), nodrošinot izveidotajā infrastruktūrā 1224 klientu vietas.

Iesaiste DI pasākumos bija brīvprātīga neatkarīgi no tā, vai persona saņem ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu kādā no valsts institūcijām vai līgumorganizācijā, tai skaitā DI pasākumos varēja iesaistīties arī Daugavpils PNS Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļā dzīvojošie klienti. Vienlaikus jāatzīst, ka veselības stāvokļa dēļ ne visi ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojuma saņēmēji vēlējas iesaistīties DI aktivitātēs. DI norisi ietekmē ne tikai ilgstošas sociālās aprūpes klientu gatavība iesaistīties DI aktivitātēs, bet arī pašvaldību gatavība iesaistīties sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu izveidē un patstāvīgai dzīvei nepieciešamā atbalsta, t.sk. ambulatorās psihiatrijas pakalpojumu, pieejamība.

Lai sekmētu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamību dzīvesvietā, kā arī klientu izstāšanos no ilgstošas sociālās aprūpes institūcijām, jau no 2019. gada ir ieviests princips “nauda seko klientam” - pašvaldībām ir nodrošināta iespēja saņemt valsts finansējumu (līdz 7085,20 euro gadā vai vidēji 590 euro mēnesī) izdevumu par

sabiedrībā balstītu pakalpojumu sniegšanu segšanai tām personām, kuras izstājas no ilgstošas sociālās aprūpes institūcijas un saņem pašvaldības piešķirtos sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus. 2023. gadā ir plānots pārskatīt un palielināt valsts atbalstu pašvaldībām par sociālo pakalpojumu nodrošināšanu personas dzīvesvietā.

Līdz ar DI aktivitāšu ieviešanu pakāpeniski samazinās pieprasījums pēc valsts finansētiem ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumiem, kā rezultātā pakāpeniski tiek mazināts ne vien ilgstošas sociālās aprūpes institūciju skaits, bet arī valsts finansēto klientu vietu skaits esošajās institūcijās, kas pozitīvi ietekmē klientu, kas turpina atrasties institūcijā, dzīves apstākļus, jo palielinās dzīvojamā platība uz vienu klientu. Kopš iepriekšējās Komitejas vizītes ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās 2016. gadā kopējais valsts finansēto klientu vietu skaits valsts ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās un līgumorganizācijās ir samazināts par 984 vietām jeb 18.2% (no 5400 līdz 4416 vietām - no tām 4098 vietas paredzētas pilngadīgām personām ar smagiem un ļoti smagiem garīga rakstura traucējumiem).

Latvijā pamatā sociālie pakalpojumi, t.sk. ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumi, ir nodalīti no veselības aprūpes pakalpojumiem. Sociālos pakalpojumus drīkst sniegt tikai Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā reģistrēts sociālo pakalpojumu sniedzējs (Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā reģistrē valsts un pašvaldību iestādes, fiziskas un juridiskas personas, kuras sniedz Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā noteiktos sociālos pakalpojumus), bet veselības aprūpes pakalpojumus drīkst sniegt tikai Ārstniecības iestāžu reģistrā reģistrēta ārstniecības iestāde. DI ietvaros ir plānots, ka minētajās aktivitātēs var iesaistīties tikai Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā reģistrēto ilgstošas sociālās aprūpes institūciju klienti, attiecīgi minētajās aktivitātēs varēja iesaistīties arī Daugavpils PNS Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļas klienti.

Lai sekmētu sabiedrībā balstītu sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu pieejamību, Labklājības ministrija (turpmāk - LM) ir sagatavojusi grozījumus Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā. Ar grozījumiem likumā ir plānots, ka pašvaldībai ir pienākums nodrošināt dažādus sociālos pakalpojumus iedzīvotāju grupām atbilstoši to vajadzībām, tai skaitā:

- 1) grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojumu personām ar garīga rakstura traucējumiem;
- 2) dienas aprūpes centra pakalpojumu personām ar smagiem funkcionāliem traucējumiem;
- 3) atelpas brīža pakalpojumu personām ar garīga rakstura traucējumiem ar pirmās vai otrās grupas invaliditāti;
- 4) specializētās darbnīcas pakalpojumu personām ar garīga rakstura traucējumiem.

Plānots, ka grozījumi stāsies spēkā 2026. gadā. Līdz 2025. gadam pašvaldība dienas aprūpes centra, atelpas brīža un specializētās darbnīcas pakalpojumu var nodrošināt par saviem līdzekļiem. Tādējādi ar minētajiem grozījumiem ir plānots noteikt par pienākumu visām pašvaldībām neatkarīgi no to lieluma un iedzīvotāju skaita nodrošināt tādus sociālos pakalpojumus, kuri novērš vai mazina dzīvības un veselības apdraudējumu, kā arī būtiskus sociālās funkcionēšanas ierobežojumus. Pašvaldība var nodrošināt arī citus sociālos pakalpojumus atbilstoši iedzīvotāju vajadzībām un pašvaldības finanšu un sociālo pakalpojumu sniedzēju resursu iespējām.

Lai ieviestu atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojumu personām ar

garīga rakstura traucējumiem, MK 2023. gada 10. janvāra sēdē apstiprināts konceptuālais ziņojums “Par atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma izveidi”. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma izveide ir plānota, lai izpildītu saistības, kas izriet no ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 12. panta, kas nosaka, ka personām ar invaliditāti ir tiesības uz viņu tiesībspējas un rīcībspējas atzīšanu, vienlaikus uzliekot valstīm par pienākumu sniegt personām ar garīga rakstura traucējumiem atbalstu lēmumu pieņemšanā. Lai nodrošinātu minētā pakalpojuma finansēšanu no valsts budžeta līdzekļiem, ir izstrādāti grozījumi likumā. Plānots, ka atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšana varētu tikt uzsākta šī gada nogalē. Tāpat Latvija ir uzsākusi darbu pie individuālā budžeta pieejas sociālo pakalpojumu nodrošināšanai cilvēkiem ar invaliditāti ieviešanas.

LM ir uzsākusi darbu pie sociālo pakalpojumu finansēšanas modeļa izstrādes. Ņemot vērā, ka jauna sociālo pakalpojumu finansēšanas modeļa izstrāde skar izmaiņas sociālo pakalpojumu finansēšanas pamatprincipos un ir attiecināma uz visu sociālo pakalpojumu sistēmu, nevis tikai DI procesā izveidoto sabiedrībā balstīto pakalpojumu ilgtspēju, tā izstrādei būs vajadzīgs ilgāks laiks. Jauno sociālo pakalpojumu finansēšanas modeļi ir plānots balstīt uz vērtējuma par ilgtermiņa sociālās aprūpes finansēšanas modeļiem rezultātiem, un tie būs pieejami 2024. gada vidū. Vienlaikus turpinās darbs pie konceptuālā ziņojuma par individuālā budžeta pieeju sociālo pakalpojumu sniegšanā personām ar funkcionāliem traucējumiem izstrādes, taču jāņem vērā, ka jaunas individuālā budžeta pieejas ieviešanai būs nepieciešams ievērojams papildu valsts budžeta finansējums un tā ieviešana atkarīga no diskusijām turpmāko gadu budžetu veidošanas kontekstā. Turpmākajā periodā lielākais izaicinājums ir nacionālā ilgtermiņa aprūpes plāna izstrāde, cita starpā, nodrošinot līdzsvarotu ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu klāstu dažādos aprūpes formātos (institūcijās, sabiedrībā un mājās), novēršot teritoriālās nepilnības piekļuvē, ieviešot digitālos risinājumus pakalpojumu sniegšanā un nodrošinot piekļūstamību pakalpojumiem.

122. punkts

Daugavpils PNS vadība regulāri veido darbinieku apmācības, kā arī apmāca jaunos darbiniekus, ka psihiatriskās palīdzības principi balstīti uz personas autonomiju, vienlīdzības, brīvprātības principu, datu aizsardzību un konfidencialitāti, kā arī par cienīgu un godīgu attieksmi pret pacientiem, izskaužot pazemošanu. Katru dienu struktūrvienību vadītāji tiek sapulcēs ar personālu un abu slimnīcu ārstu un medmāsu konferencēs, kur tiek izskatītas ētiska rakstura tēmas. Katru ceturksni tiek veikta pacientu anketēšana, un slimnīcas valde kvalitātes vadības komisijas sēdēs izskata jautājumus, kas saistīti ar pacientiem drošas un labvēlīgas vides nodrošināšanu.

123. punkts

Slimnīcā tiek nodrošināta personāla apmācība par pacientu drošības jautājumiem. Konstatētie pacientu savstarpējā konflikta gadījumi tiek izskatīti slimnīcas kvalitātes vadības sēdēs, kā arī tematiskajās konferencēs par ārstniecības jautājumiem, un ir palielināta slimnīcas struktūrvienībā Aknīstē aprūpes personāla klātbūtne visās nodaļās, lai mazinātu konfliktsituāciju risku. Slimnīcā ir ieviesta pacientu neidentificējoša iekšējā drošības ziņošanas–mācīšanās sistēma, kas nodrošina informācijas vākšanu un analīzi par gadījumiem, kuru dēļ radies vai varēja rasties ar veselības aprūpi saistīts kaitējums pacientam (pacientu drošības gadījumiem). Slimnīca izmanto IT ziņojumu sistēmu (*Hai-Pro*, Somija).

Slimnīcas struktūrvienībā Aknīstē papildus izveidotas sešas māsu palīgu slodzes, kas tika ieviestas pēc Komitejas rekomendācijām. Ir grozīta arī hospitalizācijas kārtība slimnīcas struktūrvienībā Aknīstē, kas nodrošina, ka vienā nodaļā atrodas pacienti ar līdzīgiem psihiskās veselības traucējumiem.

Valsts līmenī šogad tiek plānots noslēgt metodiskās vadības līgumu ar VSIA "Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs", kas paredzēs kvalitātes kritēriju izstrādi psihiskās veselības aprūpes jomā, kā arī pilotprojekta ietvaros agrīnas intervences programmas pēc akūtiem psihotiskiem traucējumiem izstrādi un ieviešanu.

124. punkta 3. rindkopa

Pēc Komitejas vizītes Latvijā 2016. gadā ar 2017. gada 12. janvāra grozījumiem likuma 31. pantā ir noteikti gadījumi, kad pieļaujama ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu saņēmēju tiesību daļēja ierobežošana. Saskaņā ar Latvijas Republikas tiesībsarga 2013. gada 15. februāra ziņojumā Nr. 1-12/2 "Latvijas Republikas tiesībsarga ziņojums par Valsts sociālās aprūpes centriem pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem" sniegtajām rekomendācijām klientu izolēšanas termiņš ir nosakāms samērīgi - ne ilgāk par 3 stundām (ilgstošas sociālās aprūpes institūcijām sniegti ieteikumi par klientu izolēšanu uz laiku, kas nepārsniedz 3 stundas) vai līdz laikam, kamēr persona tiek stacionēta ārstniecības iestādē.

Atbilstoši rekomendācijām gadījumos, kad Daugavpils PNS Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļas klienti apdraud savu vai citu personu veselību vai dzīvību, klienti īslaicīgi (nepārsniedzot 3 stundas) tiek izolēti, reģistrējot gadījumu un izolācijas laiku, nodrošinot klienta uzraudzību. Slimnīcas uzņemšanas nodaļā ir nodrošināts starpgadījumu reģistrācijas žurnāls. Žurnālā tiek atspoguļoti visi nelaimes gadījumi, kas saistīti ar destruktīvu un pašdestruktīvu uzvedību. Kopš 2011. gada slimnīcā nav fiksēti suicīda gadījumi, starpgadījumu reģistrācijas žurnālā tika atspoguļoti tikai sadzīviski negadījumi ar pacientiem, piemēram, kritieni sadzīvē. Šie pacienti tika nogādāti SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca" speciālistu konsultāciju un diagnostisko izmeklējumu saņemšanai, piemēram, pie traumatologa.

125. punkta 3. rindkopa

Slimnīcā katru gadu tiek samazināts atvērto stacionāro gultu skaits. Komitejas vizītes laikā struktūrvienībā Daugavpilī bija 370 atvērtās gultas, pašreiz ir atvērtas 352 gultas, kā arī tiek samazināts pacientu skaits palātās. Tāpat pēc jauna korpusa atklāšanas (Siguldas 24, Daugavpilī) pacientu skaits palātās krasi samazināsies.

126. punkta 2. rindkopa

2023. gada 31. janvārī pieņemti grozījumi MK noteiktajās prasībās sociālo pakalpojumu sniedzējiem. 2022. gada 13. jūnija noteikumos Nr. 338 "Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem", lai papildinātu speciālās prasības bērnu un pilngadīgo personu institūcijām ar prasībām ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma sniegšanā (orientējoties uz to, ka ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma ietvaros bērns un pilngadīgā persona atbilstoši spējām tiek iesaistīta ikdienas dzīves ritmā (ēdiena sagādē (iepirkšanās) un tā gatavošanā, apģērbu un apavu iegādē un to kopšanā (mazgāšana, gludināšana un tīrīšana), dzīvojamās telpas-guļamtelpas uzkopšanā, ar grozījumiem ir noteiktas prasības gan darbinieku darba organizēšanai un sniedzamajam atbalstam, gan bērnu/pilngadīgo personu skaitam dzīvojamajā telpā-guļamtelpā, gan telpu aprīkojumam, ietverot detalizētas prasības virtuves aprīkojumam).

Lai padarītu telpas personiskākas, pacientiem ir atļauts palātā glabāt dažādus privātos priekšmetus, personiskās mantas un interjera dekorus, kā arī pacientiem, kuru psihiskais veselības stāvoklis atļauj, palātā ir aizslēdzams privāts skapītis. Katru gadu slimnīca plāno un veic palātu remontdarbus. Tāpat pēc jauna korpusa atklāšanas (Siguldas iela 24, Daugavpilī) pacientiem tiks nodrošinātas piemērotākas telpas un infrastruktūra, tai skaitā veicinot personiskās vides radīšanu.

128. punkta 3. rindkopa

No 2017. gada Latvijā ieviesta klientu aprūpe atbilstoši aprūpes līmenim, kas ietver ne tikai pakalpojumu sniegšanu atbilstoši noteiktajam aprūpes līmenim, bet arī ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu institūcijā organizēšanu atbilstoši klientam noteiktajam aprūpes līmenim, tai skaitā arī nodarbības un aktīva brīvā laika pavadīšana ir organizējama atbilstoši noteiktajam aprūpes līmenim. Tāpat ir noteiktas prasības valsts finansēto ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu sniedzējam speciālistu amatu vietu skaitam uz vienu aprūpes līmeņa grupu.

Lai nodrošinātu ārpustelpu nodarbības, slimnīcā darbojas dienas centrs, bibliotēka, datorzāle, mūzikas terapija, vizuāli-plastisko nodarbību telpa, māla studija, deju pulciņš, floristikas vasaras paviljons, āra trenāžieru trase un sporta laukumi abās struktūrvienībās. Pacientu aizņemtība ar speciālistiem notiek darba dienās no plkst 9.00 līdz 18.00. Kultūras un sporta pasākumi notiek gan nodaļās, gan ārpus tām. Labvēlīgos laikapstākļos tiek organizētas pastaigas pacientiem, kā arī pulciņi pastaigu verandās. Pacientiem ir iespēja pastaigāties brīvi pa slimnīcas parku vairākas reizes dienā. Geriatrijas nodaļas pacienti, kuru starpā ir guļoši pacienti, regulāri tiek izvesti svaigā gaisā, izmantojot palīglīdzekļus un piesaistot papildu personālu. Lai nodrošinātu pacientu ikdienas brīvā laika pavadīšanu, katrā nodaļā tika papildus izveidota viena māsas palīga un bibliotekāra štata vieta ar mērķi pilnveidot brīvā laika pavadīšanas iespējas gan ārā, gan arī iekštelpās, papildinot nemedikamentozās ārstēšanas metodes.

129. punkts

Saskaņā ar MK 2020. gada 7. janvāra rīkojumu Nr. 12 "Par valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Aknīstes psihoneiroloģiskā slimnīca" un valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca" reorganizāciju" uzsāktā reorganizācija pabeigta 2021. gada 4. janvārī, Daugavpils psihoneiroloģiskajai slimnīcai pievienojot Aknīstes psihoneiroloģisko slimnīcu. Lai gan kapitālsabiedrības ir apvienotas, struktūrvienībā Aknīstē pacienti turpina saņemt palīdzību galvenokārt nekustamajā īpašumā "Alejas", Kraujās, Gārsenes pagastā, Jēkabpils novadā. Aknīstē ir pieejamas 350 psihiatriskā profila gultas, nodrošinot ilgstošo psihiatrisko palīdzību, t.sk. pēc tiesas lēmuma, taču iepriekš bija ilgstoši apgrūtināta pakalpojumu nodrošināšana nepieciešamajā apjomā un kvalitātē cilvēkresursu trūkuma dēļ.

Lai novērstu šo situāciju, plānots apmēram 100 pacientus, kuriem nepieciešama dežurējošo ārstu psihiatru diennakts palīdzība un novērošana, no struktūrvienības Aknīstē pārvietot uz struktūrvienību Daugavpilī, tādējādi tiktu piesaistīti Daugavpils ārstniecības resursi, kas uzlabotu pieejamību speciālistiem un ārstēšanai, nodrošinot kvalitatīvu valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību psihiatrijas jomā kopumā. Tāpat arī jāatzīmē SIA "Daugavpils reģionāla slimnīca" ģeogrāfiskais tuvums, kas ir būtisks faktors neatliekamās palīdzības situācijā. Arī Tiesībsarga birojs vairākkārt norādījis uz pārāk lielu pacientu skaitu slimnīcas struktūrvienībā Aknīstē. Ņemot vērā, ka slimnīcas struktūrvienībā Daugavpilī telpu resursi neļauj izvietot

papildu pacientus, šim nolūkam ir nepieciešama ēka jaunu nodaļu izveidošanai.

131. punkta 4. rindkopa

Slimnīca ārstniecības personāla piesaistei sadarbojas ar pašvaldību. Katru gadu slimnīcā darbu sāk vidēji divi jaunie ārsti. Slimnīca plāno daļēji atrisināt struktūrvienībā Aknīstē ārstu nodrošinājuma jautājumu, no 2023. gada 1. oktobra piesaistot darbā 2 jaunus speciālistus. Valstiski papildus cilvēkresursu nodrošinājumam atbilstoši veselības aprūpes pakalpojumu attīstībai un pieprasījumam veselības aprūpes darba tirgū rezidentūrā ieviesta atvieglota kārtība 2. radniecīgas pamatspecialitātes apgūšanai. Kopš 2022./2023. gada rezidentūras uzņemšanā pēc atšķirīgiem nosacījumiem uz rezidentūras vietu varēs pretendēt psihiatrijā: narkologs ar iepriekš iegūtu psihiatra vai bērnu psihiatra specialitāti - 1 vieta; psihiatrs ar iepriekš iegūtu narkologa specialitāti - 1 vieta; bērnu psihiatrs ar iepriekš iegūtu narkologa specialitāti – 1 vieta. Lai uzlabotu bērnu psihiatrijas pakalpojumu pieejamību, kopš 2019. gada bērnu psihiatra apakšspecialitāte pārveidota par ārsta pamatspecialitāti, tādējādi saīsinot specialitātes iegūšanas laiku par 4 gadiem un veicinot ātrāku jauno speciālistu ienākšanu darba tirgū.

132. punkta 2. un 3. rindkopa

Ņemot vērā minētās rekomendācijas, saskaņā ar prasībām sociālo pakalpojumu sniedzējiem ilgstošas sociālās aprūpes institūcijām pilngadīgām personām katram klientam, vadoties no noteiktā aprūpes līmeņa un individuālajām vajadzībām, jāizstrādā individuālais sociālās aprūpes vai sociālās rehabilitācijas plāns. Atbilstoši prasībām klienta sociālās aprūpes vai sociālās rehabilitācijas plāns ir regulāri aktualizējams. Lai ieviestu Komitejas Ziņojumā norādītās rekomendācijas, LM izstrādās ieteikumus Daugavpils PNS rekomendāciju ieviešanas nodrošināšanai. Tāpat ieteikumi tiks sniegti arī citiem valsts finansēto ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu sniedzējiem.

135. punkts

Slimnīcā strādā profesionāli darbinieki, kuri organizē multiprofesionālo rehabilitāciju, lai atjaunotu profesionālās un sociālās prasmes (gleznošana, zīmēšana, šūšana, mājturība, ēdiena gatavošana, adīšana, rokdarbi un citi). Speciālistu skaits no 2021. gada ir pieaudzis no 27 līdz 36 speciālistiem. Slimnīcas ārstniecības personāls sadarbībā ar pacientu izstrādā katram pacientam individuālo ārstēšanas plānu. Pacienti ir iesaistīti plāna izstrādē un aktualizēšanā, tā veicinot pacientu sapratni un līdzestību ārstēšanā. **Ņemot vērā Komitejas ieteikumus, slimnīca individuālajā ārstēšanas plānā norāda konkrētus mērķus, izmantotos ārstniecības līdzekļus, atbildīgos speciālistus, kuri piedalīsies ārstniecības procesā, un veselības stāvokļa izmaiņu gadījumā veic plānā izmaiņas.** Plānu paraksta gan patients, gan ārstējošais ārsts.

136. punkts

Slimnīcas ārsti ārstniecības procesā izmanto apstiprinātos klīniskos algoritmus, tai skaitā algoritmus par psihiskās veselības problēmām un smagu psihisku saslimšanu ārstēšanu, un farmakoterapiju. Papildus uzmanība tiek pievērsta polifarmācijas jautājumam. Slimnīcā ir pieejami visu veidu antipsihotiskie līdzekļi - gan pirmās paaudzes, gan otrās paaudzes. Slimnīcai nav problēmu ar psihotropo medikamentu piegādi. Otrās paaudzes antipsihotiskie līdzekļi prevalē nozīmējumos, tomēr retos gadījumos (neiroendokrīnās disfunkcijas gadījumos, izteikta rezistence, paša pacienta

izvēle, izteikts psihomotors uzbudinājums un pašnāvības/pašdestrukcijas riski) kā alternatīva tiek nozīmēti pirmās paaudzes medikamenti. Monoterapija ir prevalējošs princips pacienta ārstēšanā, izņemot komplikētus slimību gadījumus.

138. punkta 2. rindkopa

Papildus 3 internistiem ir noslēgti 27 līgumi par konsultantu pakalpojumiem, tai skaitā ar diviem kardiologiem, kas ļauj nodrošināt pacientu somatiskā stāvokļa kontroli un medikamentu blakusparādību monitoringu. Tāpat slimnīca ir veikusi papildu jauna elektrokardiogrāfa iepirkumu kvalitatīvai pacientu izmeklējumu nodrošināšanai.

139. punkts

Likuma “Par miruša cilvēka ķermeņa aizsardzību un cilvēka audu un orgānu izmantošanu medicīnā” 5. pants nosaka, ka miruša cilvēka patologanatomisko izmeklēšanu (sekciju) var veikt, ja viņš dzīves laikā to atļāvis, izdarot atzīmi veselības informācijas sistēmā. Ja mirušais cilvēks dzīves laikā aizliedzis pēc savas nāves veikt patologanatomisko izmeklēšanu, izdarot atzīmi veselības informācijas sistēmā, tā atļauta tikai 6. pantā minētajos gadījumos. Gadījumos, kad mirušā cilvēka dzīves laikā izteiktā griba nav zināma un mirušajam nav tuvāko piederīgo, jautājumu par patologanatomiskās izmeklēšanas izdarīšanu izlemj ārstniecības iestādes nodaļas vadītājs, ja cilvēks miris ārstniecības iestādē, vai ārstējošais ārsts vai ārsts, kas konstatējis nāves faktu, ja cilvēks miris ārpus ārstniecības iestādes. Savukārt likuma 6. pants paredz, ka, neņemot vērā mirušā cilvēka dzīves laikā izteikto gribu, patologanatomiskā izmeklēšana obligāti izdarāma, ja:

- 1) iespējama nāves cēlonis ir infekcijas slimība;
- 2) nāves cēlonis ir dzīves laikā nediagnosticēta slimība vai nediagnosticēti profilaktisko pasākumu, ārstēšanas vai slimības sarežģījumi;
- 3) nedzīvi dzimuša bērna svars pārsniedz 500 gramus.

VM ieskatā nav nepieciešams veikt labojumus normatīvajos aktos, jo esošais regulējums paredz gadījumus, kad miruša cilvēka patologanatomiskā izmeklēšana (sekcija) ir obligāti veicama vai neveicama, un kad, pastāvot kādiem apstākļiem, ārstniecības iestādes nodaļas vadītājs lemj par patologanatomisko izmeklēšanas (sekcijas) veikšanu. Psihiatrijas pacienti psihiatrijas slimnīcās visbiežāk uzturas ilglaicīgi, tāpēc nodaļas vadītājs vislabāk pārzina pacientu veselības stāvokli un saslimšanas, tai skaitā, hroniskās. Vienlaikus VM aktualizēto jautājumu izdiskutēs ar psihiatrijas jomas ekspertiem un izvērtēs iespēju ieviest vienotu metodisko vadību nāves fakta konstatēšanai psihiatriskajā ārstniecības iestādē mirušajiem pacientiem.

143. punkts

Aknīstes slimnīcā katrs pacienta mehāniskās ierobežošanas gadījums tiek reģistrēts īpašā šim nolūkam izveidotā reģistrā, t.i., žurnālā gan katrā slimnīcas nodaļā, gan kopējā slimnīcas reģistrācijas žurnālā. Kopējais slimnīcas reģistrācijas žurnāls tika ieviests 2020. gadā, par ko pārliecinājās arī Tiesībsarga birojs savā vizītē 2022. gadā.

144. punkts

Ārstniecības likums paredz, ka ārstniecības iestāde pacientam nodrošina informētu rakstveida piekrišanu turpmākai ārstniecībai. Ja pacients nepiekrīt turpmākai ārstēšanai un nav indikāciju sniegt psihiatrisko palīdzību bez pacienta piekrišanas,

pacients tiks izrakstīts. MK 2016. gada 12. jūlija noteikumi Nr. 453 “Noteikumi par kārtību, kādā ierobežojami pacienti, un priekšmetiem, kurus aizliegts turēt psihiatriskajā ārstniecības iestādē” nosaka kārtību, kādā tiek veikta pacienta mehāniskās vai medikamentozās ierobežošanas atcelšana brīvprātīgam pacientam. VM jautājumu plāno, iespējams, aktualizēt ar ārstniecības iestādēm, lai pārrunātu, kā praktiski precīzāk un efektīvāk īstenot noteiktās prasības.

148. punkts

Saskaņā ar Ārstniecības likuma 68. pantu psihiatrisko palīdzību bez pacienta piekrišanas sniedz gadījumos, ja pacients:

- 1) ir draudējies vai draud, centies vai cenšas nodarīt sev vai citai personai miesas bojājumus vai ir izturējies vai izturas varmācīgi pret citām personām un ārstniecības persona konstatē, ka pacientam ir psihiskās veselības traucējumi, kuru iespējamās sekas varētu būt nopietni miesas bojājumi pacientam pašam vai citai personai;
- 2) ir izrādījis vai izrāda nespēju rūpēties par sevi vai savā aizbildnībā esošām personām un ārstniecības persona konstatē, ka pacientam ir psihiskās veselības traucējumi, kuru iespējamās sekas varētu būt nenovēršama un nopietna personas veselības pasliktināšanās.

Ja pacienta psihiskais stāvoklis atbilst minētajiem kritērijiem, ārstu konsīlijs raksta iesniegumu tiesai par nepieciešamību turpināt pacienta ārstēšanu pret viņa gribu. Gadījumos, kad persona ar ierobežotu rīcībspēju atteiksies no ārstēšanas, bet viņa aizgādnis uzstāj par nepieciešamību turpināt ārstēšanu, ārsts informē tiesu, ja pacienta psihiskais stāvoklis atbilst minētajiem kritērijiem. Ja kritēriji netiek noteikti, pacients tiek izrakstīts no stacionāra ar rekomendācijām par turpmāko ambulatoro ārstēšanu.

151. punkts

Slimnīca vienmēr nogādā pacientus uz tiesas sēdi vai nodrošina piedalīšanos tiesas sēdē videokonferenču režīmā. VSIA “Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca” ir pirmā slimnīca, kura uzsāka piedalīšanos tiesas sēdē videokonferenču režīmā. Tiesas darba organizācija ir TM kompetencē.

153. punkts

Pacientu tiesību likumā ir noteikts, ka visiem pacientiem ir tiesības pirms informētās piekrišanas došanas uzdot jautājumus un saņemt atbildes. Slimnīcas uzņemšanas nodaļā psihiatrs sniedz:

- 1) informāciju pacientam par pacienta tiesībām (arī bukleta formātā);
- 2) informāciju par ārstēšanu, medikamentiem, blakusparādībām, sadzīves apstākļiem slimnīcā;
- 3) skaidru informāciju par pacienta stāvokli, piedāvāto ārstēšanu un iespējamām blakusparādībām, kā arī par iespēju atsaukt pacientam savu piekrišanu.

VM ir uzsākusi diskusiju par iespēju lūgt otra ārsta atzinumu par ārstējošā ārsta izvēlēto ārstniecību, tai skaitā psihiatriskajā ārstniecībā. Papildus, lai precīzāk noteiktu diagnozi un turpmāko ārstēšanas taktiku, var sasaukt ārstu konsīliju. Saskaņā ar Ārstniecības likuma 69.1 panta 10. daļu pacientam ir tiesības ārsta lēmumus viena mēneša laikā apstrīdēt ārstniecības iestādes vadītājam.

154. punkta 2. rindkopa

Slimnīcā papildus ārsta mutiski sniegtajai informācijai uzņemšanas nodaļā tiek izsniegts informatīvs buklets, kurā izklāstīti slimnīcas iekšējie noteikumi, informācija par pacientu tiesībām, tostarp par juridisko palīdzību, piekrišanu ārstēšanai, sūdzību iesniegšanas kārtību, kā arī rehabilitācijas pakalpojumu un brīvā laika pavadīšanas iespēju apraksts. Bukletu ir izdevusi slimnīca atbilstoši Tiesībsarga biroja rekomendācijām. Buklets ir sagatavots vieglajā valodā, un pacientiem, kuri to nespēj saprast, ir nodrošināta nepieciešamā palīdzība.

Pielikums informatīvajam ziņojumam “Par Latvijas valdības komentāriem par Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai ziņojumu par Latviju, kā arī ziņojuma un komentāru publiskošanu”

Attiecībā uz rekomendācijas Nr. 90 ieviešanu Latvija sniedz sekojošo informāciju par resocializācijas pasākumiem:

1) Informācija par soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē esošo notiesāto un apcietināto iesaisti nodarbinātībā.

Statistikas dati par notiesāto, kas izcieš sodu soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, iesaisti nodarbinātībā no 2022. gada pārskata par nodarbinātību.

Cietums	Kopējais nodarbināto notiesāto/apcietināto skaits uz 31.12.2022.	Slēgtā/daļēji slēgtā cietuma zemākās pakāpes nodarbināto skaits uz 31.12.2022.	Slēgtā/daļēji slēgtā cietuma augstākās pakāpes nodarbināto skaits uz 31.12.2022.	Kopējais notiesāto/apcietināto skaits uz 31.12.2022.	Kopējais slēgtā/daļēji slēgtā cietuma zemākās pakāpes notiesāto skaits uz 02.01.2023.	Slēgtā un daļēji slēgtā cietuma zemākās pakāpes nodarbinātībā iesaistīto skaita attiecība pret visiem notiesātajiem, kas tika iesaistīti nodarbinātībā uz 31.12.2022. (%)
Rīgas Centrāl-cietums	141/-	58/7	49/27	407/471	220/35	46
Daugavgrīvas cietums	233/-	84/-	141/8	885/80	639/9	36
Ilūciema cietums	88/5	-/45	-/43	150/44	78 (t.sk. 5 īslaicīga brīvības atņemšana)	51
Jelgavas cietums	118/-	58/-	60/-	312/3	176/-	49
Jēkabpils cietums	35/- (7 atklātā cietuma nodarbinātie)	-/18	-/10	284/-	154 (t.sk. 90 īslaicīga brīvības atņemšana)	51
Valmieras cietums	95/-	51/-	44/-	195/37	132/-	54
Olaines cietums	43/- (37 atklātā cietuma nodarbinātie)	1/-	4/1	159/20	32 /3	2
Liepājas cietums	13	8/-	4/1	81/65	72/3	62

No tabulas pēdējā ailē ietvertās informācijas konstatējams, ka no visiem uz 2022. gada 31. decembri nodarbinātībā iesaistītajiem notiesātajiem gandrīz puse (46%,

49%, divos cietumos 51%, 54%) nodarbināto ir bijuši notiesātie, kas sodu izcieš slēgtā un daļēji slēgtā cietuma soda izciešanas zemākajā pakāpē, izņemot Olaines cietumu, kur no 43 nodarbinātajiem notiesātajiem 37 nodarbinātie izcieš sodu atklātajā cietumā un tikai 1 nodarbinātais bija notiesātais, kas sodu izcieš slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, t.i. 2% no visiem nodarbinātajiem. Daugavgrīvas cietumā no visiem nodarbinātajiem notiesātajiem 36% nodarbināto bija notiesātie, kas sodu izcieš slēgtā cietuma soda izciešanas zemākajā pakāpē, savukārt Liepājas cietumā no 13 cietuma saimnieciskajā apkalpē nodarbinātajiem (cietumā nav komersanta, kas nodarbina notiesātos) notiesātajiem 8 nodarbinātie bija notiesātie, kas sodu izcieš slēgtā cietuma soda izciešanas zemākajā pakāpē, t.i. 62% no visiem nodarbinātajiem.

Vidējais laiks, ko nodarbinātie notiesātie, kas sodu izcieš slēgtā un daļēji slēgtā cietuma soda izciešanas zemākajā pakāpē, pavada savās darba vietās (pie komersanta, saimnieciskajā apkalpē) ir 8 stundas dienā. Pārsvarā darbā pie komersanta nodarbinātajiem notiesātajiem tiek noteikts normālais nedēļas darba laiks – 40 stundas un astoņu stundu darba diena piecu dienu darba nedēļā. Brīvības atņemšanas iestāžu saimnieciskajā apkalpē nodarbinātie notiesātie tiek nodarbināti no 1 līdz 8 stundām dienā, atkarībā no amatam noteiktās slodzes sadalījuma.

Vidējais laiks, ko notiesātie, kas sodu izcieš slēgtā un daļēji slēgtā cietuma soda izciešanas zemākajā pakāpē, pavada ārpus kameras iesaistoties brīvības atņemšanas iestāžu un apkārtējās teritorijas uzturēšanas, uzkopšanas un labiekārtošanas darbos, kā arī notiesāto kultūras un sadzīves apstākļu uzlabošanas darbos bez atlīdzības, ir noteikts līdz 4 stundām. Darbos bez atlīdzības drīkst nodarbināt arī ilgāk par 4 stundām, ja notiesātais ir izteicis šādu lūgumu. Darbos bez atlīdzības neiesaista notiesātos, kas nodarbināti par samaksu ilgāk nekā četras stundas dienā.

Savukārt apcietinātos darbos bez atlīdzības var iesaistīt vienīgi izmeklēšanas cietuma un apkārtējās teritorijas sakopšanā un labiekārtošanā, kā arī apcietināto kultūras un sadzīves apstākļu uzlabošanā. Šīs nodarbes saskaņā ar dienas režīmu drīkst ilgt divas stundas dienā. Pēc apcietinātā vēlēšanās minētajos darbos viņu var nodarbināt ilgāk.

Piemēram, Daugavgrīvas cietumā laika posmā no 2022. gadā janvāra līdz 2022. gada decembrim darbos bez atlīdzības tika iesaistīta 401 persona (Grīvas nodaļā, 249 notiesātie tika iesaistīti darbos bez atlīdzības, no kuriem 193 notiesātie (78% no 249 notiesātajiem) izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē. Daugavpils nodaļā – 152 notiesātie tika iesaistīti darbos bez atlīdzības, no kuriem visi 152 notiesātie (100% no 152 notiesātajiem) izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē). Arī 2023. gadā Daugavgrīvas cietumā tiek plānots iesaistīt darbos bez atlīdzības (plānots katru mēnesi iesaistīt līdz 30 notiesātajiem) notiesātos, kuri izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Savukārt Iļģuciema cietums norādījis, ka notiesātajām zemākajā pakāpē un arī daļai apcietināto personu tiek dota iespēja iesaistīties nodarbinātības pasākumos, līdz ar to, minēto kategoriju ieslodzītās ārpus kamerām pavada lielāko dienas daļu. Tomēr ir ieslodzītās personas, kuras nevēlas iesaistīties nodarbinātībā, piemēram, veselības stāvokļa vai citu iemeslu dēļ. Vienlaikus norādams, ka Iļģuciema cietuma Izmeklēšanas nodaļas apcietinātās personas iesaistās nodarbinātībā pie komersanta, slēdzot uzņēmuma līgumu uz noteiktu laiku un šāda līguma noslēgšana iespējama tikai ar izmeklēšanas cietuma priekšnieka un procesa virzītāja atļauju.

Jelgavas cietuma notiesātie tiek nodarbināti algotā darbā pie komersanta vai saimnieciskajā apkalpē. Pie komersantiem (pavisam 4 komersanti) 2023. gada laikā plānots nodarbināt caurmērā 50 notiesātos, kuri izcieš sodu slēgtā cietuma soda

izciešanas režīma zemākajā pakāpē, bet saimnieciskajā apkalpē aptuveni 8 notiesātos. Darbs notiek darba dienās. Plānotais darba dienas ilgums ir vidēji 7 stundas dienā.

Tāpat kā tas notika 2022. gadā, Valmieras cietumā 2023. gadā tiek plānots iesaistīt nodarbinātībā notiesātos, kuri izcieš sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, saimnieciskajā apkalpē 7 notiesātos, pie komersantiem vidēji 40 notiesātos (nodarbināti darba dienās līdz 8 stundām dienā), kā arī Valmieras cietuma apkārtējās teritorijas uzturēšanas, uzkopšanas un labiekārtošanas darbos, kā arī notiesāto kultūras un sadzīves apstākļu uzlabošanas darbos bez atlīdzības, 2 notiesātos, kuri izcieš sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē (katru dienu, līdz 4 stundām dienā). Valmieras cietuma (izmeklēšanas nodaļas) teritorijas sakopšanā un labiekārtošanā, kā arī apcietināto kultūras un sadzīves apstākļu uzlabošanā tiks iesaistīti 2 apcietinātie (katru dienu, līdz 2 stundām dienā).

Attiecībā uz CPT ziņojuma 89.punktā norādīto Latvija norāda sekojošo.

Apcietinātās personas tiek nodarbinātas tikai Ilūgu cieta cietumā, 2022. gadā vidēji tika nodarbinātas 5 apcietinātās personas (uz 2022. gada 30. jūniju tika nodarbinātas 7 apcietinātās, savukārt uz 2022. gada 31. decembri tika nodarbinātas 3 apcietinātās personas).

Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma (turpmāk – Likums) 23. pants noteic, ka *apcietināto sociālās rehabilitācijas galvenie līdzekļi ir sociāli lietderīgas nodarbes - vispārējās, profesionālās un interešu izglītības apguve, izglītojoši pasākumi un nodarbinātība, kā arī psiholoģiskā palīdzība*. Savukārt Likuma 26. pantā noteikti nosacījumi par apcietināto iesaisti nodarbinātībā:

1. Izmeklēšanas cietuma administrācija sociālās rehabilitācijas ietvaros nodarbina apcietināto, ja viņš iesniedzis izmeklēšanas cietuma priekšniekam adresētu iesniegumu un izmeklēšanas cietumā ir šāda iespēja (Likuma 26. panta pirmā daļa);

2. Apcietināto nodarbina kamerā vai speciāli ierīkotā telpā izmeklēšanas cietumā (Likuma 26.panta trešā daļa);

3. Apcietināto nodarbina tādos darbos, kur iespējams noteikt akordalgu (Likuma 26. panta ceturta daļa);

4. Apcietināto nodarbina, noslēdzot uzņēmuma līgumu uz noteiktu laiku. Šāda līguma noslēgšana iespējama tikai ar izmeklēšanas cietuma priekšnieka un procesa virzītāja atļauju (Likuma 26. panta piektā daļa);

5. Uzņēmuma līguma saturu un noslēgšanas kārtību, ja tiek nodarbināts apcietinātais, nosaka Ministru kabinets (Likuma 26. panta sestā daļa);

7. Apcietinātajam noteiktā samaksa nedrīkst būt mazāka kā samaksa par līdzvērtīgu darbu ārpus izmeklēšanas cietuma (Likuma 26. panta septītā daļa).

Tādējādi atbilstoši normatīvajam regulējumam apcietinātā nodarbināšana par samaksu ir iespējama uz apcietinātā iesnieguma pamata, ja izmeklēšanas cietumā pastāv šāda iespēja, kas ir atkarīgs gan komersantu vēlmes nodarbināt apcietinātos, gan no ieslodzījuma vietai pieejamiem resursiem, gan no darba specifikas, kādā apcietināto ir iespējams nodarbināt. Turklāt jāņem vērā, ka apcietinātais var vienpusēji atkāpties no līguma, ja nevar izpildīt pasūtījumu kāda no viņa neatkarīga iemesla dēļ, kas ir saistīts ar viņa kā apcietinātā statusu, un to apliecina procesa virzītājs un izmeklēšanas cietuma priekšnieks. Komersantam, slēdzot uzņēmuma līgumu ar apcietināto, jāņem vērā izmeklēšanas cietuma iekšējās kārtības noteikumos noteiktā kārtība un ierobežojumi, kā arī apcietinātā kā apcietinājumā esošās personas tiesiskais statuss un ar to saistītie ierobežojumi un apstākļi (Ministru kabineta 2007. gada 12. jūnija noteikumu Nr.387 "Noteikumi par uzņēmuma līguma saturu un noslēgšanas kārtību, ja

tiek nodarbināts apcietinātais" 13. un 14. punkts). Līdz ar to apcietinātā statuss var būt būtisks ierobežojums nolīgta darba izpildē.

Vienlaikus iesaistot apcietinātos nodarbinātībā cietuma administrācijai ir pienākums ievērot Likuma 11. panta ceturtās daļas nosacījumu, proti, apcietinātos izvietot atsevišķi no notiesātajiem, izņemot gadījumu, kad notiesātie ievietoti izmeklēšanas cietumā sakarā ar cita noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Līdz ar to apcietināto personu šķirtas turēšanas no notiesātajām personām nosacījumi ir jāievēro arī attiecībā uz Likuma 26. pantā noteikto apcietināto personu nodarbināšanu.

Komersanti, kuri nodarbina notiesātos ieslodzījuma vietas teritorijā izveidotajā ražotnē, ievērojot Likuma 11. pantā noteiktās prasības par apcietināto personu šķirtu turēšanu no notiesātajām personām, nevar nodrošināt iespēju nodarbināt apcietinātās personas. Arī ieslodzījuma vietu saimnieciskajā apkalpē nav tāda amata, kurā būtu noteikti pienākumi, kurus veicot var ievērot apcietināto personu šķirtas turēšanas no notiesātajām personām prasības. Turklāt nodarbinot apcietināto jāievēro Ministru kabineta 2007. gada 12. jūnija noteikumu Nr.387 "Noteikumi par uzņēmuma līguma saturu un noslēgšanas kārtību, ja tiek nodarbināts apcietinātais" nosacījumi.

2) Informācija par soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē esošo notiesāto un apcietināto iesaisti izglītības programmās.

Likuma 24. pantā ir noteikts, ka izmeklēšanas cietuma administrācija pēc iespējas nodrošina, lai apcietinātie apgūst vispārējo, profesionālo un interešu izglītību.

Saskaņā ar Latvijas Soduzpildes kodeksa (turpmāk – Kodekss) 61.³ pantā noteikto izglītošana ir viens no notiesāto sociālās rehabilitācijas līdzekļiem, kas savukārt ir notiesāto resocializācijas procesa sastāvdaļa. Saskaņā ar Kodeksa 67. pantu notiesātajiem mācības vispārējās un profesionālās izglītības iegūšanai organizē vispārējās un profesionālās izglītības apguvi regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Brīvības atņemšanas iestādes pienākums nodrošināt vispārējās izglītības programmu īstenošanu notiesātajiem jauniešiem ir noteikts Kodeksa 62. pantā. Pamatizglītības programmās Cēsu Audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem un Ilģuciema cietumā tiek iesaistīti visi nepilngadīgie ieslodzītie. Nepilngadīgajiem ir iespēja iegūt arī vispārējo vidējo izglītību.

Atbilstoši 2022. gada pārskatā par izglītību norādītajam kopējais apcietināto izglītojamo skaits uz 2022.gada 31.decembri bija 147 apcietinātie, no tiem 76 pilngadīgie, 47 jaunieši un 24 nepilngadīgie apcietinātie.

Notiesāto, kas sodu izcieš soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē un apcietināto iesaistīšanās izglītības pasākumos ieslodzījuma vietās.

Ilģuciema cietums: 2022./2023. mācību gadā cietumā vispārējās izglītības apgūšanā tika iesaistītas 7 notiesātās personas, kas sodu izcieš soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, kā arī 6 apcietinātās personas. Profesionālās izglītības iegūšanā 2022/2023 gadā tika iesaistītas 17 notiesātās personas, kas sodu izcieš soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, kā arī 7 apcietinātās personas. 2023. gada februārī profesionālās izglītības ieguvē iesaistījās vēl 18 notiesātās personas, kas sodu izcieš soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē un 2 apcietinātās personas.

Ieslodzītie iesaistās neformālās izglītības programmās, proti, Eiropas Sociālā fonda projekta Nr.9.1.2.0/16/I/001 "Bijušo ieslodzīto integrācija sabiedrībā un darba tirgū" ietvaros 2022.gadā Ilģuciema cietumā notika "MS Excel pamati" nodarbības, kas ilga 40 stundas. Piedalījās 1 notiesātā, kas sodu izcieta zemākajā režīma pakāpē. "MS PowerPoint pamati" nodarbībās, kas ilga 40 stundas, piedalījās 2 notiesātās, kas sodu

izcieta zemākajā režīma pakāpē. "Latviešu valodas apmācības" nodarbībās, kas ilga 120 stundas, piedalījās 3 notiesātās, kas sodu izcieta zemākajā režīma pakāpē un viena apcietinātā persona. Programmā "Rokdarbu studija" (divas grupas, katras grupas ilgums 120 stundas), abās grupās kopā piedalījās 5 notiesātās, kas sodu izcieta zemākajā režīma pakāpē un viena apcietinātā persona. 2023.gadā cietumā notiek latviešu valodas apmācība (120 stundas), kurā iesaistīta 1 apcietinātā persona un 4 notiesātās, kas sodu izcieš zemākajā režīma pakāpē. Plānotas divas grupas angļu valodas apmācībai (120 stundas), kā arī "Nagu dizains" (60 stundas). Visās minētajās grupās tiks iekļautas minēto kategoriju ieslodzītās personas, bet precīzs skaits būs zināms pēc grupu nokomplektēšanas.

Cēsu Audzināšanas iestāde nepilngadīgajiem: 2022.gadā Cēsu Audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem esošie apcietinātie pavadīja ārpus kameras aptuveni 6 - 7 stundas dienā – mācību gada laikā un 4 - 5 stundas dienā – vasarā, tai skaitā piedaloties izglītības pasākumos, tādus kā mācības Cēsu 2 maiņu vidusskolā, Vidzemes Tehnoloģiju un dizaina tehnikumā, mācību centra "Buts" neformālās izglītības programmā "Kokapstrāde".

2023.gadā apcietinātie tiks iesaistīti šādos izglītības pasākumos:

	Pasākuma nosaukums	Norises laiks	Pasākuma laiks/stundas	Dalībnieku skaits ¹	Piezīmes
1.	Mācības Cēsu 2 maiņu vidusskolā	01.03.2023. – 31.05.2023.	Katru darba dienu no 8.45 līdz 14.25 / 6 stundas	7 (visi, kas mācās skolā)	Neskaitot skolas brīvlaikus
2.	Mācību centrs "Buts" neformālās izglītības programma "Kokapstrāde"	19.06.2023. – 11.08.2023.	~ 3 reizes nedēļā / 5 stundas	Pēc aktualitātes	
3.	Mācību centrs "Buts" neformālās izglītības programma Pover Point pamati	14.08.2023. – 25.08.2023.	Katru darba dienu 5 stundas	Pēc aktualitātes	
4.	Mācības Vidzemes Tehnoloģiju un dizaina tehnikumā Profesionālā kvalifikācijas programmā	01.09.2023. – 31.12.2023	Katru darba dienu	7 (Visi, kas vēlas)	Atkarībā no apcietināto vēlmes iesaistīties

¹ Dalībnieku skaits ir provizorisks, var mainīties atkarībā no apcietināto kopēja skaita, jo apcietināto skaits regulāri mainās.

Daugavgrīvas cietums: laika posmā no 2023.gada 1.marta līdz 2023.gada 31.decembrim plānots apcietinātos un slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākās pakāpes notiesātos iesaistīt šādās neformālās izglītības programmās:

Nr. p.k.	Neformālās izglītības programmas nosaukums	Laika posms, kurā ir plānots īstenot neformālās izglītības programmu	Apcietināto vai slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākas pakāpes notiesāto skaits	Piezīme
1.	Angļu valoda 120 stundu apjomā	No 2023.gada maija līdz 2023.gada oktobrim	līdz 12 personām	(2 grupas)
2.	"Uzņēmējdarbības pamati" 60 stundu apjomā	No 2023.gada maija līdz 2023.gada oktobrim	līdz 12 personām	
Kopā			Līdz 36 personām	

Daugavgrīvas cietuma Daugavpils nodaļā, 2021./2022.mācību gada 2.semestrī (2022.gada janvāris – 2022.gada jūnijs), **vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējas izglītības programmā tika iesaistīti:**

1) 8.klasē - 10 notiesātie, kuri izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

2) 9.klasē - 9 notiesātie, kuri izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

3) 10.klasē - 5 ieslodzītie, no kuriem 1 apcietinātais un 4 notiesātie, kuri izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

4) 11.klasē - 4 notiesātie, kuri izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

5) 12.klasē - 7 ieslodzītie, no kuriem 2 apcietinātie un 5 notiesātie, kuri izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Ņemot vērā iepriekš minēto, 2021./2022.mācību gadā 2 semestrī visi 35 ieslodzītie (100% no 35 ieslodzītajiem), kuri apguva vispārējo izglītību Daugavgrīvas cietuma Daugavpils nodaļā, bija apcietinātie vai notiesātie, kuri izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Daugavgrīvas cietuma Daugavpils nodaļā, 2022./2023.mācību gada 1.semestrī (2022.gada septembris – 2022.gada decembris), **vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējas izglītības programmā tika iesaistīti:**

1) 8.klasē - 18 ieslodzītie, no kuriem 1 apcietinātais un 17 notiesātie, kuri izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

2) 9.klasē - 17 notiesātie, kuri izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

3) 10.klasē - 7 ieslodzītie, no kuriem 2 apcietinātie un 5 notiesātie, kuri izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

4) 11.klasē - 12 ieslodzītie, no kuriem 3 apcietinātie un 9 notiesātie, kuri izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

5) 12.klasē tika iesaistīti 4 ieslodzītie, no kuriem 1 apcietinātais un 3 notiesātie, kuri izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Ņemot vērā iepriekš minēto, 2022./2023. mācību gadā 1.semestrī, visi 58 ieslodzītie (100% no 58 ieslodzītajiem), kuri apguva vispārējo izglītību Daugavgrīvas

cietuma Daugavpils nodaļā, bija apcietinātie vai notiesātie, kuri izcietā brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Daugavgrīvas cietuma Daugavpils nodaļā, 2022./2023.mācību gada 2.semestrī (2023.gada janvāris – 2023.gada jūnijs), **vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības programmā ir iesaistīti:**

1) 8.klasē - 10 ieslodzītie, no kuriem 1 apcietinātais un 9 notiesātie, kuri izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

2) 9.klasē - 15 notiesātie, kuri izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

3) 10.klasē - 7 notiesātie, kuri izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

4) 11.klasē - 11 ieslodzītie, no kuriem 2 apcietinātie un 9 notiesātie izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

5) 12.klasē - 2 notiesātie, kuri izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Ņemot vērā iepriekš minēto, 2022./2023. mācību gadā 2.semestrī, visi 45 ieslodzītie (100% no 45 ieslodzītajiem), kuri apguva vispārējo izglītību Daugavgrīvas cietuma Daugavpils nodaļā, ir apcietinātie vai notiesātie, kuri izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļā 2021./2022. mācību gada 2.semestrī (2022.gada janvāris – 2022.gada jūnijs) **vispārējās (vidējās) izglītības iegūšanā bija iesaistīti 38 notiesātie:**

1) 10.klasē - 12 notiesātie, no kuriem 7 notiesātie izcietā brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

2) 11.klasē - 8 notiesātie, no kuriem 3 notiesātie izcietā brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

3) 12.klasē - 18 notiesātie, no kuriem 10 notiesātie izcietā brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Ņemot vērā iepriekš minēto, no 38 notiesātajiem, kuri tika iesaistīti vispārējās izglītības iegūšanā Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļā 2021./2022. mācību gada 2.semestrī, 20 notiesātie (53% no 38 notiesātajiem) izcietā sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļā 2022./2023.mācību gada 1.semestrī (2022.gada septembris – 2022.gada decembris) **vispārējās (pamata un vidējās) izglītības iegūšanā bija iesaistīti 46 notiesātie:**

1) 8.klasē - 4 notiesātie, no kuriem 3 notiesātie izcietā brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

2) 9.klasē – audzēkņi netika uzņemti Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļā;

3) 10.klasē - 10 notiesātie, no kuriem 7 notiesātie izcietā brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

4) 11.klasē - 20 notiesātie, no kuriem 11 notiesātie izcietā brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;

5) 12.klasē - 12 notiesātie, no kuriem 9 notiesātie izcietā brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Ņemot vērā minēto, no 46 notiesātajiem, kuri tika iesaistīti vispārējās izglītības iegūšanā Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļā 2022./2023.mācību gada 1.semestrī, 30 notiesātie (65% no 46 notiesātajiem) izcietā brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļā 2022./2023.mācību gada 2.semestrī (2023.gada janvāris – 2023.gada jūnijs) vispārējās (pamata un vidējas) izglītības iegūšanā iesaistīti 40 notiesātie:

- 1) 8.klasē - 4 notiesātie, no kuriem 2 notiesātie izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;
- 2) 9.klasē – audzēkņi netika uzņemti Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļā;
- 3) 10.klasē - 12 notiesātie, no kuriem 6 notiesātie izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;
- 4) 11.klasē - 17 notiesātie, no kuriem 11 notiesātie izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē;
- 5) 12.klasē - 7 notiesātie, no kuriem 5 notiesātie izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Ņemot vērā iepriekš minēto, no 40 notiesātajiem, kuri 2022./2023.mācību gada 2.semestrī ir iesaistīti vispārējās izglītības iegūšanā Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļā, 24 notiesātie (60% no 40 notiesātajiem) izcieš sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Notiesāto, kuri bija iesaistīti profesionālās izglītības apgūvē Daugavgrīvas cietumā 2021./2022.mācību gada 2.semestrī (2022.gada janvāris – 2022.gada jūnijs), skaits.

2021./2022.mācību gada 2.semestrī (2022.gada janvāris – 2022.gada jūnijs) 183 notiesātie tika iesaistīti profesionālās izglītības apgūvē, no kuriem 88 notiesātie (48% no 183 notiesātajiem (profesionālās izglītības programmās iesaistīto notiesāto skaita)) izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Notiesāto, kuri bija iesaistīti profesionālās izglītības apgūvē Daugavgrīvas cietumā 2022./2023.mācību gada 1.semestrī (2022.gada septembris – 2022.gada decembris), skaits.

2022./2023.mācību gada 1.semestrī 198 notiesātie tika iesaistīti profesionālās izglītības apgūvē, no kuriem 103 notiesātie (52% no 198 notiesātajiem (profesionālās izglītības programmās iesaistīto notiesāto skaita)) izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Notiesāto, kuri ir iesaistīti profesionālās izglītības apgūvē Daugavgrīvas cietumā 2022./2023.mācību gada 2.semestrī (2023.gada janvāris – 2023.gada jūnijs), skaits.

2022./2023.mācību gada 2.semestrī 195 notiesātie iesaistīti profesionālās izglītības apgūvē, no kuriem 99 notiesātie (51% no 195 notiesātajiem (profesionālās izglītības programmās iesaistīto notiesāto skaita)) izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Tāpat Daugavgrīvas cietumā notiesātie 2022.gadā varēja iesaistīties šādās neformālās izglītības programmās: "MS Word pamati", "Latviešu valodas apmācība", "MS Power Point pamati" un "MS Excel pamati". No 79 notiesātajiem, kuri tika iesaistīti neformālās izglītības apgūvē Daugavgrīvas cietumā 2022.gadā, 55 no tiem (70% no 79 notiesātajiem) izcieta brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Uz 13.02.2023. Daugavgrīvas cietumā, 195 notiesātie ir iesaistīti profesionālās izglītības apgūvē, no kuriem 99 notiesātie (51% no 195 notiesātajiem (profesionālās izglītības programmās iesaistīto notiesāto skaita)) izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Uz 13.02.2023. Daugavgrīvas cietumā, 85 ieslodzītie ir iesaistīti vispārējās izglītības apgūvē, 69 no kuriem (81% no 85 ieslodzītajiem (vispārējās izglītības programmās iesaistīto notiesāto skaita)) ir apcietinātie vai notiesātie, kuri izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Jēkabpils cietums: no 2023. gada 1. marta cietumā tiek plānoti šādi neformālās izglītības pasākumi (daļēji slēgtais cietums zemākā un augstākā pakāpē):

1. gleznošana un grafika, īstenošanas termiņš līdz 07.05.2023., vienu reizi nedēļā, tiks iesaistīti 12 notiesātie;

2. latviešu valoda, īstenošanas termiņš no 01.06.2023. līdz 15.08.2023. un no 01.09.2023. līdz 15.11.2023., četras reizes nedēļā, tiks iesaistīti 20 notiesātie;

3. angļu valoda, īstenošanas termiņš no 01.06.2023. līdz 30.07.2023. un no 01.09.2023. līdz 30.10.2023., četras reizes nedēļā, tiks iesaistīti 20 notiesātie;

4. nodarbinātības valsts aģentūras karjeras konsultācijas, īstenošanas termiņš no 01.03.2023. 31.12.2023., sešas reizes mēnesī, tiks iesaistīti 96 notiesātie.

2022.gadā notiesātie, kas sodu izcieta soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, ārpus kameras/vienības pavadīja vidēji trīs stundas dienā. Vidēji 50 notiesātie, kas sodu izcieta soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, tika iesaistīti formālās un neformālās izglītības pasākumos.

No 01.03.2023. ārpus kameras/vienības pavadītais laiks var palielināties līdz 5 stundām dienā.

Jelgavas cietums: 2023.gadā notiesātajiem, kuri sodu izcieš soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, ir pieejami šādi izglītības pasākumi:

1. profesionālās un vispārējās izglītības pasākumi:

1.1. profesionālo izglītību Jelgavas Tehnikumā apgūst 21 zemākajā režīma pakāpē esošs notiesātais. Apmācības notiek saskaņā ar stundu sarakstu darbadienās, ilgums no plkst.08.40 līdz plkst.16.00, pusdienu pārtraukums no plkst.12.00 līdz plkst.13.20;

1.2. vispārējo izglītību Jelgavas Amatu vidusskolā šobrīd apgūst 10 zemākajā režīma pakāpē esošie notiesātie. Apmācības notiek darbadienās saskaņā ar stundu sarakstu, ilgums – atkarībā no mācību stundu skaita;

2. neformālās izglītības programmas:

27.01.2023. uzsākta neformālās izglītības programma "Kokapstrāde", programmu apgūst 7 zemākajā režīma pakāpē esošie notiesātie, programmas ilgums no plkst. 9.00-12.00 un no plkst. 13.30-16.00.

2022.gadā Jelgavas cietumā **notiesātajiem zemākajā režīma pakāpē** bija iespēja piedalīties šādās neformālās un interešu izglītības programmās:

1. "Datorzinības", norises laiks 04.07.2022.-27.07.2022. (ilgums 120 mācību stundas, no plkst. 9.00-12.00 un no plkst. 13.30-16.20), piedalījās 7 zemākajā režīma pakāpē esošie notiesātie;

2. "Gleznošana un grafika", norises laiks 11.06.2022.-03.09.2022. (ilgums 120 mācību stundas, no plkst. 9.00-12.00 un no plkst. 13.30-16.00), piedalījās 10 zemākajā režīma pakāpē esošie notiesātie;

3. "Kokapstrāde", norises laiks 01.08.2022.-19.08.2022. (ilgums 120 mācību stundas, no plkst. 9.00-12.00 un no plkst. 13.30-16.00), piedalījās 8 zemākajā režīma pakāpē esošie notiesātie;

4. "Latviešu valoda" (3.apmācāmo grupas), ilgums 120 mācību stundas, no plkst. 9.00-12.00 un/vai plkst. 13.30-16.00, piedalījās 18 zemākajā režīma pakāpē esošie notiesātie;

5. "Rokdarbi", ilgums 120 mācību stundas, no plkst. 9.00-12.00 un no plkst. 13.30-16.00, piedalījās 9 zemākajā režīma pakāpē esošie notiesātie.

Ārpus kameras pavadītais laiks ir atkarīgs no katra konkrētā ieslodzītā iesaistes resocializācijas procesos un tas ir ļoti mainīgs. Ja daļa notiesāto strādā algotā darbā pilnu darba dienu vai klātienē apgūst profesionālo izglītību, iesaistās resocializācijas programmā, kā arī dodas ikdienas pastaigā, tad kopumā notiesātais ārpus kameras pavada apmēram 10 stundas dienā. Savukārt, daļa notiesāto, kas sodu izcieš zemākajā režīma pakāpē neizrāda nekādu interesi un vēlmi iesaistīties resocializācijas procesos.

Liepājas cietums: no 2023. gada 1.marta ieslodzīto iesaiste neformālās un interešu izglītības programmās:

1. angļu valoda, tiks īstenota laika posmā no 01.05.2023. līdz 01.10.2023. Divas grupas līdz 10 ieslodzītajiem. Mācību apjoms 120h;

2. latviešu valoda, tiks īstenota laika posmā no 01.05.2023. līdz 01.10.2023. Divas grupas līdz 10 ieslodzītajiem. Mācību apjoms 120h;

3. MS Excel pamati, programma tiks īstenota laika posmā no 01.05.2023. līdz 01.10.2023. viena grupa līdz 10 ieslodzītajiem. Mācību apjoms 60h;

4. MS Word pamati, programma tiks īstenota laika posmā no 01.05.2023. līdz 01.10.2023. viena grupa līdz 10 ieslodzītajiem. Mācību apjoms 60h.

Liepājas cietumā tiek īstenota Jelgavas tehnikuma programma "Būvdarbi". Mācības tiks īstenotas līdz 01.07.2023. Mācībās piedalās 11 apcietinātie un 5 notiesātie. Mācību programmas ilgums 752 stundas.

Liepājas cietumā 2022.gadā neformālās izglītības apgūvē tika iesaistīti 26 notiesātie, savukārt formālas izglītības apgūvē iesaistījās 29 notiesātie. 2022.gadā mācībās iesaistītie ieslodzītie dienā pavadīja vismaz 6 stundas dienā ārpus kameras.

Rīgas Centrālcietums: notiesātie, kuri sodu izcieš slēgtā cietumā un daļēji slēgtā cietumā soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, tiek iesaistīti visās neformālās un interešu izglītības programmās, vispārējās un profesionālās izglītības programmās, kas cietumā tiek nodrošinātas notiesātajiem. Notiesātā soda izciešanas režīma pakāpe netiek vērtēta kā kritērijs, izvērtējot notiesātā iesaistīšanu pasākumos. Pamata kritēriji iesaistīšanai izglītības programmās ir notiesātā resocializācijas vajadzības un viņa velme iesaistīties pasākumos. Analogiska situācija ir ar apcietinātajām personām, kuras cietumā var apgūt profesionālās un vispārējās izglītības programmas. Cietums izmanto visus pieejamos resursus, lai notiesātie, kuri sodu izcieš slēgtā cietuma un daļēji slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē un apcietinātie maksimāli daudz un lietderīgi pavadītu laiku ārpus kamerām.

2022.gadā notiesātie, kas sodu izcietā soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, tika iesaistīti šādos izglītības pasākumos:

1. 72 notiesātie apguva vispārējās izglītības programmas Rīgas Reinholda Šmēlinga vidusskolā;

2. 92 notiesātie apguva profesionālās izglītības programmas Jelgavas tehnikumā un Rīgas Stila un modes tehnikumā;

3. 40 notiesātie apguva neformālās izglītības programmas ("Gleznošana un grafika", "Latviešu valoda", "Datorzinības").

Valmieras cietums: no 2023. gada 1. marta līdz gada beigām apcietinātos un notiesātos, kas sodu izcieš soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, plānots iesaistīt:

1. vispārējās izglītības pasākumos - vidējās izglītības iegūšana (10. un 11.klasē) – trīs reizes nedēļā (~24 stundas nedēļā) līdz 2023.gada jūnijam un no 2023.gada 1.septembra līdz 2023.gada beigām. Šobrīd tiek iesaistīti 4 apcietinātie un 1 notiesātais;

2. profesionālās izglītības pasākumos – kokapstrādes iekārtu operatora, metinātāju, apdares darbu strādnieka profesijas iegūšanā – piecas reizes nedēļā (~30 stundas nedēļā) līdz 2023.gada jūlijam un no 2023.gada 1.septembra līdz 2023.gada beigām. Šobrīd tiek iesaistīti 5 apcietinātie un 3 notiesātie;

3. neformālās izglītības pasākumos – profesionālās kvalifikācijas celšanas kursi (precīzi programmu nosaukumus norādīt šobrīd nav iespējams, jo vēl nav pabeigta iepirkumu procedūra, plānotas: kokgriešana, rokdarbi no ādas, datorprasmes, latviešu valoda) mācību programmu īstenošanas grafiki nav saskaņoti.

2022.gadā notiesātie, kas sodu izcietā soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, un apcietinātie piedalījās:

1. vidējās izglītības iegūšana – 7 notiesātie un 4 apcietinātie trīs reizes nedēļā (~24 stundas nedēļā) no 2022.gada 25.aprīļa līdz 1.jūlijam un no 2022.gada 1.septembra līdz 2022.gada 23.decembrim (25 nedēļas, t.i., ~600 akadēmiskās stundas);

2. profesionālās izglītības pasākumos: kokapstrādes iekārtu operatori (1 notiesātais, 6 apcietinātie), metinātāji (1 notiesātais, 3 apcietinātie), apdares darbu strādnieki (7 notiesātie, 7 apcietinātie) piecas reizes nedēļā (~30 stundas nedēļā) no 2022.gada 2.maija līdz 23.decembrim (30 nedēļas, ~ 900 stundas);

3. neformālās izglītības pasākumos:

3.1. datorzinības (2 notiesātie, 11 apcietinātie) 120 stundas;

3.2. rotu darināšana no dažādiem materiāliem (8 notiesātie) 120 stundas.

3) Informācija par notiesāto un apcietināto iesaistīšanu brīvā laika pasākumos.

Valmieras cietums: 2022.gadā tika piedāvātas Nodarbinātības valsts aģentūras (turpmāk – NVA) konsultācijas, tikšanās ar sociālās rehabilitācijas centra "Ratnieki" vadītāju un Valsts probācijas dienestu. Tika organizēti informatīvie pasākumi par atkarībām un radošas darbnīcas.

No 2023.gada 1.marta līdz gada beigām plānots nodrošināt brīvā laika, sporta un informatīvos pasākumus apcietinātajiem un notiesātajiem. Pasākumi ietver aktivitātes brīvā laika pavadīšanai, piemēram, kino un galda spēļu vakari.

Plānotie brīva laika pasākumi 2023.gadā:

- Latvijā ražoto filmu demonstrēšana ar biedrības "Kinopunkts" atbalstu – vienu reizi divos mēnešos; jauno galda spēļu organizēšana – vienu – divas reizes mēnesī; kopā tiek plānoti aptuveni 18 pasākumi.

- sporta zāles apmeklēšana ieslodzītajiem, kuri iesaistīti mācību procesā – vienu reizi nedēļā no 2023.gada marta līdz gada beigām. Kopā tiek plānoti 52 pasākumi;

- informatīvie pasākumi par atkarībām – vienu reizi trijos mēnešos; kopā tiek plānoti 4 pasākumi;

- tikšanās ar sociālās rehabilitācijas centra "Ratnieki" vadītāju – trīs reizes gadā;

- tematiskās radošas darbnīcas – 2023.gada martā, Lieldienās, Līgo, 18.novembrī, Ziemassvētkos. Kopā tiek plānoti 5 pasākumi.

2022.gadā ārpus kameras kameru režīma notiesātie un apcietinātie piedalījās:

- Latvijā ražoto filmu demonstrēšana ar biedrības "Kinopunkts" atbalstu – 6 pasākumi (28 notiesātie; 22 apcietinātie), kopā 9 stundas;

- jauno galda spēļu organizēšana – 9 pasākumi (50 notiesātie; 34 apcietinātie) kopā 18 stundas;

- sporta zāles apmeklēšana ieslodzītajiem, kuri iesaistīti mācību procesā – vienu reizi nedēļā no 2022.gada septembra līdz gada beigām ~ 26 stundas (8 apcietinātie un 3 notiesātie);

- informatīvas tikšanas ar SRC “Ratnieki” vadītāju vienu reizi 2 stundas 4 notiesātie;

- radošā darbnīca “Ziemassvētkus gaidot...” divas reizes 4 stundas (9 notiesātie).

Rīgas Centrālcietums: notiesātie, kuri izcieš sodu slēgtā un daļēji slēgtā cietumā, tiek iesaistīti brīvā laika pasākumos. Cietuma administrācija apsver iespēju palielināt laiku, ko notiesātie un apcietinātie pavada ārpus kameras, taču tas būtu atkarīgs no vairākiem faktoriem un ir sarežģīti īstenojams.

Olaines cietums (Latvijas Cietumu slimnīca): 2022.gadā ārpus kamerām apcietinātie un notiesātie 272 stundas izmantoja apmeklējot grāmatu krātuves.

Brīvā laikā pasākumi ārpus kameras: svētku kolāžas veidošana; nodarbība izmantojot galda spēli "Pandemic", kopā 4 stundas.

2023. gadā ir plānots iesaistīt klientus pārsvarā individuālās speciālistu konsultācijās, un Cietuma tuberkulozes nodaļas ieslodzītie varēs apmeklēt resocializācijas telpu, kurā ir pieejams galda novuss un galda spēles 2 reizes nedēļā, vienas iziešanas reizes laiks 1 stunda. Kopā tiek plānoti 104 pasākumi.

Liepājas cietums: no 2023. gada 1. marta cietumā plānoti šādi brīva laika pasākumi, kuros plānots iesaistīt notiesātos un apcietinātos. Aptuveni vienā mēnesī tiek plānots iesaistīt līdz pat 30 notiesātos un līdz pat 15 apcietinātos. Vidēji viens pasākums tiek plānots 2,3 stundas kā ārpus kameru aktivitāte.

1) NVA karjeras konsultācijas. Paredzēts īstenot līdz 31.12.2023. ne mazāk kā trīs grupveida konsultācijas mēnesī. Vienas konsultācijas ilgums no 1 līdz 1,5 stundām. Karjeras konsultācijās plānots iesaistīt līdz 30 zemākās pakāpes notiesātos.

2) Radošās darbnīcas apmeklēšana. Pasākums tiek plānots katru dienu. Iespējams apmeklēt līdz 7 stundām dienā. Vienas dienas laikā radošo darbnīcu apmeklē ne mazāk kā 1 notiesātais un ne mazāk kā 1 apcietinātais.

3) Galda tenisa spēle. Pasākums tiek plānots katru dienu. Iespējams apmeklēt līdz 7 stundām dienām. Vienas dienas laikā galda tenisa spēli apmeklē ne mazāk kā 2 notiesātie un ne mazāk kā 2 apcietinātie.

4) Biedrības “Radi Vidi Pats” brīvprātīgā organizētās angļu valodas apguves nodarbības. Pasākums tiek plānots vienu reizi nedēļā. Vienas nodarbības ilgums divas stundas. Nodarbības apmeklē 7 notiesātie.

5) Biedrības “Radi Vidi Pats” brīvprātīgā organizētās biblioterapijas nodarbības. Pasākums tiek plānots vienu reizi mēnesī. Vienas nodarbības ilgums divas stundas. Nodarbības apmeklē 3 notiesātie.

6) Biedrības “Radi Vidi Pats” brīvprātīgo organizētās lietderīga brīvā laika pavadīšanas nodarbības. Pasākums tiek plānots vienu reizi nedēļā. Vienas nodarbības ilgums divas stundas. Nodarbības apmeklē 5 notiesātie.

7) Brīvprātīgās Ilutas Dreimanes organizētas mākslas terapijas nodarbības. Pasākums tiek plānots divas reizes mēnesī. Nodarbības ilgums viena stunda. Nodarbību apmeklē 6 notiesātie.

8) Valsts probācijas dienesta informatīva lekcija par mierizlīguma slēgšanu un nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu. Lekcijas plānots īstenot vienu reizi trīs mēnešos. Lekcijas ilgums ne mazāk kā divas stundas. Vienā lekcijā plānots iesaistīt 10 apcietinātos un 10 notiesātos.

9) Ģimenes dienu pasākums. Ģimenes dienas plānots organizēt laika posmā no 01.03.2023 līdz 31.12.2023. Kopā plānoti 6 pasākumi. Viena pasākuma ilgums 5 stundas. Vienā pasākumā piedalās 5 notiesātie.

10) Resocializācijas daļas darbinieku vadīts brīvā laika pasākums nodaļai "Brīvs no atkarībām". Pasākumus plānots īstenot ne retāk kā vienu reizi nedēļā. Viena pasākuma ilgums 2 stundas. Pasākumā piedalās 4 notiesātie.

11) Resocializācijas daļas darbinieku vadīti tematiskie brīvā laika pasākumi. Pasākumus plānots īstenot vienu reizi divos mēnešos. Viena pasākuma ilgums 2 stundas. Vienā pasākumā piedalās līdz 15 apcietinātiem un ne mazāk kā 5 notiesātie.

Jēkabpils cietums: brīvā laika pasākumi (daļēji slēgtā cietuma zemākā un augstākā pakāpe) tiek plānoti: Nodarbinātības valsts aģentūras karjeras konsultācijas, gleznošana un grafika, sporta pasākumi, galda spēles, filmas demonstrēšana, radošās darbnīcas, Lieldienu pasākums, Baltā galdauta svētki, gatavošanās Ģimenes dienai, apsveikumu sagatavošana "Mātes diena", Līgo svētku ielīgošanas pasākums, gatavošanās Ģimenes dienai, viktorīna, gatavošanās Ģimenes dienai, 18.novembrim veltītie pasākumi, galda spēles, Ziemassvētku radošo darbnīcu, gatavošanās Ģimenes dienai, piparkūku cepšana un citi brīvā laika pasākumi tiks īstenoti no 01.03.2023. līdz 31.12.2023. Kopā 43 pasākumos. Visos pasākumos plānots iesaistīt notiesātos no visām vienībām.

Plānotie brīvā laika pasākumi (daļēji slēgtā cietuma zemākā un augstākā pakāpe):

1. Nodarbinātības valsts aģentūras karjeras konsultācijas, īstenošanas termiņš no 01.03.2023. 31.12.2023., sešas reizes mēnesī, tiks iesaistīti 96;
2. Gleznošana un grafika, īstenošanas termiņš līdz 07.05.2023., vienu reizi nedēļā, tiks iesaistīti 12 notiesātie;
3. Sporta pasākumi, galda spēles (visa gada garumā), tiks iesaistīti visu vienību notiesātie;
4. Filmu demonstrēšana, tiks iesaistīti visu vienību notiesātie;
5. Radošās darbnīcas "Lieldienas", no 28.03.2023. līdz 31.03.2023., tiks iesaistīti visu vienību notiesātie;
6. Lieldienu pasākums, 06.04.2023., notiesāto skaits 35 līdz 50;
7. Radošās darbnīcas "Baltā galdauta svētki", filmas demonstrēšana, no 25.04.2023. līdz 28.04.2023., tiks iesaistīti visu vienību notiesātie;
8. Gatavošanās Ģimenes dienai (aprīlī, jūnijā, jūlijā, augustā, oktobrī, decembrī), katrā reizē līdz 20 notiesātajiem;
9. Apsveikumu sagatavošana "Mātes diena", no 09.05.2023. līdz 11.05.2023., tiks iesaistīti visu vienību notiesātie;
10. Līgo svētku ielīgošanas pasākums, 22.06.2023., notiesāto skaits 35 līdz 50;
11. Viktorīna, no 17.10.2023. līdz 20.10.2023., tiks iesaistīti visu vienību notiesātie;
12. 18.novembrim veltītie pasākumi – tematiskās filmas, apsveikumu izgatavošana, no 14.11.2023. līdz 17.11.2023., tiks iesaistīti visu vienību notiesātie;
13. Ziemassvētku radošās darbnīcas, no 12.12.2023. līdz 15.12.2023., tiks iesaistīti visu vienību notiesātie;
14. Piparkūku cepšana, no 20.12.2023. līdz 22.12.2023., katru dienu no 10 līdz 15 notiesātie.

2022.gadā soda izciešanas režīma zemākās pakāpes notiesātie ārpus kameras/vienības pavadīja vidēji trīs stundas dienā.

Jelgavas cietums: 2023. gadā cietumā notiesātajiem, kuri izcieš sodu zemākajā režīma pakāpē, ir pieejami dažādi resocializācijas pasākumi. Pasākumu dalībnieku skaits variē atkarībā no katra pasākuma mērķa:

1. tiešsaistes šaha treniņi trenera uzraudzībā. Treniņi notiek reizi divās nedēļās. Pasākumu īsteno piesaistītie brīvprātīgie. Mērķa grupa – notiesātās personas. Pasākumā vidēji piedalās 18 notiesātie ar soda izciešanas zemāko pakāpi. Kopā plānoti 26 pasākumi;
2. dažādi tematiskie pasākumi veltīti dažādām svētku dienām (Ziemassvētki, Jaungada diena, Lieldienas, Līgo, Valsts proklamēšanas diena, u.c.) – vismaz četras reizes gadā - radošās darbnīcas un galda spēles. Pasākumu organizē un īsteno Jelgavas cietuma Resocializācijas daļa. Kopā plānoti 4 pasākumi;
3. sporta aktivitātes (novusa, galda tenisa, galda futbola, u.c. turnīri) – vismaz reizi mēnesī. Pasākumā vidēji piedalās 25 notiesātie ar soda izciešanas zemāko pakāpi. Kopā plānoti 12 pasākumi;
4. dažādi māksliniecišķie, pašdarbības, kultūras, izglītojošie pasākumi ko organizē Valsts probācijas dienests, Olaines cietuma Atkarīgo centrs, Jelgavas cietuma sadarbības partneri un brīvprātīgie (koncerti, sarīkojumi, informatīvi izglītojošie pasākumi, ko vada pārstāvji no dažādām reliģiskām organizācijām, sociālās rehabilitācijas centriem, brīvprātīgo fondiem). Pasākumu dalībnieku skaits variē atkarībā no katra pasākuma mērķa. Piemēram, Valsts probācijas dienesta un Olaines cietuma Atkarīgo centra rīkotos informatīvos pasākumus vai reliģisko organizāciju rīkotos koncertus apmeklē apmēram vidēji 40 notiesāto ar zemāko soda izciešanas režīma pakāpi, savukārt informatīvais pasākums, ko vada SRC "Ratnieki" vadītājs J.Kapustins, notiek individuālu pārrunu formā, līdz ar to šo pasākumu apmeklē apmēram 10 notiesātie ar zemāko režīma pakāpi;
5. Nodarbinātības valsts aģentūras karjeras konsultācijas, pasākumi notika 12.01., 19.01., 26.01., 09.02., 16.02., norises laiks apmēram 3 stundas. Kopā plānoti 5 pasākumi.

Jelgavas cietumā no 2022. gadā norisinājās dažādi pasākumi notiesātajiem. Tie ietvēra ģimenes dienu pasākumus, ārpus kameru sporta pasākumus, informatīvus pasākumus, lekcijas par attiecību veidošanu un šaha spēles apmācības nodarbības. Kopumā notika 35 pasākumi, kuros piedalījās aptuveni 600 notiesātie. Vidēji viens pasākums norisinājās 3,5 stundas.

Daugavgrīvas cietums: no 2023. gada.1. marta ir plānots iesaistīt apcietinātos un slēgtā/daļēji slēgtā soda izciešanas režīma zemākās pakāpes notiesātos dažādās ārpus kameras aktivitātēs kā sports, lietišķās mākslas izstrādājumu izgatavošana, kīno refleksijas un “Ģimenes dienas” pasākumi.

Daugavgrīvas cietuma administrācija nodrošina, ka gan sporta laukumos, gan telpās, kur var nodarboties (apcietinātie vai slēgtā/daļēji slēgtā soda izciešanas režīma zemākās pakāpes notiesātie) ar fiziskām aktivitātēm, notiek no 4 līdz 6 ieslodzīto izvešanām dienā (katru dienu no pirmdienas līdz svētdienai). Vienā izvešanas reizē var apvienot līdz divām dzīvojamām kamerām, kur vidēji, no 6 līdz 15 ieslodzītajiem var nodarboties ar fiziskām aktivitātēm. Daugavgrīvas cietuma administrācija cenšas nodrošināt, lai katras apcietināto un slēgtā/daļēji slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākās pakāpes notiesātie, būtu izvesti uz fiziskām aktivitātēm, ārpus dzīvojamās kameras, 2 reizes mēnesī (fizisko aktivitāšu ilgums, vidēji, ir 1 stunda).

Notiesātos, kuri izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, no 01.03.2023. līdz 31.12.2023. ir plānots izvest ārpus

dzīvojamām kamerām lietišķās mākslas izstrādājumu izgatavošanai (1 nodarbība, 1 reizi nedēļā, ilgums no 1 līdz 2 stundām, vidēji grupā būs 4-5 notiesātie).

Apcietinātos un uz mūžu notiesātos, kuri izcieš brīvības atņemšanas sodu atsevišķās nodaļas soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, no 01.03.2023. līdz 01.09.2023. ir plānots izvest ārpus dzīvojamām kamerām filmas skatīšanai ar apspriešanu (2 nodarbības mēnesī, ilgums 2 stundas, vidēji grupā būs 5-8 ieslodzītie).

Uz mūžu notiesātos, kuri izcieš brīvības atņemšanas sodu atsevišķās nodaļas soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, no 01.03.2023. līdz 01.09.2023. ir plānots iesaistīt "Ģimenes dienas pasākumā". Ir plānots organizēt 1 pasākumu, kura ilgums ir 5 stundas, un iesaistīt 4-5 uz mūžu notiesātos.

Lai palielinātu apcietināto un slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākās pakāpes notiesāto pavadītā laika apjomu ārpus dzīvojamām kamerām, no 01.03.2023. Daugavgrīvas cietuma administrācija plāno organizēt brīvā laika pasākumus ieslodzītajiem brīvdienās (sestdienās vai svētdienās), iesaistot Resocializācijas daļas amatpersonas un darbiniekus.

Cēsu Audzināšanas iestāde nepilngadīgajiem: plānotie pasākumi 2023. gadā (kopā tiek plānoti 11 veida pasākumi ar vidējo intensitāti no 1 reizes dienā līdz 1 reizei nedēļā):

1. sporta aktivitātes notiks katru dienu 1,5 stundas no 01.03.2023. līdz 31.12.2023. un ir pieejamas visiem, kas vēlas. Kad laika apstākļi atļauj, sporta aktivitātes notiks stadionā;

2. rokdarbu un lasītāju pulciņš notiks reizi nedēļā uz 1 stundu no 01.03.2023. līdz 31.12.2023. un ir pieejams visiem, kas vēlas. Katram apcietinātajam vismaz 1 stundu nedēļā;

3. mūzikas pulciņš notiks reizi nedēļā uz 1 stundu no 01.03.2023. līdz 31.12.2023. un ir pieejams visiem, kas vēlas. Pēc individuālā plāna, katrs apcietinātais vismaz 1 stundu mēnesī;

4. dārznieka pulciņš notiks katru darba dienu uz 1 stundu no 01.04.2023. līdz 01.11.2023. un ir pieejams visiem, kas vēlas.

5. Ģimenes dienas pasākums notiks 13.05.2023., 19.08.2023. un 16.12.2023. un ilgs 5 stundas. Tas ir pieejams visiem, kurus apmeklē viesi;

6. "Pro Bono" brīvā laika pasākumi notiks reizi divos mēnešos uz 2 stundām no 01.03.2023. līdz 31.12.2023. un ir pieejami visiem, kas vēlas.

7. "Bona Fide Latvija" organizētie brīvā laika pasākumi notiks reizi mēnesī uz 2 stundām no 01.03.2023. līdz 31.12.2023. un ir pieejami visiem, kas vēlas.

8. "Svēta Lūkasa atbalsta biedrība" organizētie brīvā laika pasākumi notiks reizi divos mēnešos uz 1,5 stundām no 01.03.2023. līdz 31.12.2023. un ir pieejami visiem, kas vēlas.

9. Valsts probācijas dienesta organizētie pasākumi "Cilvēks-cilvēkam" notiks divas reizes gadā uz 3 stundām no 01.03.2023. līdz 31.12.2023. un ir pieejami visiem, kas vēlas.

10. Ruckas mākslas fonda sociālais mākslas projekts notiks aptuveni 3 reizes nedēļā uz 2 stundām no 17.04.2023. līdz 14.05.2023. un ir pieejams visiem, kas vēlas.

11. Eiropas Sociālā fonda projekta Nr. 9.1.2.0/16/I/001 ietvaros notiks vienreizējs pasākums, kurā tiks dota lekcija par emocionālām grūtībām, atkarību ietekmi uz ģimenes dzīvi un vecāku lomu izpildi ieslodzījuma vietās. Pasākums notiks 2023. gada 15. martā un ilgs 4,5 stundas.

Cēsu Audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem 2022. gadā apcietinātie nepilngadīgie varēja pavadīt laiku ārpus savas kameras, piedaloties dažādos

pasākumos. Mācību gada laikā tas bija aptuveni 6-7 stundas dienā, bet vasaras brīv laikā - 4-5 stundas dienā. Visiem apcietinātajiem bija iespēja piedalīties dažādās aktivitātēs, piemēram, sporta aktivitātēs, rokdarbu un lasītāju pulciņā, dārznieka pulciņā, ģimenes dienas pasākumos, kā arī dažādos valsts probācijas dienesta un biedrības "Pro Bono" piedāvātos pasākumos. Turklāt notika dažādi informatīvi semināri un tikšanās ar viesiem, piemēram, ar Tieslietu ministrijas valsts sekretāru Mihailu Papsujeviču un iestādes bijušo audzēkni Sergeju. Apcietinātie varēja piedalīties arī radošās darbnīcās un semināros par HIV, kā arī apgūt jaunas galda spēles un attīstīt prosociālu vaļasprieku ar brīvprātīgajiem.

Ilģuciema cietums: 2022. gadā tika uzsākti un 2023. gadā turpinās dažādi brīvā laika pasākumi, lai veicinātu notiesāto ar zemāko režīma pakāpi resocializāciju. Šie pasākumi primāri ir sporta nodarbības, lekcijas, atbalsta grupas un brīvā laika pasākumi, kuru kopējais skaits 2023. gadā varētu sasniegt 240 pasākumus.

2022. gadā tika uzsāktas un 2023. gadā turpinās sporta nodarbības, kuras vada brīvprātīgais treneris Jānis Liepiņš. Nodarbības notiek 2 reizes nedēļā pa 1,6 stundām. Nodarbībās ir iesaistītas 8 notiesātās no zemākās režīma pakāpes, kā arī 5 apcietinātās personas. Kopā 2023. gadā tiek plānoti 104 pasākumi.

Sadarbībā ar biedrību "Ilģuciema sievietes" 2022. gadā norisinājās, kā arī 2023. gadā Ilģuciema cietumā turpina norisināties lekciju cikls "Vērtīgas dzīves pamati". Nodarbības notiek reizi nedēļā, to ilgums – 4 stundas, to apmeklē 6 notiesātās no soda izciešanas režīma zemākās pakāpes. "Sieviešu atbalsta grupa" nodarbības notiek reizi mēnesī, ilgums – 2 stundas, apmeklē 9 notiesātās no zemākās režīma pakāpes, "Veidošana un uzmanības koncentrēšana" nodarbības notiek 2 reizes mēnesī, ilgums – 2 stundas, apmeklē 4 notiesātās no zemākās režīma pakāpes. Kopā 2023. gadā tiek plānoti 88 pasākumi.

Sadarbībā ar biedrību "BONA FIDE" 2022. gadā norisinājās, kā arī 2023. gadā Cietumā turpina norisināties brīvā laika pasākums "Galda spēles un radošā zīmēšana", pasākums notiek 2 reizes mēnesī un tā ilgums ir 3.5 stundas. Pasākumu apmeklē vidēji 8 personas no zemākās režīma pakāpes. Kopā 2023. gadā tiek plānoti 24 pasākumi.

Sadarbībā ar "Kinopunkts" 2022. gadā Ilģuciema cietumā notika, kā arī 2023. gadā turpina norisināties Latvijā veidotu filmu demonstrēšanas un pirmizrādes. Vidēji tiek demonstrētas 1 līdz 2 filmas mēnesī, pasākuma ilgums ir ap 3 stundām. Šos brīvā laika pasākumus apmeklē ap 25 notiesātajām no zemākās režīma pakāpes. Kopā 2023. gadā tiek plānoti aptuveni 24 pasākumi.

Zemākās pakāpes notiesātajiem un arī daļai apcietināto personu Cietumā tiek dota iespēja iesaistīties nodarbinātības, izglītības, brīvā laika pasākumos, kuru klāsts ir plašs. Iesaiste šajos pasākumos ir brīvprātīga, līdz ar to, minēto kategoriju ieslodzītās visbiežāk izvēlas iesaistīties resocializācijas procesā un ārpus kamerām pavada lielāko dienas daļu. Tomēr ir personas, kuras nevēlas iesaistīties veselības stāvokļa vai citu iemeslu dēļ. Šīs personas lielāko dienas daļu pavada kamerās.

4) Informācija par notiesāto un apcietināto iesaistīšanu garīgās aprūpes pasākumos

Saņemt garīgu aprūpi (ievērojot brīvas gribas principu, pēc atbilstoša iesnieguma) var jebkurš ieslodzītais, neatkarīgi no pakāpes, režīma un atrašanās vietas.

Cēsu Audzināšanas iestāde nepilngadīgajiem: 2022. gadā norisinājās šādi pasākumi:

19.05.2022. Liecības koncerts kapelā, ar baptistu dziedātāju un sludinātāju Pjotru Bugajevu;

26.11.2022. kapelā – dievkalpojums – koncerts ar Somu luterāņu sludinātāju piedalīšanos;

Individuālās pastorālās pārrunas – 302;

Video materiālu demonstrēšana un apspriešana – 336;

Reliģiskās literatūras izpētes nodarbības – 347;

Dievkalpojumi – 8.

Apcietinātajiem tika piedāvāta iespēja izmantot pakalpojumu – garīgās aprūpes pārrunas ar kapelānu, dievkalpojumi un koncerti. Cietumā tika veikta garīgās aprūpes programma “Kristīgā mācība”.

Daugavgrīvas cietums: apcietinātos un notiesātos, kuri izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, laika posmā no 01.03.2023. līdz 31.12.2023. ir plānots iesaistīt garīgās aprūpes pasākumos, kurus organizēs Daugavgrīvas cietuma kapelāns, sadarbībā ar dažādu konfesiju pārstāvjiem. Pasākumu biežums un ilgums būs atkarīgs no dažādu konfesiju pārstāvju iespējas noturēt garīgos pasākumus Daugavgrīvas cietumā.

2022. gadā tika veikti sekojošie pasākumi:

a) Dievkalpojumi – 39;

b) Garīgās mūzikas koncerti – 6;

c) Reliģiskās literatūras izpētes nodarbības – 30;

d) Video materiālu demonstrēšana un apspriešana – 62;

e) Individuālo pastorālo pārrunas – 432;

f) Alfa kurss – 8;

g) Programma “Kristīga mācība” – 12.

Jelgavas cietums: 2023.gadā turpinās biedrības "Ezer" vadītās programmas "Tavs Ceļš uz brīvību" norise sekojošos datumos: 15.01; 29.01; 12.02; plānots šo programmu turpināt sekojošos datumos 2023.gada turpmākajā laikā: 26.02; 12.03; 26.03; 09.04; 23.04; 07.05; 21.05; 04.06; 18.06; 02.07; 16.07; 30.07; 13.08; 27.08., no plkst. 14.00 līdz plkst. 16.00. Programmas nodarbības šobrīd apmeklē 14 notiesātie.

Jelgavas cietumā 2023. gadā turpinās garīgās aprūpes programmas "Dzīves jēgas meklējumi" norise sekojošos datumos: 07.01., 14.01., 28.01., 04.02., 11.02., 18.02. no plkst. 18.00 līdz plkst. 19.30. Šobrīd programmu apmeklē 16 notiesātie.

2022.gadā Jelgavas cietumā notiesātajiem zemākajā režīma pakāpē bija iespēja piedalīties sekojošos ārpus kameru resocializācijas pasākumos:

Resocializācijas (garīgā audzināšana) programmas:

1) "Dzīves jēgas meklējumi" 31.12.2022. (piedalījās 32 notiesātie), 24.12.2022. (piedalījās 32 notiesātie), 17.12.2022. (piedalījās 32 notiesātie); 10.12.2022. (piedalījās 32 notiesātie), 03.12.2022. (piedalījās 32 notiesātie), 12.11.2022. (piedalījās 32 notiesātie), 05.11.2022. (piedalījās 32 notiesātie), 29.10.2022. (piedalījās 32 notiesātie), 22.10.2022. (piedalījās 28 notiesātie), 15.10.2022. (piedalījās 32 notiesātie), 08.10.2022. (piedalījās 32 notiesātie), 24.09.2022. (piedalījās 21 notiesātais), 17.09.2022. (piedalījās 32 notiesātie), 20.08.2022. (piedalījās 23 notiesātie), 30.07.2022. (piedalījās 9 notiesātie);

2) "Tavs ceļš uz brīvību" 25.12.2022.(piedalījās 23 notiesātie), 11.12.2022. (piedalījās 22 notiesātie), 13.11.2022. (piedalījās 22 notiesātie), 30.10.2022. (piedalījās 22 notiesātie), 16.10.2022., piedalījās 22 notiesātie, 02.10.2022. (piedalījās 22 notiesātie), 18.09.2022. (piedalījās 22 notiesātie), 21.08.2022. (piedalījās 22 notiesātie), 07.08.2022. (piedalījās 22 notiesātie), 24.07.2022. (piedalījās 22 notiesātie), 26.06.2022. (piedalījās 22 notiesātie), 05.06.2022. (piedalījās 22 notiesātie), 22.05.2022. (piedalījās 22 notiesātie), 01.05.2022. (piedalījās 17 notiesātie).

Jelgavas cietumā 2022.gadā notika šādi garīgās aprūpes brīvā laika pasākumi:

24.04.2022. plkst.14.00-15.30 Pareizticīgo baznīcas rīkots Lieldienu dievkalpojums, piedalījās 13 notiesātie;

08.05.2022. plkst.14.00-15.30 Pareizticīgo baznīcas katehēzes (ticības mācības) nodarbības, piedalījās 13 notiesātie;

16.05.2022. plkst.09.00-10.00 Pareizticīgo baznīcas Svētā Vakarēdiena Dievkalpojums kapelā, piedalījās 8 notiesātie;

12.06.2022. plkst.14.00-15.00 Pareizticīgo baznīcas Vasarsvētku Dievkalpojums, piedalījās 13 notiesātie;

20.06.2022. plkst.09.00-10.00 Pareizticīgo baznīcas Dievkalpojums cietuma kapelā, piedalījās 8 notiesātie;

10.07.2022. plkst.14.00-15.00 Pareizticīgo baznīcas Dievkalpojums cietuma kapelā, piedalījās 13 notiesātie;

25.07.2022. plkst.09.00-10.00 Pareizticīgo baznīcas Svētā Vakarēdiena Dievkalpojums cietuma kapelā, piedalījās 12 notiesātie;

31.07.2022. plkst.14.00-15.00. Pareizticīgo baznīcas organizēts koncerts notiesātajiem, piedalījās 17 notiesātie;

06.08.2022. plkst.18.00-19.00 Septītās dienas Adventistu rīkots ārpus kameru pasākums (koncerts) notiesātajiem, piedalījās 28 notiesātie;

14.08.2022. plkst.14.00-15.30 Pareizticīgo baznīcas organizētas katehēzes nodarbības cietuma kapelā, piedalījās 16 notiesātie;

25.09.2022. plkst.14.00-15.30 Pareizticīgo baznīcas organizētas katehēzes nodarbības cietuma kapelā, piedalījās 17 notiesātie;

10.10.2022. plkst.09.00-10.00 Pareizticīgo baznīcas Svētā Vakarēdiena Dievkalpojums cietuma kapelā, piedalījās 20 notiesātie;

20.11.2022. plkst.14.00-15.30 Pareizticīgo baznīcas organizētas katehēzes nodarbības cietuma kapelā, piedalījās 17 notiesātie.

Notiesātajiem, kuri izcieš sodu Jelgavas cietumā, ir iespēja regulāri apmeklēt Jelgavas cietuma kapelu, kur strādā kapelāns, kurš nodrošina regulāru garīgo aprūpi ieslodzītajiem sadarbībā ar Latvijas reliģiskajām organizācijām un kristiešiem no citām valstīm. Kapelāns organizē dažādu konfesiju dievkalpojumus, individuālās pastorālās sarunas, garīgās mūzikas koncertus.

Garīgās aprūpes pasākumi 2022. gadā:

- a) Dievkalpojumi – 147;
- b) Individuālās pastorālās pārrunas – 142;
- c) Reliģiskās literatūras izpētes nodarbības – 145;
- d) Programma “Tavs ceļš uz brīvību” – 16.

Jēkabpils cietums: 2022. gadā notika šādi garīgās aprūpes pasākumi:

- a) Individuālās pastorālās pārrunas – 416;
- b) Individuālas tikšanās – 477;
- c) Dievkalpojumi – 31.

Valmieras cietums: 2022. gadā tika veikti sekojošie garīgās aprūpes pasākumi:

- a) Individuālās pastorālās pārrunas – 152;
- b) Reliģiskās literatūras izpēte – 11;
- c) Dievkalpojumi – 22;
- d) Reliģiskā satura nodemonstrētas filmas – 6;
- e) Koncerti – 4.

Rīgas Centrālcietums: 2022. gadā tika veikti sekojošie garīgās aprūpes

pasākumi:

- a) Individuālās pastorālās pārrunas – 385;
- b) Reliģiskās literatūras izpēte – 27;
- c) Dievkalpojumi – 84;
- d) Reliģiskā satura nodemonstrētas filmas – 56;
- e) Programma “Tavs ceļš uz brīvību” – 7.

Liepājas cietums: ik dienas darbu ar apcietinātajiem un notiesātajiem veic cietuma kapelāns. Kapelāns organizē gan individuālas pārrunas, gan grupu nodarbības, kā arī ieslodzīto tikšanos ar citu konfesiju pārstāvjiem. 2022.gadā Liepājas cietumā tika veikti šādi garīgās aprūpes pasākumi:

- a) Individuālās pastorālās pārrunas – 84;
- b) Reliģiskās literatūras izpēte – 55;
- c) Dievkalpojumi – 44;
- d) Reliģiskā satura nodemonstrētas filmas – 3.

Olaines cietums (Latvijas Cietumu slimnīca), Atkarīgo centrs: 2022. gadā apcietinātie ārpus kamerām pavadīja vidēji 296 stundas, tai skaitā kapelāna pieņemšanā 49,5 stundas.

2022. gadā notiesātie pavadīja ārpus kamerām vidēji 1096,4 stundas, tai skaitā - kapelāna pieņemšana: 275,1 stunda, garīgā aprūpe: 85,8 stundas. 3 personas individuāli piedalījās IeVP organizētajā iknedēļas garīgās aprūpes programmā “Kristīgā mācība”. Kopā 42 nodarbības, 31,5 stundas; „12 soļu Principu metodes” atkarību mazināšanas programmu ar garīgu ievirzi, Cietuma slimnīcas, ambulatorajā un speciālajā nodaļā 2022. gadā apmeklēja un kursu pabeidza 2 personas. Kopā 26 nodarbības, 28,6 stundas; 1 persona pabeidza katehizācijas kursu - 7 tikšanās reizes un garīgās literatūras papildus izpēte pirms kristībām, kopā 7 stundas; 7 reizes notiesātās personas individuāli piedalījās brīvprātīgo organizētā dievkalpojumā, kopā 9,1 stunda.

Cietuma Atkarīgo centrā 2022.gadā tika veikti sekojošie garīgās aprūpes pasākumi:

- a) Individuālās pastorālās pārrunas – 49;
- b) Reliģiskās literatūras izpēte – 139;
- c) Dievkalpojumi – 76;
- d) Programma “Īsta Brīvība” – 9.

Iļģuciema cietums: 2022.gadā tika veikti sekojošie garīgās aprūpes pasākumi:

- a) Individuālās pastorālās pārrunas – 856;
- b) Reliģiskās literatūras izpēte – 72;
- c) Dievkalpojumi – 114;
- d) Programma “Mirjama” – 397 nodarbības;
- e) Reliģiskā satura filmas – 84;
- f) Koncerti – 1.

5) Informācija par notiesāto un apcietināto iesaistīšanu resocializācijas programmās

Plānots palielināt ieslodzīto (notiesātie, kuri izcieš sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē un apcietinātie) iesaisti socializācijas programmās. Resocializācijas programmas (sociālās rehabilitācijas programmas un sociālās

uzvedības korekcija programmas) tiek īstenotas vienu līdz divas reizes nedēļā, vienas nodarbības ilgums 1.5-2 stundas. Programmas grupas dalībnieku skaits vidēji – 8.

Daugavgrīvas cietums (notiesātie, kuri izcieš sodu slēgtā cietuma režīma zemākajā pakāpē un apcietinātie):2022.gadā	Plānots 2023.
“Esmu apzināts”- 1 grupa	“Esmu apzināts” – 2 grupas “Stresa mazināšana” 2 grupas “Pārmaiņām -jā!”- 2 grupas “Vecāku prasmes”- 1 grupa “Dzīve turpinās” – 1 grupa

Jelgavas cietums (notiesātie, kuri izcieš sodu slēgtā cietuma režīma zemākajā pakāpē un apcietinātie):

2022.gadā	Plānots 2023.
Neīstenoja	“Esmu apzināts” – 1 grupa “Pārmaiņām -jā!”- 1 grupa

Rīgas Centrālcietums (notiesātie, kuri izcieš sodu slēgtā cietuma režīma zemākajā pakāpē un apcietinātie):

2022.gadā	Plānots 2023.
“Esmu apzināts” 1 grupa “Dzīve turpinās” – 1 grupa “Pārmaiņām – jā! - 1 grupa	“Esmu apzināts” 1 grupa “Dzīve turpinās” – 1 grupa “Pārmaiņām – jā! - 1 grupa “Dzīves skola IV” - 1 grupa “Pārmaiņu ceļš 2” - 1 grupa

Valmieras cietums (notiesātie, kuri izcieš sodu slēgtā cietuma režīma zemākajā pakāpē un apcietinātie):

2022.gadā	Plānots 2023.
“Pārmaiņām -jā!” – 1 grupa “Vecāku prasmes” – 1 grupa “Dzīve turpinās” – 1 grupa	“Pārmaiņām -jā”- 2 grupas

Cēsu Audzināšanas iestāde nepilngadīgajiem (apcietinātie):

2022.gadā	Plānots 2023.
“Pārmaiņām -jā!”- 2 grupas “Vecāku prasmes” – 1 grupa “Zinu, varu, daru: ceļvedis uz miera ostu” – 1 grupa	“Stresa mazināšana”- 1 grupa “Domas. Atbildība. Rīcība” – 1 grupa “Pārmaiņu ceļš 2” – 1 grupa

Ilūciema cietums (apcietinātie):

2022.gadā	Plānots 2023.
“Stresa mazināšana” 2 grupas “Esmu apzināts” – 1 grupa	“Esmu apzināts” – 1 grupa “Stresa mazināšana” -1 grupa “Veselības riska vadība” – 1 grupa

Liepājs cietums (notiesātie, kuri izcieš sodu slēgtā cietuma režīma zemākajā pakāpē un apcietinātie):

2022.gadā	Plānots 2023.
Neīstenoja	“Dzīves skola IV” – 1 grupa “Domas.Atbildība. Rīcība” 1 grupa

Jēkabpils cietums (nav apcietināto un notiesāto, kuri izcieš sodu slēgtā cietuma režīma zemākajā pakāpē):

2022.gadā	Plānots 2023.
Neīstenoja	“Dzīve turpinās”- 1 grupa

Olaines cietums (Latvijas Cietumu slimnīca) (notiesāto, kuri izcieš sodu slēgtā cietuma režīma zemākajā pakāpē maksimālais skaits – 18):

2022.gadā	Plānots 2023.
Neīstenoja	“Stresa mazināšana”- 1 grupa

Norādāms, ka apcietinātajām personām iesaistīšanās kolektīvos pasākumos ārpus kamerām var būt liegta no procesa virzītāja puses, kā arī var nebūt iespējama drošības apsvērumu dēļ. Lai samazinātu laiku, kuru šīs personas atrodas kamerās, nepieciešams izmantot individuālās darba formas, kas prasa lielu cilvēku resursu piesaisti.

Jānorāda, ka daļa notiesāto, kas sodu izcieš soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, neizrāda nekādu interesi un vēlmi iesaistīties resocializācijas procesos.

No ieslodzījuma vietu sniegtās informācijas secināms, ka ieslodzījuma vietu ierobežotā infrastruktūra neļauj pilnā apjomā realizēt resocializācijas pasākumus ieslodzītajiem. Lai palielinātu ieslodzīto ārpus kameras pavadīto stundu skaitu, nepieciešams palielināt ieslodzījuma vietas darbinieku skaitu, kas tieši orientētos uz darbu ar ieslodzītajiem, dažādu nodarbību organizēšanu un vadīšanu.

Papildus jāņem vērā, ka pasākumi, kas saistīti ar Covid-19 pandēmijas rezultātā noteiktajiem ierobežojumiem, 2021. un 2022.gadā būtiski ietekmēja ieslodzījuma vietās īstenoto pasākumu biežumu un apmeklētību.